

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были поданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все примечания, комментарии и другие записи, существующие в оригинальном издании, как наименование о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

1. *Hermetis Trismegisti Delapidis*
Philosophici Secretis.
 2. *Paracelsi Hermingi de malis del:*
phuris castoreo.
 3. *Magni & Theophrasti Jatro-chemica*
-

Hermetis Cap. 1.

fol. 1 - 32 - 34 - 36 - 49 - 50 - 51 - 53 - 59
62 - 63 - 71 - 73 - 77 - 80

Cap. 2 - 86 - 97 - 99 - 101 - 107 - 116 - 119 -
121 - 125 - 130 - 131 - 133 - 137 - 140
141 - 149 - 151 - 155 -

Cap. 3 - 159 - 160 - 163 - 166 - 170 - 172 - 175 -
179 - 182

Cap. 4 - 184 - 187 - 189 - 192 - 196 - 198
205 - 209 - 211 - 215 - 218

Cap. 5 - 222 - 225 - 228 - 231 - 235

Cap. 6 - 236 - 238 - 240 - 243 - 244

Cap. 7 - 248 - 251 - 255 - 257 - 260 - 264 -
268 - 271

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

HERMETIS TRISMEGISTI
TRACTATUS
VERE AUREUS,

De Lapidis Philosophici secre-
to, in capitula septem divisus: nunc verò
a quodam Anonymo, scholijs tam exquisitè &
acutè illustratus, ut qui ex hoc libro non sapiat,
ex alio vix sapere poterit, similis enim huic
vix hodie reperitur.

Tandem operâ & studio

Dominici Gnosij Belgæ, utr. M.D.
in lucem editus.

Qui, quid novit, loquitur, index Iustitiæ est: Qui
autem mentitur, testis est fraudulentus. *Pro. 12.*

16

10.

Lipsiæ, Sumptibus THOMÆ SCHNURRI.

1216. 2.32

ILLUSTRI AC GENE-
ROSO VIRO,

LADISLAO
WELEN, BARONI A
ZIEROTIN, DOMINO IN
TRIBA, LONTENBURCK,
& HONSTEIN,

Domino suo clementissimo.

S. P. D.

ERMETEM Tris-
megistum, apud Æ-
gyptios, Illustris ac
Generose Baro, ma-
ximi sacerdotis, maximi Re-
gis, maximi Philosophi axi-
omata, multis modis clarissi-
misque meritis obtinuisse, ne-

)(2

mini

mini est ignotum. Inter alia
 is libris suis, quæ extant, eam
 Philosophiam, præsertim de
 naturæ secretis, admiscuit,
 quam non nisi ex sanctis divi-
 nisque Patribus Ægyptios ip-
 sos accepisse, plurima sunt,
 quæ nobis fidem faciunt plus
 quàm plenam & certam.

Et istius verò Philosophiæ
 patrum de naturæ secretis quàm
 sit arguta ratio, admirabilis
 jucunditas, evidentissima cer-
 titudo, & ineffabilis utilitas, il-
 lorum confirmabitur punctis,
 quos non invidus & iniquus
 vexat affectus, sed æquus a-
 mavit Jupiter, ut in proverbio
 dici solet. Cum igitur tanti
 aucto-

D E D I C A T O R I A.

auctoris & secretorum natu-
 ræ scriptoris, & abstrusæ Phi-
 losophiæ patris hic liber ab o-
 mnibus solidæ physicæ viris
 amantibus & doctissimis de-
 sideratus nuperrimè in manus
 meas incideret, & quidem de
 quo sibi omnes docti magno-
 perè gratulabuntur, commen-
 tario supra modum egregio &
 per necessario exornatus; Utiq;
 peccati in publica commo-
 da commissi ne reus perhibe-
 ri possem, nolui eundem diuti-
 us latere, sed è vestigio typis
 exscribendum curavi. Et hoc
 unum est, de quo lectorem
 Hermeticis *παραδείγματα* non assue-
 tum admonere visum fuit.

E P I S T O L A

Alterum est de causâ, cur hunc librum Tibi viro tam literis quàm bello exercitissimo inscribendum curavi. Illud utique nemo mirabitur, quòd pro eâ, quæ publicè recepta est, consuetudine, propter & adversus imperitos & iniquos judices, huic libro patronum & vindicem inquire fategi. Ergò cum ex familiari multorum doctissimorum virorum conversatione, plusquàm pèrfectum haberem Te, non tantùm cunctis viris doctis, sed omnibus alijs liberalibus scientijs impensè delectari, & in naturæ secretis investigandis omnes contendere nervos; jure quo-

DEDICATORIA.

dam singulari antiquissimo-
rum & eruditissimorum Philo-
sophorum princeps ille Hermes
Trismegistus quasi redivivus
cum doctissimo suo commen-
tatore Tuæ Fidei & Curatelæ
fuit commendandus. Et a-
pud quemnam potius depo-
neremus auctorem & com-
mentatorem de tantis abstrusis
& secretis naturæ disserentes,
quàm apud eum, qui totus totus,
quantus quantus est, nil nisi
in abstrusis & secretis investi-
gandis occupatus est.

Accipe, igitur utrumque
fereno vultu, & utrumque ad-
versus iniquos censores, si opus
fuerit, viriliter tuere. DEUS

X 4

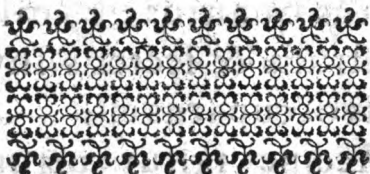
omni-

EPIST. DEDICAT.

omnipotentissim. felicia sub-
inde excitet ingenia, quæ so-
lidam secretorum naturæ in-
vestigationem strenuè ur-
geant, & ad nominis sui glo-
riam, & ad publicam generis
humani utilitatem expoliant.
Vale *Ἀμύνειτον.*

T. G. obsequentissimus

*Dominicus Gnosius Bel-
ga Utr. Med. Doct.*

PbL

sub.
æ so.
e in
ur
glo-
neris
ant.

Philosopho ter Maximo,

Theosopho: Jurisperito: Medico

Hoc est,

Comiti Palatino

Dn. J A C O B O
A L S T E I N I O P A T R I -

T I O Romano: Equiti aurei calcaris,
& Regiæ Majestati in Gallijs à con-
silijs valetudinis.

S. P. D.

Bel.

*Ulemadmodum Chy-
mici Philosophi so-
lent omnes mundi
Lapides in tres præ-
cipuos, tanquam ge-
nerales reducere, in
animalem videlicet, vegetalem & mi-
neralem: Sic Tu quoq, A L S T E I N I,
vir inclyte, Patrone & Mecænas*

Pbi

) (s

summe

P R Æ F A T I O.

*summe observande, qui à cunctis nomen habes Lapidibus, hac principali nominum triplicitate conspicuè adornatus, instar stelle matutinæ præ multis alijs fulges: & sic es Theosophus: Jurisperitus; & medicus. Libera enim ac supercœlestis Civitatis muni-
 ceptus factus, hanc à D.E O nactus es gratiam, ut cum quibusvis, etiam summi judicij Theologis conferre possis. Aurei verò calcaris Eques, imperterrefacto animo accipis armaturam, & armas te ad Pseudojuridicorum, passim hinc in mundo occurrentium ultionem. Induis enim pro thorace justitiam, & accipis pro Galeâ judicium certum: & sumis tandem scutum inexpugnabile æquitatis, ut illos in auream justitiæ veritatisq; viam reducas. Quanta etiam tua sit in Medicinâ præstantia, novit non tantum Gallia: verum Anglia, Belgia, Helvetia,
 Italia.*

P R E F A T I O.

Italia, Bohemia, Moravia, Hungaria, Polonia: imò tota etiam Germania. Quapropter non solum Reges & Principes te magnificiunt; sed summum totius Romani Imperij caput, te aliquoties ad colloquium Socraticum spontè accersi jussit. Ut autem paucis multa complectar, tot tantosq; honorum titulos unicus sub se comprehendit Comitatus Palatinatus, hoc est Privilegium & libertas in splendidissimum & sacrum Philosophorum palatium ingrediendi: ex quo solo hujusmodi dignitatum ornamenta, tanquam spolia Aethyllis ex bello Trojano reportasti. Sed queris fortasse, quisnam ego sim Anonymus, qui tam audacter te compellare audeam? Dicam id, & hoc quidem Disticho:

Ignis me genuit: sic nomen ab igne refumo:
Non secus ac LAPIDIS tu quoq; nomen amas,
Jam quidem satis me nosse debebas: sed
pro-

P R Æ F A T I O.

propter alios imbecillioris judicij, nominis mei rationem luculentius exponam. Vulcani naturam habeo, omniaq; corpora, quibuscunq; subijcior, temporis longinquitate demulceo, & in meam verto naturam subtilem & spiritualem: imò lapidem ipsum, quavis compactissimum & Adamantis instar durissimum, tandem flecto, solvo, & in tantam adduco mollitiem, ut cere instar fluat. Mollior hætenus, an durior mihi factus sis, ô ALSTEINI, nondum, sat constat. Hoc tamen scio, quia & JACOB diceris, me jampridem, à te supplantatum. Sed diuturniori hac supplantatione, quid quæso effectum iri putas? supplantator nimirum Tu, me tandem, victorem sine dubio reddes: sicq; Tu JACOBUS, ego verò, qui igneâ virtute tandem prævalebo, ISRAEL vocabimur: & sub duobus bis nominibus,

bus, uno eodemq; animorum consensu
 & conspiratione, constanter invi-
 cem juncti permanebimus. Ulterius
 nihil addens de nomine, hunc saltem
 foetum meum Philosophicum, aborti-
 um quidem & tumultuarium tibi le-
 gendum examinandumq; offero: in
 quo prater infinita alia, quæ brevitatis
 causa nunc omitto, hoc unum haud
 dubiè improbabis, quod à consueto
 Philosophorum tramite discedens, de
 tantis mysterijs, paulò liberiùs, quàm
 par sit, scribam. Sed utut se res
 habeat, non tamen id, qualecunq;
 tandem sit, rudiori promiscuæq; ple-
 beculæ objectandum esse censui, prius-
 quàm tuæ subicerem censuræ. Mul-
 to enim rerum usu, me longè antecel-
 lis, ita ut tuò judicio, tanquam firmo
 & solido lubens meritòq; acquiescam.
 Te igitur vehementer etiam atq; et-
 jam rogatum volo: ut id placido sere-

P R Æ F A T I O.

*noq; accipias vultu: meq; tibi unice
commendatum babeas: majora verò
magisq; expolita aliquando à me, si De-
us longiorem mibi vitæ usuram con-
cesserit, expectes. Vale. Aurelijs ad
Ligirim, 23. Octobr. Anno recupera-
tæ salutis 1608.*

Tuæ Magnif.

Subjectissimus Anonymus.

Sap. 3.

**Fulgebunt justî, & tanquam scintillæ
in arundinetis discurrent.**

Aros

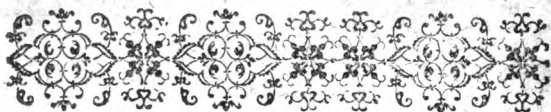
i unice
a ven
e, si De
m con
lijs ad
opera

onym

cinilla

Aros

Aros in turba.

EXcelsum est hoc apud Philosophos magnos, Lapidem non esse lapidem: apud Idiotas vile & incredibile: quis enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cum nihil sit diversius? Attamen revera ita est.

Geber C. 11. summa perfectionis.

ET hoc est, quod facit eos opinari, impossibile esse ejus constructionem, quia destructionem artificialem (auri videlicet) ex cursu naturæ ignorant. Attentaverunt fortè, quòd sit fortis compositionis, sed quàm fortis compositionis sit, non attentaverunt.

Philo-

Hermetis Trismegisti

TRACTATUS AVREVS

DE LAPIDIS PHYSICI
SECRETO, IN CAPITULA SE-
ptem divisus: nunc verò à quodam

Anonymio scholijs illustratus.

CAPITVLVM

PRIMUM.

HERMES.

Hermes enim inquit. In tam longa
ætate non destiti experiri, nec ani-
mæ à labore peperci, artem & hanc sci-
entiam solius Dei vivi inspiratione ha-
bui, qui mihi famulo suo pandere di-
gnatus est.

SCHOLIUM.

*T*ria potissimum sunt artis discipulo seu
doctrina filio necessaria: Studium,
Experientia, & Benedictio divina.

A

Quis.

Quicquid enim studio & diligenti meditatione in intellectum nostrum primo implantatur ac inseritur, id postea experientia, sive oculari demonstratione, ab operatione manuali producta confirmatur. In neutra tamen actione felices tibi pollicearis progressus, nisi favorem, ac benedictionem divinam, tibi prius quoque conciliaveris. In humanis enim rebus peragendis, primas occupat partes voluntas: & decretum DEI: sicut scriptum est, Rom. p. Non est currentis, neq; volentis, sed miserentis DEI. Hanc si propitium & benevolum habueris, nullum extimesces obstaculum, licet vel totus etiam mundus, & diabolus ipse tibi adversetur: nihilominus tamen feliciter tuum perficies propositum. Contra tamen si rationem eundem senseris, omnis labor erit irrisus, vanus & inanis, juxta illud:

Nullus est felix conatus, & utilis unquam, si Consilium si non detq; juvetque Deus.

Hippocrates ad perfectam medicinam septem hac sufficere contendit: Naturam, præceptionem, locum studiis aptum, institutionem à pueris, studium, industriam, tempus. Sed quod præ ceteris summè necessarium est præter-

prætermittit, divinam nempe benedictionem: idq; vel ex DEI ignorantia, vel ex suorum Deorum, quorum infinitum numerum gens olim ethnica colebat, contemptu. Ac quamvis propterea excusandus videatur, quod Ethnicus fuerit: ingens tamen inde discrimen apparet inter ethnicos Chymia peritos & imperitos. Sed dices, Hermetem quoq; Aegyptium ex ethnica gente oriundum fuisse. Fateor id quidem, ethnicus fuit natione: religione, tamen proximè accessit ad verum & legitimum Dei cultum. Magi, qui veniebant ab oriente ad Christum, non addicti Judæorum ceremonijs in colendo DEO, neq; ex eorundem populo, sed ex gentilitia familia orti, nihilominus tamen singulari DEI gratia illuminati erant: & dubio perculi, in divino cultu fideliter & realiter persequendo non cessassent vel ipsis Judæis, multis vè hodie pseudo-Christianis. Sed quoniam sit, quod quidam Ethnicorum, ut Hermes, Plato, tres Magi, & similes adhuc plures videntur tam præclaram, alij verò adeo exiguam, aut planè nullam de DEO habuisse cognitionem? Hunc questionis nodum solvit D. Paulus in epist. ad Rom. cap. I.

4 DE LAPIDIS PHTSICI SECRETO

Ubi geminam proponit Ethnicorum differentiam, quorum alios dicit DEUM cognovisse quidem, sed non ut DEUM glorificasse & gratias egisse: alios autem occasionem, DEUM ex natura cognoscendi, suâ propriâ culpâ neglexisse. Præterea si omnium ætatum tempora percurrimus, conspicuè videre licet, Ethnicos illos philosophos, qui Chymiam simul excoluerunt, præ cæteris majori pietatis virtutumque splendore emicuisse. Absit enim ut Hermes, Pythagoras, Plato, Anaxagoras, alijsque plures Chymici Philosophi, tam scabiosè & impiè loquantur de DEO, ac ipse Galenus Chymia ignorans loquitur de Christo & Moyse. Multo enim majori pietate & veneratione excoluerunt alium, illud & divinum æternitatis NUMEN: cujus infinitam potestatem & immensam gloriam ac majestatem non obscurè intuebantur in unico omnis mirabilitatis subjecto, in lapide nempe suo Philosophico: in quo tanquam in lucido speculo videbant omnes omnium rerum naturalium, celestium & elementarium vires atque virtutes. Unde palam professi sunt in suis scriptis: *Artem Chymicam aut invenire hominem pium, aut* redde-

reddere illum piū. Hos igitur nostro seculo omnes veri Chymici, viri probi ac cordati, DEUM q̃ timentes, meritò imitantur. Galenū autem qui sequuntur, majori periculo expositi sunt. Verendum enim, ne discipuli ex diuturna & crebra Galenicorum scriptorum lectione, præceptoris mores & vitia imbibant, & eandem atheismi labem fortè contrahant. Si liberet medicam historiam à centenis tantum annis repetere, plurimos utiq̃ viros doctissimos & celeberrimos adducere possem, qui præceptoris nimio amore effascinati, in hanc temeritatis, ne dicam impietatis, scenam prodire, non sunt veriti.

Sed his oblivione sepultis, sequamur potius Hermetem nostrum, qui ingenuè, sineq̃ omni tergiversatione fatetur se in hujus scientiæ artisq̃ possessionem non per tectum, ut fures, lupi rapaces, & Pharisei solent, sed per legitimum Philosophiæ ostium ex impulsu & inspiratione solius DEI intrasse. Hujus enim sacra Philosophiæ ostium unicum ac solum verum est Spiritus veritatis: qui spirando, ubi vult, aperit & commonstrat Chymici studiosis viam rectam, eosq̃ deducit in omnem veritatem.

DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO

tem. Nam in quorum animis semel oritur ille veritatis lucifer ac stella benedicta, è vestigio inde fugantur & radicitus expelluntur, omnes errorum tenebrae. Divinitus itaq; , nec aliunde inspiratur Hermetica Philosophia : nec eadem plures , quàm unum solum auctorem , nempe DEUM agnoscit. Ab hoc uno qui aberrat in hac scientia pervestiganda , suam miseriam & errorem haud dubie tandem deplorabit. Artes reliquas vulgares qui scire volet, eas poterit facile ab artificibus & preceptoribus, in scholis ad hanc rem destinatis perdiscere. Conati quidem sunt hactenus multi in Scholis & Academijs, Philosophiae fundamenta, causas & principia quoq; juxta eandem methodum, è proprio cerebro enatam, studiose juventuti inculcare : sed quo fructu, experientia satis superq; demonstrat. Puris enim Philosophiae fontibus relictis, qui à solo patre luminam desuper infidelium corda influunt, ad inanes & aniles quorundam Ethnicorum nugas, & hominum otiosorum figmenta atq; deliria delapsi sunt : & non solum hunc sacrum & fertilissimum Philosophiae agrum, innumeris mendaciorum commentis conspurcavit & devasta-

devastarunt: sed alias quoque scientias, puras atque sanctas, suis quisquiliarum sordibus simul inquinant, & tam horrendè deformarunt: ut vix ac ne vix quidem scintillulam adhuc in illis agnoscas residuam, genuina ac primæve integritatis. Tantæ cladis causa non minima existit mendosum illud & rixosum artis disputatricis inventum, de qua paulo post infra dicetur. Hinc in varias adeo partes distracta Philosophia, modo ab hoc, modo ab illo violentos depravationum insultus passa est. Quid enim opera pretium hac in re facerent isti, qui lumine Naturæ destituti, ex proprio cerebro, uno atque altero argumento dialectico in medium prolato, fabulosa principia & causas, pro artis fundamento, simplicioribus ac rerum ignavis obtruderent? Ex qua re tanta opinionum varietas emerfit, quantus philosophantium numerus, ut quem nunc sequaris aut deseras, vix perspicias. Tam obstinato sunt interim quidam animo, ut quamvis apud multos authores evidenter satis agnoscant rei falsitatem, tamen mordicus eos, tanquam milites veterani & strenui antiquitatis defensores propugnent, ac ignominiosam sibi fore existi-

DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO

ment, si à sententia tot seculorum serie stabilita, & tam longo artificum usu comprobata, desciscant. Nec satis est, seipsos in tam vilia hominum mancipia degenerasse, sed ejusdem calamitatis participem quoq; fieri cupiunt tenerant & innocentem studiosam juventutem. Hinc suos discipulos nolentes volentes in suam pertrahunt sententiam, ijsq; voce & scripto, minis & objurgationibus omnem interdunt philosophandi libertatem: sicq; claudunt regnum philosophicum ante homines, & ipsi intrare non contendunt, nec advenientes intrare sinunt. Rectius facerent hujusmodi Mysophi, si in tam ancipiti authorum electione constituti, repudiata Aristotelis, Galeni, aliorumq; autoritate, ad ipsum fontem suos deducerent discipulos. Fons autem iste ubi? Disce hoc à Sapiente, si sapis; qui lib. Sap. cap. 7. inquit: **DEUS** est Sapientia D U X, & sapientiam emendator: in manu ipsius, & nos & sermones nostri, & omnis sapientia, & operum scientia & disciplina. Ex hoc eodem fonte Hermes quoq; noster suam hausit scientiam, ut ipsemet fatetur his verbis; Hanc scientiam, inquit, solus **DEUS** in divi inspiratione habui.

Pudeat

Pudeat hodierno seculo Christiani nominis Philosophos, quod se patiantur superari ab Ethnicis: quibus olim nihil constabat de veritatis luce, nempe de CHRISTO, in hunc mundum venturo: qui fons omnis scientia ac intelligentia, ipsaq; vera & aeterna DEI sapientia, saepenumero nos insuper in verbo suo paternè ac fraternè allicit, vocat, & amicè hortatur, viamq; ac rationem nobis ostendit amplissimam, quâ possumus non tantum in ejusmodi scientiarum abstrusarum penetralia pervenire, sed etiam his majora desuper à patre luminum adipisci: sed ingratus mundus plus diligit tenebras, quam lucem, potius delectatur in impuro ethnicorum impiorum cœno volutari, quam puro ac salutarì DEI verbo obtemperare. Quid igitur expectandum his erit, pro tanta ingratitude & summa contumacia? Nihil sanè aliud, quam simile responsum, quale tulisse legimus inobedientes Israëlitas apud Esaiam cap. 30. quod verbis paucis ad nostrum propositum mutatis ita habet: *Ve vobis Philosophi & Medici desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per spiritum meum,*
ut ad-

ut adderetis peccatum supra peccatum: qui ambulatis, ut sectemini Græcos mendaces, & os meum non interrogastis, sperantes singularem sapientiam ac scientiam in nugis Aristotelis & Galeni: & habentes fiduciam in deliramentis Græcorum, & erunt vobis nuga Aristotelis & Galeni in confusionem, & fiducia mendacium Græcorum in ignominiam.

Noli mihi hic exprobrare illud tritum in scholis, quod vis suo loco & tempore agendum; neq. scientias sacras cum profanis confundendas. Nam si me rectè capis, nihil profanum erit in Philosophia: eundem enim cum Theologia authorem habet. Tibi autem fortasse vana & profana videtur philosophia, quæ eam didicisti a nugaci & vano magistro. Rectè igitur tibi erit in confusionem, mihi verò in semitam rectam ad sacras & profundissimas scientias indagandas. Si ex eodem fonte haurires philosophiam tuam, ex quo eam hausit Hermes, nihil utiq. profani relinqueretur, de quo conqueri posses. Considera quæso tres illas tuæ Philosophiæ partes; Ethicam, Physicam & Logicam: nonne omniam harum authorem censēs DEUM esse? "Præ nū-

nia

miopudore id quidem vix negare audes, sed quomodo facto id neges, mox intelliges.

In primaparte, quam Ethicam appellas, præcipue agitur de virtutibus moralibus, quæ à moribus vel ab assuefactione ita dicuntur. Quare? quia prout tua fert opinio, Virtus est habitus bonus, inclinans ad rectè agendum. Habitus rectè agendi unde comparatur? Longo usu & assuefactione. Usus autem & assuefactia consistit in arbitrio & voluntate hominis. Ergo virtus moralis pendet non à divina benedictione, sed ab homine: qui ex proprijs viribus, usu & assuefactione virtutis habitum sibi comparare potest. Sed quàm absurdum hoc sit, palam fit ex eo, quod inter virtutem Theologicam & Ethicam, differentia, quam pro tue opinionis fundamento perperam constituisti, planè nulla sit. Omnium enim ejusmodi virtutum essentia, mediatè & immediatè procedit ex Deo. Mediatè per thronos, potestates, dominationes, angelos & archangelos. Immediatè per Deum ipsum. Fortitudinis igitur in Alexandra Magno, Julio Cesare, Lucullo, Sylla,

Sylla, Mario, caterisque heroibus ethnicis aliis
 author statuendus non est, quam fortitudinis
 in Samfone, qui unctus erat Domini. Et ne
 impiè hoc fortè dictum putes, pro certo habeto:
 DEUM Solem suum oriri sinere super bonos &
 malos: neq; hoc solummodo intelligas de Sole
 caelesti siue firmamentali, sed de supercaelesti
 etiam, de Sole nempe justitia, qui filius DEI
 est ab eterno genitus, in quo Deitas plenariè
 omnesq; virtutes divina corporaliter inhabi-
 tant. Unde Corn. Agrippa lib. 3. cap. 58. Qui
 virtutem, inquit, aliquam possidere cupiunt,
 orandum illis est, & supplicandum crebrò ad
 eum, qui in se omnem continet virtutem.
 Quis autem is est, qui omnem continet vir-
 tutem? nonne Christus Salvator noster, &
 DEUS, cum Patre & Spiritu sancto, qui te-
 ste Malachia cap. 1. aequè versatus & operatus
 est in gente ethnica, quam in populo suo electa.
 Sic enim scriptum legimus apud Prophetam:
 Ab ortu Solis usq; ad occasum magnum est no-
 men meum in gentibus, & in omni loco sacri-
 ficatur & offertur nomini meo oblatio munda:
 quia magnum est nomen meum in gentibus.
 dicit Dominus exercituum. Sed reprobat
 fuerunt

fuerunt multi ethnicorum, quod cum DEI gloriam & magnificentiam non tantum in externis creaturis, sed in seipsis quoque cognoscerent, aut cognoscere potuissent: DEUM non ut DEUM glorificarent, nec ipsi pro tam infinitis bonis ac donis gratias agerent: sed fortis fortitudinem sibi, non DEO: justus justitiam sibi, non DEO: dives divitias sibi, non DEO acceptas ferrent. Quod conspicio Nebuchodonosoris Regis Babylonis exemplo facile probabimus, si res postulat. Is enim non DEO, sed sibi ipsi adscribit regni sui splendorem & amplitudinem: dum imprudens in hac erumpit verba: Nonne, inquit, hac est Babylon magna, quam EGO aedificavi in domum regni, in robore fortitudinis MEAE, & in gloria decoris MEI: Sed cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de caelo ruit: Tibi dicitur Nebuchodonosor rex: Regnum tuum transibit a te, & homines cycient te, & cum bestiis & feris erit habitatio tua: fœnam quasi bos comedes, & SEPTEM tempora mutabuntur super te, donec scias, quod DOMINETUR EXCELSUS IN REGNO HOMINUM, & cuiusq; volueris, det illud. Dan. cap. 4. Quale
quæso

quæso hoc regnum erat, Israëliticumne sive fidelium electorum DEI? an verò Babylonicum ac infidelium ethnicorum? Maxime infidelium, in quo tamen nihilominus dominabatur EXCELSUS. Dominari autem dicitur Dominus in regno hominū, quod idē est ac dominari in hominibus regno præfectis. Ex quo meridiana luce clarius patet, virtutē Theologicam & Ethicam, fideliū & infidelium, ratione essentia & originis non invicē differre, sed ab uno eodēq; autore, nēpe Deo proficisci: fidelibus autē ē in salutē, infidelibus verò & ingratis cuculis in iudicium & aternā condemnationē cedere.

Hinc facile elucescit discrimen inter Ethicam Hermeticam, quam potius Christianam appellare fas est, & inter Ethicam Peripateticam sive paganam. Hermetica sive Christiana agnoscit DEUM, unum omnium virtutum authorem, ad eundemq; colendum, tanquam ad finem ultimam refert omnium quoq; virtutum actiones. Peripatetica verò sive pagana in virtutibus extolendis, non DEI benedictione, sed proprijs vititur viribus, quod fundamentum est falsissimum, finemq; similiter spectat spurium & adulterium, gloriam videlicet

videlicet vanam & inanem. Et quod mi-
 nor, hic paganismus nondum exolevit in
 Christianorum scholis, sed tanquam pars Phi-
 losophiae summopere necessaria, excolitur.
 Ex quo si ulla capitur utilitas, ejus Professo-
 res in Academijs hanc capiunt solam, ut con-
 scribant theses Ethicas, quas defendendas ob-
 trudunt studiosis, à quibus postea amplum ali-
 quod expectant honorarium: quale non ita
 pridem, quidam de liberalitate disputans,
 praesidi suo pro praesidio exhibuit, viginti ni-
 mirum aliquot thalerorum imperialium:
 quam liberalitatem ut summopere in hoc lau-
 davit praeses, sic vicissim alias vituperavit, qui
 minus obtulerant. Hac scilicet à professione
 Ethices emanat utilitas, ut Doctores nunc
 questum ex ea faciant: sed dum illi leges &
 praecepta virtutum, alijs praescribunt sibiipsis
 non capiunt, quin interim in horrenda, vitia,
 in avaritiam nempe, & similia plura impru-
 denter incurrant. Quod si quis praeter enume-
 ratam utilitatem, & hanc intrudere conc-
 ur, quod nimirum Ethices praecepta, pluri-
 mum inserviant studiose juventuti in mo-
 ribus externis informanda: tunc huic telo
 oppo-

oppono unicam pietatem, quæ utilis est ad omnia, habens promissionem tam presentis, quam secutura vitæ. In hac una si benè erudiantur, & proficiant adolescentes: tam externorum quam internorum morum elegancia, vitæq; integritate præstantissimi evadent. Valeat igitur cada verosa illa & emortua Paganorum Ethica, cum Christiana nostra è vivis divinitatis fontibus profecta, nos non tantum secularis felicitatis in hoc mundo, sed æterna etiam beatitudinis in secutura vita, participes efficiat. Hujus namq; virtutes fiunt ex fide vera in Christum, sine qua nemo hominum DEO placere, aut salvari unquam poterit. Sin verò quis iterum hîc inferat; quasi Ethicam cum Theologia confundam: sciat is me non authorem esse tantæ affinitatis, vel potius identitatis in utraq; scientia; sed ipsam æternam DEI sapientiã, à qua tanquam à centro emanarunt omnium scientiarum, artium & disciplinarum radij, & rursus in eandem quoq; tanquam in idem centri punctum collinant simul omnes: ita ut quascunq; scientias hominum curiositas & superstitio disjunctit & divisit in Theologiam, Ethicam, Jurisprudentiam

prudentiam, Politicam, Physicam, Logicam,
 Astronomiam, Cabalam, Magiam, Chymiam,
 & alias plures: has omnes complectitur sub
 se unica Philosophia Hermetica sive Christia-
 na: quæ una unico æternæ veritatis funda-
 mento, firmo & immoto stabilita, plures qui-
 dem in aspectum externum producit, quæ tamē
 omnes in idem redeunt principium internum.
 Omnia namq; ab uno, & omnia ad unum.
 Hinc D. Paulus recte & Christianè philosopha-
 tur, inquit: Divisiones sunt gratiarum, i-
 dem autem spiritus: Et divisiones ministrati-
 onum sunt, idem autem Dominus: Et divisio-
 nes operationum sunt, idem autem DEUS, qui
 operatur omnia in omnibus, 1. Cor. 12. Redite
 ergo in viam o pagani Philosophi, & DEO
 reddite gloriam, non vestra inani Philosophiæ,
 per quam ne seducamini, fideliter vos admonet
 idem Apostolus. Abdicare falsas de virtutum
 habitu comparando persuasiones: DEUM o-
 mnium donorum & bonorum authorem, assi-
 duis exorate precibus, ut vobis mittat intelli-
 gentiæ & sapientiæ spiritum, qui vos in veri-
 tatis hortum, sanctis & angelicis virtutum
 flosculis fragrantissimum deducat: in quem si
 B intromis-

intromissi fueritis: oculi vestri aperientur, & pulsus errorum tenebris, videbitis philosophica lucis claritatem, in qua postea pijs votis & meditationibus pascetis oculos vestros: suavisissimaq; spiritualium melodiarum consonantia, harmonicoq; concordia concentu unanimes, TE DEUM LAUDAMUS cantabitis, & remotis tandē cunctis inanibus & frivolis disputatiunculis, etatem invicem in pace transigetis.

Transeamus nunc ad Physicam, alteram Philosophiae vestre partem: qua quam fedē e mentitis & fictis hominū opinionibus inquinata sit, vel cuius in hac parte leviter initiatopalam est. Hanc non repetitis à primo & vero fonte, qui est Deus, author, conditor, & creator rerum omnium, sed ab Aristotele, quem propterea per excellentiam Philosophum appellatis, quasi is solus sit primus inventor, princeps & monarcha hujus scientiae. At si Physices principia vera & genuina conferamus cum Aristotelis fictis & commentitijs: tantum discrimen inter utramq; animadvertemus, quantum cælum distat à terra. Hermetici cum Moyse, verè & rectè statuunt, mundum hunc, & quicquid in eo continetur,

netur, conditum, & creatum esse à DEO, ex nulla alia praeexistente materia, quàm per solum verbum FIAT. Ut primum enim Deus dixit: Fiat cælum: fiat terra: facta sunt: ita ut principium rerum omnium, non investigandum sit aliud, quàm solum hoc verbum, procedens ex ore DEI.

Sed obstât hic quidā nasutuli, dicentes, quod quamvis abnegari nō possit, verbū Domini esse causā & principiū rerum omnium, tamen id solummodo intelligendum esse de causa efficiēti, non autem de causa materiali. Absurdum enim esse autumant, si quis asserat, hoc VERBUM, quod non est, nisi flatus, spiritus & anhelitus essentialis DEI, corporeum, & visibile factum abuisse in lignum, lapidem &c.

Sed quàm ridicula omniq; explosione digna, hæc sit objectio, ex eo constat, quod differentia hæc inter causam formale & materiale locum tantum habeat in rebus artificialibus: non autem in naturalib. multo minus in opere creationis. In artificialibus quidem, lignū tanquam subiecta materia, ex qua formatur mensa, separatū quide est ac diversum, à scrinio sive artifice, qui efficientis sive formalis

causa officio perfungitur. In naturalibus autem materia & forma non separatim quid existunt, neque ullam in ijs diversitatem quis inveniet, nisi idem velit quodque sensuum fideli testimonio relicto, fingere ea, quae nullus mortaliū unquam vel vidit, vel audiuit, gustavit, olfecit, palpavit. Sed obstinati illi nimis in sua opinionis perversitate, non sensuum iudicio semper standum esse dicunt: illudque Galeni placitum, tanquam clypeum aeneum huic veritati opponunt, quod 2. de simpl. fac. cap. 2. & 3. author his ferè verbis descriptū habet: Ubi, inquit, sensus hebescit, ibi ad rationem ceu diviniorem hominis partem deveniendum est. Sensus quippe brutis unà cum homine communis est: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quae sensus aciem nimis hebescentem effugiunt. Sed quàm sophisticum hoc sit hominis versatilis inventum, quo quidvis probare, quidvis etiam diluere proclive sit homini impudenti: facile percipiet is, qui recto valet iudicio, & vel tantillum in veritatis lumine versatus est. Videamus igitur, quomodo Aristotelis principia physica cum Hermeticis conveniant. Diximus, principium omnium re-

rum

rum creatarum fuisse unicum DEI creantis
verbum: quod essentialiter ex ore DEI ema-
nans, adhuc inseparabiliter rebus omnibus in-
bare, illas conservat, & vivifico suo vigore
ad novam iteratamq; generationem continuè
à primo creationis puncto usq; permovet, & in
seculi usq; consummationem permovebit. Ari-
stoteles non ex ore DEI, sed ex vertiginoso suo
& insipido cerebro proponit tria principia, ma-
teriam, formam & privationem. Materiam
videlicet informem: & formam immateri-
atam. Privationem autem dicit esse tertium
principium, quod concludat duo in sese: nega-
tionem formæ introducendæ, ne prius sit res;
quàm fieri incipiat; & aptitudinem ad illam
recipiendam, quæ dynamis seu potentia est. Sed
mera somnia mihi videntur narrare Peripa-
tetici, quoties ejusmodi fabulorum & sterili-
um principiorum mentionem faciunt: imò ma-
jorem certitudinem tribuo somnijs, quibus in-
terdum utcunq; eventus respondet, quàm illis
principijs.

Si enim verum est hoc axioma philoso-
phicum ejusdem Aristotelis, ut ipsemet non du-
bito verissimum esse: Nihil videlicet cadere

B 3

in sen-

in sensum, quod non prius fuerit in mente : nihilq; verè existens in mente esse, quod non cadat in sensum : si, inquam, hoc verum est, falsissimum e contra & mendacissimum erit hoc de tribus principijs commentum. Quis enim unquam tam acuto sensu præditus fuit, ut perciperet vel oculis, vel lingua, vel reliquis sensuum organis comprehendere materiam sine forma, aut formam sine materia. Sed, inquires, ubi sensus hebescit, ibi ad rationem veniendū est : scilicet idem est, ac dicas : ubi veritatis lux non illucescit, ibi ad mendaciorum diverticula fugiendum est. Hinc emergit manifestum discrimen inter Physicam Hermeticam & Peripateticam. Ut enim illa à patre luminum, nempe à DEO desuper hominibus fidelibus donatur : ita hæc à patre tenebrarum & mendaciorum, cacodæmone nimirum, infidelium turba, Aristoteli scilicet & ejus affectis insusurratur. Quamvis autem cogantur Peripatetici nolentes volentes fateri primum ac supremum motorem esse Deum : tamen gloriam DEI non querentes, id rursus negant per traditionem suarū fabularum de dictis illis tribus principijs & de æternitate mundi. Dolendum sanè est, tam

*tam infirmo ac debili Peripateticorum funda-
 mento superextrui; tam elegans ac pulchrum
 physices ædificium: quod ex falsis & adulteri-
 nis principijs, corrumpi quoque & depravari ne-
 cesse est. Dato enim uno inconvenienti sequun-
 tur innumerabiles falsa conclusiones. Quod
 cum maximo suo damno prope dolor experiun-
 tur Naturalis Philosophiæ studiosi: qui de cau-
 sis physicis disputantes perpetuis incertitudinis
 fluctibus agitantur, adeo ut nuppiam locum in-
 veniant, quò pedem tutò figere possint. Ni-
 bil dicam de medicina, his iisdem suffulta prin-
 cipijs, qua nulla artium incertior ac mendosior
 sub Sole existit. Theologi quoque huius calamita-
 tis consortes, ex horum principiorum falsitate,
 in plurimas hæcenus inciderunt absurditates
 & errores, quos facile evitarent omnes quarū-
 libet scientiarum ac disciplinarum alumni, si
 spretis ethnicorum fabulis, Hermetica & soli
 vera Philosophiæ operam suam addicerent.
 Credite mihi, inter Hermeticos Philoso-
 phos (loquor de veris, non de Sophistis
 & Pseudochristianis) nullum in scientijs
 & artibus dissidium, aut dissensionem
 unquam fuisse, nec in æternam fore.*

In unico enim veritatis cénтро, quod simplex, stabile, & immotum semper manet, conveniunt omnes.

*Tandem adhuc videamus reliquam vestra Philosophia partem, Logicam videlicet, siue Dialecticam: qua definitur esse ars bene differendi, ratiocinandi, argumentandi, verum a fals. discernendi, disputandi, disceptandi, vel potius rixandi, altercandi, controversas excitandi, lites spargendi, excitas & inotas pertinaciter & petulenter fovendi, rarissime easdem componendi: dubia proposita frigide & jejune, vel vix & nunquam solvendi, & deniq; in salebroso incertitudinis labyrintho perpetuo versandi. Hacenim arte in utramq; partem, ut vocant, pro & contra disputandi in usum vocata, tot infinitarum opinionum portenta in lucem prodierant, qua alias suo tenebrarum pulvere obiecta diutius latuissent, nisi horum auctores tam speciosis probabilium, hoc est, incertarum, infirmarum, fucatarum, non verarum, ac falsissimarum rationum armis freti in quamvis disputandi arenam descendere se animasse quidem, sed satis proterve ac impudenter obtulissent. Vis scire, unde
tot*

tot schismata in Ecclesia sint orta? Solo dialecticorum sive disputatorum, vel potius hominum contentiosorum & litigatorum vitio: qui arte benè differendi inflati, in ambitionem & gloria cupiditatem inciderunt. Ambitio verò excitavit novam opinionem. Nova verò opinio peperit dubium. Dubium Syllogismos. Syllogismi pro, & contra disputandi libidinem & emulationem. Emulatio contentionem. Contentio discordiam. Discordia verò schismatum proxima causa, est a Diabolo. Pax verò & concordia à DEO. Ergo omnes Theologi seditiosi, rixosi & contentiosi sunt à Diabolo, & ejus ministri. Pacifici verò & concordia amantes, à DEO, ejusq. fideles servi. DEUS enim noster, non dissensionis DEUS est, sed pacis. 1. Corinth. 4. Sed dices, has ultimas enumeratas Logices proprietates, non legitimo artis usui, sed ejusdem abusu adscribendas esse: quem si spectare quis vellet posset pari ratione arguere, ceteras artes omnes non solum reprehendendas sed e medio penitus tollendas esse. Rectè sanè occurrì abusu pretendendo: in quo quidem ambo in eandem inus sententiam. Nihil enim magis

ipsemet improbo ac detestor, quàm malum rei
 usum. Sed opinionum diversitatem tantum
 in eo habemus: quod ejusmodi abusus originē
 aliunde, quàm mea fert sententia, derives.
 Existimas enim artem, quam ex Aristotelis
 aliorumq; authorum voluminibus hausisti,
 per se esse bonam & laudabilem: abusum au-
 tem ejusdem supervenisse petulantum quorū-
 dam & sceleratorum hominum malitia. Ego
 verò contrā primariò artem ob culpam ipso-
 rum authorum, jam vitiosa imperfectionis
 (omne enim donum imperfectum est à Diabo-
 lo: perfectum solum à DEO: ut Paracelsi do-
 cet Symbolum) veneno infectam & deprava-
 tam esse affirmo: adeò ut idem venenum in ar-
 tis cultores derivatum, tanta abusionis pestem
 introduxerit. Clarius hoc patebit, si artem per-
 fectam & sinceram, cum imperfecta & con-
 taminata conferamus. Contraria enim sibi in-
 vicem opposita magis elucescunt. Perfecta ni-
 hil aliud est, quàm impressio radiorum divino-
 rum, quorū vī sola, nulla librorum scripto-
 rum, aut axiomatum dialecticorum ope,
 Philosophus rectè ratiocinatur, & verum
 à falso discernit. Liber autem in quo con-
 scrip-

scripti isti radij reperiuntur, est multò major, quam, ut tam angustis Logices carceribus includatur. Est enim abyssus divinitatis, in quo infinitus rationum, apodicticarum, certarum, firmarum, verarum, ac planè irrefutabilium, thesaurus viget. Ex his locis si Philosophus argumentum, aliquod sumserit: certam utiq; & infallibilem, inferet conclusionem, contra quam omnes paganorum colonia non praevalerunt. Imperfecta autem & corrupta Logica, est solummodo mancum mutilumq; curiosorum hominum inventum, qui totum hoc universum, cælum & terram, DEUM, angelos & homines, occulta, & manifesta, certis & paucis quibusdam regulis ac locis Dialecticis, ut vocant, comprehendere temerariò ausu conantur. Quid enim ineptius vel auditu absurdius excogitari potest unquam, quam ex tam strictis & fictis Logices cancellis, ratiocinari velle de infinita DEI maiestate & potentia, tam in verbo suo, quam in natura, partim manifestata, partim non manifestata. Infinitum enim, perscrutari nemo potest per finitum, sed

sed per infinitum. Quod autem ut fiat, non ad organum Dialectices finitum, sed ad fontem infinitatis, DEUM nempe ipsum, omnium artium authorem recurrendum erit: qui solus ex inexhausto & infinito suae benignitatis scrinio, petentibus & fidelibus suis liberalissime largitur spiritum discretionis inter verum & falsum, adeo ut de quavis questione proposita, rectum & inculpatum ferre queant iudicium. Cum e contra pagani, certis axiomatum limitibus in nimiam coacti angustiam, de rebus judicandis timide admodum pronuncient, & è mille propositionibus, vix unam veram & stabilem, quae non levisimo quovis rationum momento everti possit, proferant. Hinc nempe fundi istius calamitas, quod disputantes, copia rerum superati & confusi, in tot inextricabiles errorum syrtes precipitentur. Quomodo enim inde pedem retrahant, cum canonum locorumque penuria pressi, quò se vertant, amplius nesciant. Ne autem idcirco videantur indocti & artis rudes, nominis sui & existimationis salutem quarunt rixis & altercationibus: ex quibus postea prolabuntur in convitia & calumnias: sicque continuata serie de vitio in vitium

SECRETO

vitium progrediuntur. Vides ergò abusum
 Logices primariò adscribendum esse vitiosa
 artis inventoribus: secundariò verò horum
 affectis & sectatoribus, qui nimio paganorum
 suorum praeceptorum amore excaecati, verita-
 tis lumen minus inspiciunt, sed ita antiquam
 illam erroris cantilenam cum ipsis canere per-
 gunt: nec ab instituto desistunt, priusquam
 Mosaicam vel Hermeticam scholam ingressi
 discant, omnium artium & disciplinarum stu-
 dia vana esse & irrita, nisi à DEO illarum
 unico authore inspirentur, & ejusdem favore
 & benedictione foveantur & conserventur.
 Sed non absurdum Davidicum illud Psal. 13.
 in modernos Peripateticos & paganos usurpare
 nunc licet: Ubi scriptum legimus: Omnes
 declinaverunt, simul inutiles facti sunt: Cor-
 rupti sunt, & abominabiles facti, non est, qui
 faciat bonum, non est usq. ad unum. Ac
 licet ex tanto numero vix unus atq. alter ve-
 ritatis lumine irradiatus resipiscat: vix ta-
 men palàm id profiteri audeat, sed ex metu reli-
 quorum Phariseorum, hominum fanatico-
 rum, cogitur tanquam alter Nicodemus no-
 ctu, hoc est, in occulto sua artis negotia tracta-
 re.

re, nisi velit audire hereticus, magus, exorcista, sophista, Ramista, Paracelsista, Alchymista, etc.

At sufficit his generatim tantum ostendisse differentiam inter Philosophiam Hermeticam sive Christianam, & Peripateticam sive paganam: ac breviter simul originem, causam & principium utriusque lectoris iudicio subiecisse. Qui ex veritate est, inquit ipsa veritas, Salvator noster Christus, vocem meam audit: qui vero amat mendacium, in via sua, antequam dimidium mundi absolvat itineris, misere peribit. Resipiscite o pagani philosophi: paganisum illum vestrum in Philosophia DEO & omnibus bonis abominabilem exuite, & Christianisum verum induite; hunc non ore tantum profiteamini, sed re ipsa & factis ostendite, ac cogitate, quod ratio unicuiusque verbi otiosi sit reddenda. Quae autem major vanitas, quam sectari & defendere paganorum deliria, quae tot manifestis abundant nugis ac mendacijs, ut in illorum scriptis vix occurrat unica pagella, quae non totidem errores, quot lineas atque verba contineat, adeo ut ijs emendandis una litura sufficiat. Hec itaque de inspiratione divina, tanquam praecipuo artis capite, paullo

patello fufius ab initio tractare volui, ut lecto-
rum animi hoc Hermetis exemplo pellekti, pri-
mo statim limine aptiores redderentur ad ea,
qua fequuntur, pervestiganda & cognoscenda.

Quemadmodum aut em hortulano, cæli
clementia & aftrorum influentia non fufficiunt
ad plantulas fuas fovendas & educandas, nifi
diligens quoq; accedat foli agriq; cultura: ita
Philofophus vix aut nunquam dignabitur in-
fpiratione illa divina, nifi animũ debito modo
preparatum & inftructũ adferat. Preparatio
autem hujusmodi in duobus potiffimum offi-
ciis perficitur. In oratoria videlicet & labora-
torio: quorum quodlibet proprijs & peculiari-
bus utitur instrumentis. Oratorij præcipue
hæc funt: Preces, orationes, vota, gemitus, &
fufpiria, inceffabilia ad DEUM opt. max. I-
tem ftudium, diligentia, induftria, afiduitas,
indagatio & frequens meditatio in libris Bi-
bliorum & Naturæ. Laboratorij autẽ in gene-
re ferẽ funt carbonẽs, furnus, forceps, vas, follis,
& hujus generis infinita alia, quæ omnia fin-
gulatim recẽfere nimis longũ foret. His paucis
tantũ in laboratorio rectẽ aptatis, igneq; tum
in furno philofophico, tum in pectore pie et fo-

artifex tam demum DE I imploret auxilium, nec cesset ab instituto: donec voti compos, expectatam certamq; DE I benedictionem experiatur: non secus ac ipse Hermes, qui post varios labores, divinam sibi gratiam contigisse, liberè ac ingenuè proficitur, dum inquit: Antea non peperci à labore, & hanc scientiam solius DE I vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

HERMES.

Verum rationabilibus judicare vim arbitrandi tribuit, sed nemini occasionem delinquendi reliquit.

SCHOLIUM.

DEUS hominem à ceteris animantibus ideò distinxit, ut ratione præditus ceteris creaturis præesset, & cuncta suo dominio subderet. Hæc autem rationis vis nihil aliud est, quàm portiuncula sive scintillula quædam divinitatis, spiritus invisibilis, sive spiraculum vitæ, quam inspiravit DEUS in faciem hominis, & fecit hominem in animam viventem, Gen. 2. In hac rationis luce vult DEUS, ut piè & sapienter ambulemus: & in lege ejus
tum

tum scripta, tum per Naturam & Creaturam nobis revelata meditemur die ac nocte.

Adam quidem Protoplastus in ea luce, qua ante lapsum perfectè ornatus, præ cæteris omnibus creaturis, sicut Sol inter astra fulgebat, tanquam in lucidissimo speculo contemplabatur omnia mirabilia DEI. Sed quia post transgressionem legis, hoc rationis lumen in posteris ejus, à prima sua perfectione & claritate multum defecit: ad hujus instaurationem sese ultro obtulit filius DEI Christus Jesus, qui nobis fidelibus suis factus est in animam vivificantem, spiritualem, celestem. Hac anima in nobis, tanquam mediâ natura, duce, cooperante simul sacrosancto gratiarum ac donorum flamine, rursus à somno ignorantiæ, improbitatis & moriæ Philosophiæ resurgentes, & in latissimum scientiæ, sinceritatis, & vivæ Philosophiæ campum excurrentes in eoque strenuè & assiduè nos exercentes, merito gloriari possumus, quod in reparata rationis Luce, & in vjs Domini, prout decet sapientes, fideliter ambulemus. In hac enim luce si ambulaverimus, voluntati divinæ minime reluctabimur. DEUS, autem, ut

C

Her-

Hermetis est sententia, hanc libertatem sive arbitrium philosophandi hominipermissit. Contrà verò nequaquam DEI voluntas est, ut homo peccatorum vitis se polluat, aut qualemcumq; delinquendi occasionem oblatam arripiat. Hostis enim peccati insensissimus est, nec impune abibit ullus, quicumq; peccatorum daminio obnoxius, frena nimis laxata non inhibet.

HERMES.

EGo autem nisi iudicii diem, aut animæ damnationem, ob absconfectionem hujus scientiæ metuerem, nihil de hac scientia patefacerem, nec cuiquam prophetisarem. Volui verò debitum fidelibus reddere, uti author fidei mihi largiri dignatus est.

SCHOLIUM.

SI cui dubium est de Philosophia Hermetica, num Christianismo conformis sit, nec ne, huic relata modo verba dubitationis istius scrupulum mox excutient. Quæ enim major possit esse affinitas & cognatio, quæ propius accedat ad Christiani hominis veram notam, quam qualis ex his Hermetis verbis percipitur. Mandatum enim habemus, ut Deum diligamus

mus ex toto animo, & omnibus viribus, & proximum sicut nos ipsos. Author DEUM tantam cum reverentia & timore amat, ut, nisi in amore & timore ejus constans persistat, vereatur, ne reus fiat judicij aeternae damnationis. Proximum autem non aliter ac seipsum, fideliter etiam amore prosequitur in eo, quod communem scientia sua socium illum reddere percipiat: quod utique nunquam in animum induxisset suum, nisi extremi judicij terror, & DEI ac paucorum fidelium amor animum ejus inflexisset. Sed quæres forsitan, quanam sit hujus tenacitatis in arcano isto revelando causa? impietas nempe hominum, quorum plurimus numerus indignus est, ut in sacrarium Philosophiae intromittantur: propter hos nimirum, inquit, nihil se patefacturum fuisse: sed quia ex tanta impiorum & sceleratorum hominum multitudine, DEUS semper in quibusdam quantumvis paucissimis reliquit semen Philosophiae pietatis: propter hos paucos dicit, se talionis legem sanctè servaturum: hisque eandem scientiam, quam à DEO revelatam impetravit, literis ita consignatam tradituram; ut nihilominus non nisi digni doctrinae

filij, ad quos, ut mox audiemus, hunc sermonem instituit, verum inde sensum elicere possint.

HERMES.

Intelligite filij sapientum præteritorum Philosophorum, non corporaliter, nec imprudenter 4. elementorum scientiam, quæ sunt patientia suis rationibus, & cum sua abscondita operatione. Est enim eorum occulta operatio. Nam nihil agit, nisi componatur, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur.

SCHOLIUM.

Compellat author filios sapientum, hoc est, discipulos artis dignos, pios, & electos. Non enim omnes, qui se dicunt filios doctrinae, in intima artis penetralia introibunt. Sunt enim pauci, quos Jupiter æquus amavit. Frustrà igitur conantur, huic sese arti ingerere, qui natura sua ad hanc minus apti sunt. Eundem enim eventum tandem experiuntur, qualem plurimi monachorum experiri solent: qui dum pueri adhuc, de naturali inclinatione, non

non satis constantes in consilio quodam zelo in
 canobia ingrediuntur, adulti verò ad ingenium
 redeunt, longè ad diversa feruntur studia.
 Hinc vitâ monasticâ exosi, monasterijs valedi-
 cunt, exeunt, discedunt, erumpunt, evadunt sitq;
 sæpenumero ex monacho machus, ex aso Thra-
 so; ex religioso agaso. In idem turpitudinis
 barathrum incurrunt quoq; ii, qui ultra genij
 & ingenij vires, se insinuare conantur huic
 profundissimæ scientiæ: post varios enim labo-
 res, frustra susceptos & insumptos, de summo
 artis fastigio assequendo desperantes, mirabili
 quadam metamorphosi fiunt tandem ex Philo-
 sophis sophista, ex medicis medicastris: quorum
 hodiè ingens numerus ubiq; locorum occurrit:
 qui multivarijs constructis fornaculis, dies ac
 noctes coquendo, distillando, extrahendo, (vel
 potius expilando nummos putà ex proprijs &
 alienis oculis) subtiliando, incrassando, sum-
 mag, imis confundendo, magnum medicamen-
 torum Chymicorum, ut vocant, acervum sibi
 comparant, sibiq; multum in vano isto labore
 sapere videntur: ac nisi manifesta reclamita-
 ret experientia, multis equidem, nec non do-
 ctis ac eruditis sua persuaderent garrulitate,

fatida sua stercora esse meros ficos dulces & suaves. Ex Chymicis autem vulgaribus, neq; adeo doctis fiunt Chyrurgi, balneatores & circumforanei: Ex deploratis verò & desperatis Alchymistis impostores, fures & furciferi, quorum non pauci nostra quoq; aetate, patibulo suspensi & suffocati vitam miserè finierunt. Ergo

Tu nihil invita dices faciesvè minerva. Observavi frequenter in colloquijs, cum hujusmodi farina hominibus institutis, ipsos neglecta omni scriptorum Philosophicorum lectione ac meditatione tantum in ore habere nummos: nummos loqui, nummos somniare, nummos vigilare. Ex quibus nonnulli tanta aviditate auri argentiq; corradendi tenentur, ut non homines, sed lupos referant famelicos, qui octo plurimvè dierum inedia emaciati, escam ex rapina oblatam, ardentissimo deglutendam stomacho appetunt. Ejusmodi lupi voraces. & Chrysophagi longè ab arte arcendi sunt, utpote quos voluntaria Philosophorum paupertas non agnoscit pro genuinis discipulis, sed pro spurys, è regno Philosophia procul hinc in exilium relegandis, nec in aeternum nisi forte resi-

dulces &
ibus, neq;
& cir-
desperati
eri, quo
bulo su-
nierunt.

va.
in huius-
negle-
lectione
, num-
iare,
tanti
entia,
elicos,
aciati,
deglu-
pi ve-
rcendi
horum
pulis,
him
forti
refe

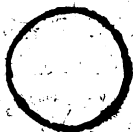
resipiscant, revocandis. Ridet enim Natura (inquit doctissimus Severinus) avaras spes: ac multò tolerabilior est in Philosopho imperitia, quàm avaritia: tolerabilior item ignorantia, quàm intemperantia & luxuria. Decet enim Philosophum esse virum pium, probum, constantem in dictis & factis, firma fide in Deum, prudentem, & nullius rei avarum, praterquàm sapientia.

Premissis igitur his, quæ præcipuè in vero artifice reperiuntur, Hermes nunc orditur operis magni descriptionem, quod appellat scientiam elementorum. Ne autem quis putet, illum loqui de elementis, prout ea vulgò in scholis peripateticorum accipiuntur: qui elementum ajunt esse corpus simplex, ex quo quidq; primum constituitur; addit hæc duo verba, non corporaliter, nec imprudenter: Si non corporaliter nec imprudenter: Ergò πνευμαλινῶς & σοφικῶς, hoc est, spiritualiter & sapienter. Utantur Philosophi Chymici semper hac licentia in docendo, ut artis vocabula, fingant pro suo cujusvis arbitrio. Nam quidam, principia artis dixerunt esse 4. elementa, terram, aquam, aërem, & ignem, ut hic Hermes noster:

aliij verò tria tantum statuerunt principia, animam, spiritum, & corpus, ut idem Hermes a-
libi: vel salern, sulphur, & mercurium, ut Pa-
racelsus: aliij duo, agens & patiens: mascu-
lum & feminam: sulphur & Mercurium: a-
liij unum tantum, aquam videlicet Philosophi-
cam. Sed relictâ nominum multitudine, qua
penè infinita existit, artis potius studiosi se con-
vertant ad indagandum noscendumq; unicum
istud subiectum, de quo Philosophus hoc versu:
Est in Mercurio quicquid quærunt Sapientes.
Quia verò rei cardo in eo potissimum verti-
tur, ut artis discipulus omnium primum, ex-
ploratum benè habeat hunc Philosophorum
Mercurium: in ejus gratiam, hic proponam
figuras aliquas hieroglyphicas: quibus varij
Mercurij proprietates & conditiones, quanta
fieri potest luce & brevitate, adumbrabo.

I.

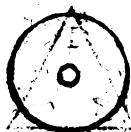
Circulus simplex.

Hic

Hic circulus nihil aliud significat, quàm
verum & unicum Philosophorum Mercurium,
materiam primam, aquam Philosophicam pri-
mordialem, simplicem & sine divisione unam.
Nam rotunda circuli figura, carens angulis,
unitatem simplicem denotat. Si quis enim cir-
culum descripserit, neq; principium inveniet,
neq; finem. Ex quo colligitur, hunc eundem
Mercurium esse principium, medium & finem
operis: sine quo qui laborare præsumet, oleum &
operam perdet, & nunquam ad veritatis lu-
cem perveniet.

2.
Circulus duplex.

Gemina circuli descriptio indicat duplica-
tū illum Bernhardi Trevisani Mercurium, agēs
videlicet & patiens: sive sulphur & Mercuriū.
Ac quævis binarius numerus confusionis au-
thor dicatur, & proinde materia diversitatem
aliquam arguere videatur, nulla tamen plane

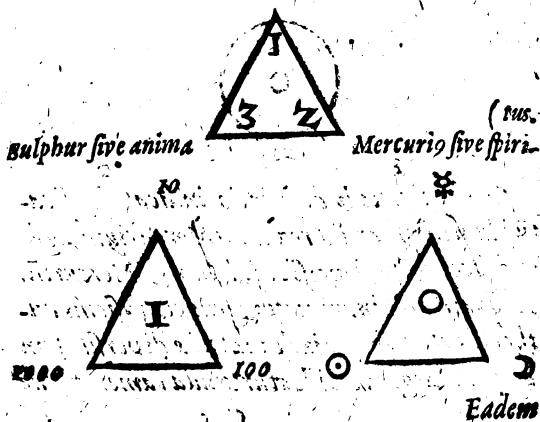
42 DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO

est diversitas. Ambo enim Mercurij ejusdem sunt originis, ejusdēq; natura & essentia, quod vel ex utriusq; forma circulari facile innotescit. Nihil autem refert, quod interior minor appareat exteriori. Majoris enim perfectionis ac praestantiae id tantum signum est. Res enim quod apparentior, eo quoq; corpulentior: quod vero abstrusior & abditior, eodē spirituosior, perfectior & nobilior existit. Minor autem occultatus in maiorem agit, eumq; sibi assimilat.

3.

Triangulum Philosophorum triplex.

Sal five corpus.

eiusdem
ia, quod
in notef
in notef
ionis ac
nim quo
no vero
perfectior
atus in

plex.

(p. 105.
ive spiri

Eadem est utrobique horum ternorum tri-
angulorum significatio. Sicut enim corpus &
anima: sal & sulphur non possunt invicem
conjugi, & per minima uniri, nisi medianti-
bus spiritu & Mercurio: sic quoque Luna &
Sol procreare non possunt sobolem sibi similem,
nisi mediante Mercurio, qui loco seminis elici-
tur ex amborum corporibus, inque terra centro
tanquam proprio vase digeritur & perficitur.
Hoc autem centrum est in quovis triangulo
vel punctum illud medium, vel numerus una-
rius, vel circulus iste medius. In secundo ve-
ro circulo observanda quoque est numerorum
multiplicatio dexaria. Non enim fit progres-
sus ab unario ad centenarium & millenarium,
omnium numerorum ultimum & perfectissi-
mum (numerato enim millenario, non datur
alius numerus: sed per hunc fit progressus in in-
finitum) nisi per denarium. Nam, ut ait au-
thor libri, qui inscribitur Aurora confur-
gens cap. 2. Decem in Decem respondent.

4.

Quadrangulum secretum
sapientum.

Terra

Eadem

44. DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO
TERRA AQUA

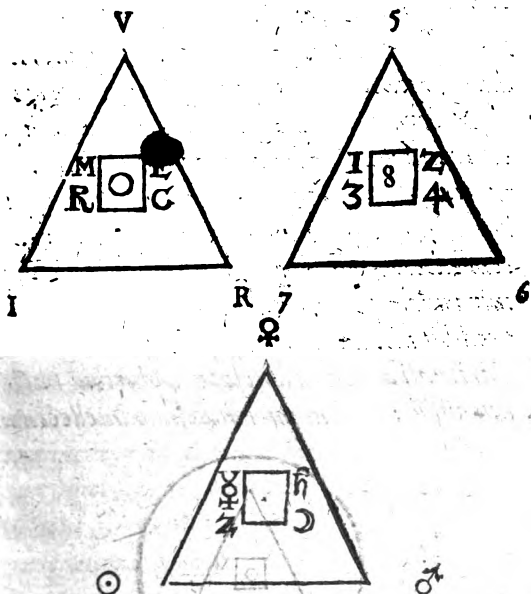
AER IGNIS

Hac in figura manifestè declaratur scientia elementorum, de qua Hermes agit in hoc capitulo. Rectè igitur Aristoteles Chymicus ait: Divide lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magisterium. Hoc urum, in quod redigenda sunt elementa, est circulus ille exiguus, centri locum in quadrata hac figura obtinens. Est enim is mediator, pacem faciens inter inimicos siue elementa, ut convenièti amplexu se invicem diligant: Imo hic solus efficit quadraturam circuli, a multis hætenus quesitam, a paucis vero inventam. Radijs enim suis ferit omnes elementorum angulos, & longa circumrotatione angularè hanc quadraturæ formam vertit in circularem sibi conformem: de quo satis.

S.

Anatomia magica vocabuli
MERCURIO.

He

Haec tres figurae eodem significato unum ta-
cite pandunt arcanum, quod non promiscue
cunctis prostituendum.

Sufficiat tibi Lector, quod elicere inde possis
veritatem istius versiculi:

Est in MERCURIO, quicquid quaerunt sapientes.
Vides enim, quanta secreta comprehendat haec
unica vocula: adeo ut sagax indagator, modo
literalem hanc anatomiam in essentialem con-
vertere

vertere noverit, ex illa dictione omnia ad *artem Chymicam* necessaria, h. e. principium, medium & finem operis magni, facile eruere queat. Maiora autem magisq; stupenda perficiet, si centrata ista tria interius ad se occultè latentia punctum videlicet, numerum octonarium, & circulum, in apricum Solis sive in lucem externumq; aspectu produxerit. Hoc enim miraculosè perpetrato, sequens tandè schema prodibit ultimum, omniq; perfectione astrali, spiritali ac regali absolutu: à pluribus hætenus visu: vix autem à millesimo intellectu.

Cognito itaq; Philosophorum Mercurio, occultum operandi modu Hermes in sequentibus indicat verbis. Nihil agit, inquit, (puta Mercurius) nisi componatur. Rationem hanc addit, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur. Sed quid aliud innuit autor per coloru signi-

ia ad a
 um, me
 uere qu
 perficiet
 ultè lat
 octons
 siue inu
 Hoc em
 de schem
 e astrab
 bus hact
 ellectum
 significationē, quā operis totius complemen-
 tum a principio ad finē usq. Non enim sit tran-
 situs de uno extremo ad alterū, nisi per mediū.
 A primo itaq. calorū, opus incipiendum, h. e.
 Mercurius per se perfectus nihil agit, neq. pro-
 dest quicquam in opere Alchymico, nisi mortifi-
 cetur. Granū enim tritici, nisi in terrā cadens
 putrescat, nullum fert fructū, sed solum manet.
 Eodem modo Mercurius suam in terram proje-
 ctus, novum generationis vigorem recipit. Ru-
 sticis enim notū est, quod quævis semina quā-
 vis arefacta & semimortua videātur, si rursus
 mandentur suæ terræ, in secundum resusciten-
 tur vigore, & pro fatali cuiusvis seminis con-
 ditione & interna naturaliq. scientia totū re-
 generationis opus ad finem feliciter perducant.
 Terra enim matricis siue uteri, vasisq. rei ge-
 nerande idonei vicem gerit. Estq. terra nostra
 adhuc virgo, quæ nullius viri consuetudine fœ-
 data super cælesti quodam modo concipit. Pura
 enim cū sit, omnisq. labis ac macula expers, si-
 mile quoq. semen purū & immaculatū concipe-
 re gestit. Quicquid enim seminaverit homo, hoc
 & metet. At quāvis hoc quod seminatur sit per
 se simpliciter perfectum, in eo tamen simplici
 perfe-

n Merc
 n sequen
 outa Mo
 inc addi
 res per
 per colm
 fige

perfectionis statu non permanet, sed per nostrā
 putrefactionem solvitur & corrumpitur. Est
 autem corruptio hæc non ad speciei interitum,
 sed ad ejusdem conservationem, & ad majore
 perfectionē eidem induendam. Legimus
 de tribus Magis, qui ab oriente ad Christum ve-
 nerunt, quod tres fuerint reges, procul dubio
 potentes satis & opulēti. Hi licet regna pro hac
 vita simpliciter sustentāda satis ampla & sp.ē-
 dida possiderent: de alio tamen regno non ad
 centum annorum numerum, sed in sempiterna
 usq; secula duraturo sunt solliciti. Quod ut im-
 petrent, ad eunt regem omnium regum, eumq;
 ante pedes prostrati adorant. Quod nisi fecis-
 sent, suis regnis simplici illo mundano & caduco
 splendore nitidis frui, quidē potuissent, nunquā
 verò illa terrena ac momentanea cum cælesti
 aeterno permutassent. Quemadmodum i-
 gitur his Magis, primum instrumentum
 & quasi clavis ad aeternae salutis portam
 aperiendam, fuit animi submissio erga Re-
 gem cælestem, cujus potestas infinita est
 ita, primus in arte gradus est Mercurij
 per se simpliciter perfecti solutio, & in
 terra sua Philosophica putrefactio:

quam

per nos
ditur. E
nteritan

quam postea sequitur digestio & concoctio
continua: donec omnes colores appareant.

HERMES.

ad m.
Legim
ristum
rocul d
na prob
pla & sp
no non
empiten

SCitote filij sapientum, quod prisco-
rum Philosophorum aquæ est divisio,
quæ dividit ipsam in alia 4. Vnam duo-
bus, & tria uni: quarum colori tertia
pars est, humori scilicet eum coagulan-
ti: duæ verò tertiæ aquæ sunt pondera
sapientum.

SCHOLIUM.

Quod ut
um, em
d nisi se
eo & ca
ent, muna
um cell
modum
umentum
s portan
o erga R
nita, est
Mercat
io, &
refactio
quo

Quod supra author elementorum scienti-
am appellavit, nunc Philosophorum a-
quam nominat. Hanc in quatuor partes
dividendam ait: nempe unam partem in duas:
tres verò partes uni addendas. Ex quibus o-
mnibus conjunctis septem inde partes, tanquã
sparsim in verborum contextu disseminata, re-
sultant. Unum enim & duo faciunt tria:
Tria & unum, quatuor: Hunc quaternari-
um si addideris priori ternario, conficies septe-
narium. Colorum autem differentias dividit
in duas tertias, hoc est, in tres rubeos spiritus,
& in tres albos. Spiritus autem hos, primum

D

ab

ab unica Philosophorum aqua ortos, & in eandem resolvi posse, certum est. Ita ut similiter indceruatur numerus ille septenarius per additionem unitatis, quam supplet aqua. In his autem numeris tacite occultari sapientum, pondra auctor non obscure astruere videtur, præcipuè in septenario, qui numerus sacer habitus fuit antiquitus, utpote in quo plurimum sapientia sit reconditum: sed vim & virtutem ejus mentis oculis contemplari debes. Vulgaris enim hic oculus, teste Joanne Dee Londinensi, caligabit diffidetq; plurimum.

HERMES.

ACCipe de humore unciam unam & mediam, & de rubore meridionali, id est, anima Solis, quartam partem, id est, unciam mediam, & de Seyre citrino, similiter unciam mediam, & de auripigmento dimidium, quæ sunt octo, id est, uncia tres. Scitote, quod vitis sapientum in tribus extrahitur, ejusq; vinum in fine triginta peragitur.

SCHOLIUM.

Pergit

Pergit Hermes sapientum pondera ulterius explicare, adductis varijs nominibus. Humor enim, Rubor meridionalis, Anima Solis, Socr citrinum, Auripigmentum, vitis sapientum, & vinum nihil aliud significant, quam aquam Mercurij septies distillatam: quæ post octenam destillationem, vi ignis, vertitur in cinerem sive pulverem subtilissimum: qui ob puritatem & perfectionem suam igni resistit. Ne igitur mireris, quod octo partes & tres uncia equiparentur: Ternarius enim numerus, qui etiam per trigesinarium reperitur, æquæ perfectionis nota est, ac octonarius secundum illud tritum: Omne trinum perfectum.

HERMES.

Intelligite igitur operationem; decoctio ipsum diminuit: tinctura ipsum augmentat, quia Luna post 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur est initium & finis.

SCHOLIUM.

Sunt qui operationem lapidis dividunt in duas partes; in priorem & posteriorem.

D 2 Prior

Prior, quam Hermes exprimit per decoctionis nomen, ipsam diminuit, hoc est, lapidem in simplici suo ac naturali perfectionis statu existentem solvit ac destruit: solutum & corruptum per regenerationis medium pristino perfectionis splendori restituit. Quo peracto, incipit posterior operationis pars, cujus beneficio lapidis virtus, maximo cum favore multiplicatur in infinitum. Hoc confirmat author exemplo Luna, quæ post 15. dies, suæ scilicet plenitudinis, diminuitur: & in tertio, videlicet quadrato, rursus incrementum sumit. His paucis totum comprehenditur opus, ac tantummodo, quàm finis τὸ Φεγῶντι aperte satis detegitur. Sed non mirum videri debet, quod tam arduum & magnum secretum tanto sermonis lacinismo possit explicari: cum quidam reperiantur, qui propter simplicem decoctionis viam, quæ in opere adhibetur, non verentur asserere, totum opus posse tribus tantum verbis perfecte & sufficienter edoceri. Sed non statim incensu Philosophorum habendus est, quicumque tam facili & compendiosa via, in artem intraverit. Nullum quod memini extat exemplum in historijs Chymicis, quo probari possit, aliquem

aliquando aliquando fuisse, qui hoc pacto artem edoctus, in Philosophum statim evasisset. Eodem enim modo, & quilibet rusticus Philosophi titulo salutandus esset, qui, licet perspectum habeat modum, agrum bene colendi, in tempore seminandi & metendi: ignorat tamen internum, & precipuum frugum maturandarum motorem: quo ignorato nemo se Philosophia peritum, nisi forte quidam audaculus, mentisq; inops, profitebitur.

HERMES.

ECCE vobis exposui, quod celatum fuerat, quoniam opus vobiscum, & apud vos est, quod intus arripiens & permanens, in terra vel in mari habere potes.

SCHOLIUM.

OPeris secretum commendat suis filiis, & vocabulo ECCĒ ostendit, se rem perfecisse maximi momenti in explicatione artis nobilissimæ & abditissimæ. Geber, Morienus, alijq; Philosophi jubent artis indagatores, mineralium radices in seipsis inquirere. Unde in-
quiunt: si ortus tui noveris principia, semen

sive materia prima, ex qua lapis componitur, te amplius latere nequit. Jam verò rudi imperitoq; naturalium arcanorum homini, absurda videbitur hac locutio: cum non possit sibi ex suo cerebro somniare ullam similitudinem aut cognationem, quam semen hominis animatum habeat, cum inanimatis ut quidam ignari dicunt, metallorum aut lapidū corporibus. Sed si te cum Abrahamo ex crasso tuo & corporeo domicilio foras eduxero, teq; in spiritualium astrorū omnibus in rebus occultè latentium contemplationem induxero: non amplius eris tam refractarius, sed ambobus ultro pedibus in nostram ibis sententiam. Tolle igitur oculos, & nostrum suspice cælum. Philosophicum infinita astrorum multitudine mirifice exornatum. Sicut enim vides, in superiori firmamento, astralia illa corpora tantum in eo differre, quod alia alijs præsent magnitudine & luminis splendorisq; claritate: omnia autem in universū consent ex una eademq; materia purissima, diaphana, & pellucida. Ita omnia corpora in hoc inferiori mundo, ad externū quidem aspectum multum inter se differre videntur: quæ tamen omnia intrinsecus considerata,

derata, ab uno eodemq; principio siue primo ente processerunt. Illud autem internum principium aliud nihil est, quam secundum Salomonem Sap. cap. II. materia quadam inuisa, ex qua orbis terrarum creatus est: siue iuxta Joannem Evangelistam cap. I. VERBUM, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, quod factum est. Sed dices, si ergo verbum est omnium rerum principium: teste autem scriptura idem verbum sit nunquam interitum, sed in aeternum permaurus: non igitur querendum aut investigandum illud erit in his sublunarib. & corruptibilib. rerum corporibus, quae cuncta moriuntur, pereunt & intereunt. Ad quā objectionē ut succinctē tibi & breuiter respondeā: cuncta equidē, quae creata sunt per verbum, erant valdē bona hoc est, summa beatitudinis perfectione à Deo ornata. Sed quia propter prauaricationē Adamī terra quoq; fuit maledicta, mors introiuit in mundū, ita ut nil jā sit in toto mundo, quod nō spoliatū & orbatū existat primitiua ista perfectione, & morti persequēs obnoxiiū factū. Misert⁹ a. omnipotens creatura, hanc ut liberaret à morte, & vitæ regno restitueret, idem verbum, quod est LUX & VITA mundi,

mundi, in mundum misit, & ita secunda vice mundum per hoc VERBUM regeneravit. Unus enim vitæ dator & regenerator semper manet idem DEUS, extra quem nulla salutis spes. Per hanc autem regenerationem facta est creatura nova: Vetera enim transierunt, & ecce facta sunt omnia nova. 2. Cor. 5. Verbum igitur hoc non secundum creaturam veterem, sed secundum novam considerandum nobis est. Neminem enim nunc novimus secundum carnem, hoc est, veterem creaturam, sed secundum spiritum, hoc est, novam creaturam. Sed quemadmodum Christus in renatis suis invisibili modo inhabitat, nec manifestatur in hoc, sed in altero demum mundo: sic omnibus rebus VERBUM regenerationis invisibiliter quidem inhaeret: quod tamen in elementaribus & crassis corporibus non manifestatur, nisi reducantur in essentiam quintam sive naturam cœlestem & astralem. Hoc itaq; regenerationis verbum, est semen istud promissionis, sive cœlum Philosophorum, infinitis astrorum luminibus nitidissimum, ad quod suspiciendum & contemplandum eductus fuit Abraham. Quamobrem quicunq;

hoc

hoc cœlum nostrum, quod ratione quidem mundi minoris ac majoris, in duplicis salvatoris cōsiderationem cadere potest (quamvis idem DEUS operetur omnia in omnibus) intueri vobis, is abjectis oculis Adamicis, hoc est, carnalibus, qui nimis hebetes, non nisi de externorū & corruptibilium intuitu censuram faciunt, spiritualia visus organa, ex nova creatura recipiat: his facile agnoscet totius mundi tam creati, quam regenerati unum solummodo esse authorem, unum rerum omnium opificem & effectorem, unum principium, unum ens primum, quod à natura nunquam separatur, sed ipsam potius à corruptione & labe repurgat, revivificat, & in pristinam perfectionis libertatem vindicat. Noli autem mirari, quod res morti subiecta, veteris creatura formam exuant, & quasi in nihilum reduci videantur. Est enim mors vitæ principium: vetusq; tantum sive Adamicum corpus moritur: Spiritus autem novæ creaturæ, novum sibi fabricat corpus multò nobilius & gloriosius veteri. Quod enim seminatur, non vivificatur, priusquam moriatur. Seminatur autem in corruptione, & resurgit in incorruptione: semi-

D S natur

natur in ignobilitate, & resurgit in gloria : seminatur in infirmitate, & resurgit in virtute. 1. Cor. 15. Et hac quidem omnia teste Hermete in Smaragdina tabula, fiunt ab una, meditatione unius. Idem enim DEUS, qui dixit, morte morieris, dixit quoque, saluus eris. Mors igitur & vita per idem DE I VERBUM, efficacem obtinuerunt operandi vim & potestatem. Essentiale enim est quodvis verbum, ex ore DEI procedens. Nec est spiritus sive halitus vanus & evanescens, ut multi ignari ac impii ex incredulitate sua in hac perniciosissima sunt opinione. Verba mea, inquit ipse Christus Salvator noster, sunt spiritus & vita, hoc est, novae creaturae semen substantificum & essentialle : & qui in hoc credit, saluus est, & essentialiter cum Christo unitur ac conglutinatur, ita ut caput & membra, hoc est, Christus & Ecclesia sint duo in carne una. Qui autem non credit, manet in peccato : & quia stipendium peccati mors est, per VERBUM jam omnis incredulus iudicatus condemnatur, & morte moritur aeterna. Sicut igitur hominis salus pendet à sola cognitione Christi & vera, in eundem fide : ut
pote

pote qui unicus est & solus microcosmi Salvator : sic verò Philosopho summè necessaria est cognitio macrocosmici Salvatoris : qui calum est Philosophorum sive verbum regenerationis : quod non nisi unum solum per totum mundum diffusum , ubiq; in omnibus rebus , in corporibus animalium , hominum , brutorum , plantarum , arborum , fruticum , metallorum , mineralium , & lapidum reperitur . Hoc unum ergò si semel cognoveris , ac intus in arcanum & intimum cordis scrinium abscondideris , secreto illud ac tutò tecum portare quovis gentium poteris , sive per mare , sive per terram , sive per saxa , per ignes iter facere libuerit .

HERMES.

CVstodi igitur argentū vivum , quod fit in intimis thalamis , in quibus coagulatum est . Ipsum enim est argentum vivum , quod dicitur de terra residua .

SCHO.

SCHOLIVM.

Argentum vivum esse primam materiam sive primum ens omnium metallorum, apud Philosophos Chymicos sat constat. Sed cave existimes id esse argentum vulgare, vel mercurium vulgi, quem lythargyrum quoque nominant. Argentum quidem est, sed non vulgare. Vulgare enim mortuum, & ad opus physicum per se minus aptum: sed vivum est, Philosophicum, hoc est, arte coadjuvante natura rite preparatum. Mercurius est, non vulgi, sed Philosophorum, igneus, vitalis, currens, qui miscetur omnibus corporibus, & rursus ab yisdem separatur. Locus, in quo generatur argentum vivum, indicatur his verbis: sit, inquit author, in intimis thalamis, in quibus coagulatum est. Philosophorum aliàs tritum est, quod ijs in locis, ubi crescunt metalla, nulla reperiuntur metalla.

Inventu igitur exit locus eò difficilior, quo abstrusior est in mineris terra absconditus. Sed hic distinctionem notabis inter mineras metallicas vulgares, & mineras Philosophicas occultas. In illis reperiuntur, sed non crescunt: in his verò crescunt, & non reperiuntur. Lege

de

de his æconomiam mineralem Paracelsi, qui
fusse illic tractat hujus differentie causam: Hoc
ipsum argentum vivum de terra Philosophica
residuum, si rectè noveris, accuratè custodien-
dum erit. Si fortè metus est, ne diuturnita-
te temporis vitium contrahat: exemplum
imitari poteris Romana Ecclesia: in qua um-
bilici infantum adurantur in cineres, ut diu
ad diem videlicet usq. cinerum, qui Mercurij
dies est, Gallicè des cendres, conservari queant.
Si pari modo argentum tuum vivum vi ignis
combusseris, ac in cinerem converteris, edaci-
tati temporis magis resistet, & in infinitos con-
servabitur annos. Dignū certè, ut diligenter
custodiatur. Est enim thesaurus incomparabi-
lis, & res auro ipso pretiosior: Unde etiam au-
ro longè antefertur à Philosophis. Aurum enim
in Ros. Philosophorum fingitur ita mercurium
compellare: An, inquit, præfers te mihi, & ego
sum Dominus lapidum expectans ignem. Di-
cit ei mercurius: Utiq. sed ego genui te, &
ex me natus es: & ego sum secretum totum,
& in me occultatur scientia: quia converto o-
mnia corpora in Solē & Lunā, cum natura mea
talis sit, quod durū mollifeco, & molle in auro.

Her-

HERMES.

Qui igitur verba mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus iustificat, & nullum benefactorem præmijs privat. Quia omne quod celatum fuerat, de hac scientia detexi, maximum arcanum & scientiam, intellectum habentibus patefeci.

SCHOLIUM.

Philosophorum sermo parabolis, anigmatibus & mille troporum involucris tectus, non prima statim fronte curvis patere debet. Neque etiam omnibus conveniunt omnia. Causa autem obscurioris dictionis in Chymicorum scriptis, partim supra explicata est, partim in sequentibus explicabitur. Sin vero quis diuturnioris meditationis ac inquisitionis impatiens, expeditiorem viam ex hoc Chymico labyrintho evadendi desideret: en fidele authoris consiliū, qui iubet a Deo sensum suorum verborum petere. Deus enim in pravis impiorum consilijs haudquaquam connivet: nec vicissim pijs & cordatis viris sua denegat præmia. Fugere autem mala, & bona sectari, decet verum artis discipulum.

discipulum ab ejusmodi pietatis armis, qui instructus & probè munitus fuerit, intrepidè ad hoc sacrum accedere potest studium, & sine dubio voti compos fiet.

Nam tantùm sacris hæc sacra nosse datum est.

In malevolam autem animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore peccatis subdito. Sap. 1. Acquamvis author multa de hoc nobilissimo arcano dixerit, & nihil intemiserit de his omnibus, quæ scitu in hac scientia sunt necessaria; tamen palàm fatetur, hoc tantum revelatum esse mysteriū intelligenti. Ex quo sequitur, eos qui fatuè & tarde sunt ingenio & animo malitioso, ab hoc arcano penitus excludi. Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu. Sap. 1. 6.

HERMES.

SCitote ergo rumoris inquisitores, & sapientiæ filij, quod vultur super montem existens, clamat voce magna: Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus sum. Et scitote, quod caput artis est corvus, qui in nigredine noctis, & claritate diei volat

lat sine alis. Ex amaritudine in guttore existente, coloratio accipitur: à suo verò corpore, rubor exijt, & de suo dorso mera aqua accipitur.

S C H O L I U M.

Quare studiosi Chymie, ab Hermete appellentur rumoris inquisitores, videtur ideò fieri: quod utramq; fama fortunam, bonam & malam, laudem & vituperium experta sit alchymia: utpote de qua varij per totum terrarum orbem sparguntur rumores. Sunt enim qui laudibus eam in cætum usq; extollunt, nullamq; artem generi humano utiliore post SS. Theologiam prædicant. Alij rursus eandem à Plutone inventam, & ab inferis in humani generis perniciem productam, impiè blasphemare non erubescunt: & propterea non tantum artem abrogandam, sed simul etiam artifices è medio nefandè & crudeliter tollendos esse contendunt: immemores videlicet hujus, quod quodam in loco Poëta canit:

Inscius, quæ non capit, ea carpit:
Doctus at mysteria tanta ridet.

Ambo

Ambo sic pergant : fatuus sed unus
Invidus alter.

Et sic urs innocentissima, per ora hominum pas-
sim volitans, culpatur ab his, laudatur ab illis;
adeo ut famosissima merito dici, ejusq; discipuli
rumoris sive fame, vel famose artis indagato-
res non inepte appellari mereantur. Mons au-
tem Philosophorum, super quem vultur sedet,
summa est altitudinis, & in ima parte muro
fortissimo igneo undiquaq; cinctus & probe
munitus, non habet nisi unicum ostium, per
quod intrare & exire licet artifice. In hoc
montis limine situs est Draco pervigil, nomi-
ne $\omega\alpha\rho\omega\phi\theta\alpha\lambda\mu\omega$. Nam in utraq; cor-
poris parte antica & postica plenus est oculo-
rum & partim clausis, partim apertis dormit
oculis, adeo intentus est assiduus vigilijs in cu-
stodiendo montis ostio, ne forte indignus ingre-
diatur, & illotis manibus ascendat ad culmen
sive summum fastigium, quo impositus est la-
pis Philosophorum, qui si semel auferatur à
quopiam in unius hora momento, statim suc-
crescit alius: ita ut in duodecim horis, vel die
uno duodecies lapidem multiplicatum decer-
pere liceat. Sed impossibile est quempiam
E per

per hoc opus intrare posse, nisi Draco clausis oculis omnibus, suavi & placido sopore correptus penitus indormiscat. Hoc opus, hic labor est, invenire scilicet modum sive remedium aliquod, quo bestia ista circumventa, in tam profundum incidat somnum, ne ante justum tempus è somnis excitata, artificii intranti, & de monte rursus descendenti, & per ostium exire volenti noceat, & presentissimo suo veneno, quod in postrema cauda parte absconditum gestat, miserè hominem enecet, omnemq; thesaurum acquisitum hactenus, montis possessoribus sive inquilinis restituat. Triplicia igitur medicamenta ad hunc assequendum scopum imprimis necessaria videntur. Primum præparanda sunt arte Chymica pilule mercuriales ex argento vivo crudo & aloëpatica Chymicè preparatis & depuratis, quibus adde in parva quantitate extractum absynthij & extractum centaurij ad amaritudinē in ipsis augendam: f. massa pilularum: ex qua formentur pilule numero 4. ad magnitudinem globuli plumbæ bombardici, crucigeri monetarij rotunditatem æquantis: deurentur, ne illarum interno amarore in lingua aut gutture percepto, Draco præ-

pra nausea modò deglutitum pharmacum rur-
sus evomere cogatur. Si igitur ad montem
accedere animus fuerit, unam pilularum ge-
stabis manu aperta adversus Solis lumen, quo
irradiata, auri instar Ungarici optimi splendef-
cere incipiet, & radiorum suorum reflexione
excitabit bestiam, quæ decepta aureo illo spien-
dore, pilulam, quam pomum aurum ex horto
Hesperidum ablatum esse opinabitur, mox de-
glutiendam affectabit. Quod si animad-
vertes, sine mora in terram projicies pilulam,
quam adhuc inter cadendum avidissimè exci-
piet, & devorabit bestia: sed cave ne fortè
propius ad illam accedens in manu, vel alia
corporis parte damnum capias. Prima de-
vorata, ei quoq; porriges secundam, tertiam
& quartam: donec assumtis omnibus, amaror
pilularum cum acutissimo Mercury veneno,
sensim à ventriculo sursum ascendendo guttur
& fauces occupet, & ingentes ibi dolores, cum
rubore & tumore, varijsq; alijs symptomatis
excitet, ita ut bestia præ nimio angore & squa-
lore, in omnibus membris sentiat summam
lassitudinem & debilitatem. In tali im-
becillitatis angustia constitutus Draco,

E 2

sum-

summoperè desiderabit corroborari electuario quodam reſectivo. In quo caſu nullum occurret præſtantius remedium, quàm electuarium conſectum ex croco Martis, & ſolys aurum cum extracto roſarum rubrarum, & tantillo ſpiritus vitrioli ad aciditatis ſuavitatem conciliandam. Ex hoc electuario tres ſinges bolos ſatis grandes, pro beſtie faucium capacitate, quos ipſi præbebis ingerendos: primo deglutito, dabis & reliquos duos, & ſtatim paulo melius habebit. Quia tamen ex continuis ejusmodi vigilijs adeo exhaustæ ſunt vires, ut, niſi per quictem arte comparatam reparentur, vix ad integram redire poſſit valetudinem. Accedendum igitur erit ad tertium & ultimum remedium, quod eſt aqua in hunc modum deſtillata. R. florum roſ. rubr. borrag. bugl. nenupharis, ſem. papaveris & hyoſcyami, addendo parum opij, à ſuo ſectore & venenata qualitate repurgati. Incidendis inciſis & terendis tritis, fiat maceratio ſive diſgeſtio in rore Solis per triduum aut quatrimum in loco tepido: poſtea inde deſtillabis aquam, cujus facultas erit confortandi cor, & ſuadendi ſomnum. Nam ſi de ea hauſerit uncias duode-

duodecim, quæ faciunt libram unam, tam profundissimum subito incurret somnum, ut per diem & noctem integram, continuo somno oppressus requiescat: nec nisi maximo excitato strepitu expergefiat. Interea temporis tutus erit & liber introitus per ostium montis, & omni periculi vacuus. In quem si intraveris, ibi commorari pro tuo arbitrio poteris, quamdiu voles: Et singulis horis novum tibi lapidem majoribus auctum viribus comparabis. Sed post ingressum, ascendendo montem, vultur si ve corvus tibi monstrabit iter, quò sit eundum.

Ac quamvis hic tantum unius corvi fiat mentio: tamen tres in hoc Philosophorum, monte tibi occurrent. Niger, qui caput est artis: albus, qui medium: & rubeus, qui finem rerum omnium imponit. Ultimus enim appetitus natura est in rubedine nostra. Neq. mireris, quod tot colorum differentiàs sive varietates in corvis statuamus, licet non nisi nigri vulgò sint noti. Fateor equidem, nigros esse vulgatissimos: post hos tamen non raro his meo oculis vidi etiam albos, in aulis principum & Regum, ut Dresda in Misnia, in Ele-

et foris imperialis horto, & alibi. Tandem verò
 rarissimi sunt rubei corvi, quorū non nisi duos
 memini me vidisse in magna ista Regis nostri
 Christianissimi cavea, quæ extructa habetur
 in horto regio apud pagum quendam, quem
 fontem bellum, vulgo Fontaine bleau vocant:
 quanquam & hi non omnino rubei, sed varie-
 gati rubris plumis tantum erant. Toti verò
 rubei, ut dixi, rarissime se dant in conspectum
 hominum, nec, ut ingenue fatear veritatem,
 à me hæcenus, nisi fortè me inscio, conspecti
 fuerunt unquam. Eos tamen verissime ex-
 istere, testimonio virorum fide dignissimorum
 non solum probare possum, sed id etiam di-
 ctat ipsa ratio. Hi igitur tres corvi, ut &
 antea, pramonui, tibi pramonstrabunt viam
 voce sive clamore suo. Sed voces illorum tam
 subtiles & delicatae sunt, ut non sensibus exter-
 nis, sed internis potius & mentalibus aera
 percipiatur. De his lege Ps. 19, ubi scriptum est:
 Non sunt loquela, neq. sermones, quorum non
 audiantur voces eorum. In omnem terram
 exiit sonus eorum, & in fines orbis terra
 verba eorum. Primus equidem ex a-
 maritudine in gutture suo existente,
 rauca

rauca & inconcinna, voce sua, aditum tibi parabit ad album. Hic verò suaviori edito vocis sono promovebit te ad summum & ultimum rubeum, qui angelico suo & suavissimo cantu, omnes canoras avicularum, lusciniarum, & cygnorum voces facile superante, te amice excipiet, & harmonia dulcissima te ad laudem ac gloriam DEI canendam excitabit, præcantando: Mirabilis Deus in operibus tuis: & tu respondebis: Pleni sunt cœli & terra majestatis gloriæ ejus. Et postquam gratias egeris summo, maximo, & omnipotenti DEO, in pace reverteris ad tuos, ne e somnis resuscitato Dracone, fortè periculum sit in mora.

HERMES.

INtelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cavernis metallorum occultus est, qui lapis est venerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce vobis exposui. Deo gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit: Gratos enim diligit.

E 4

SCHO.

SCHOLIUM.

Frequenter admonet author suos discipulos, ut hoc singulare DEI donum debita reverentia agnoscant, & omnes fatuos ac insipientes ab eodem abigant, & excludant. Enarrat præterea lapidis quasdam proprietates, eumq; occultum nominat, hoc est, paucis cognitum: venerabilem, hoc est, in summo precio habendum: colore splendidum, hoc est, rubicundissimum. Est enim rubedo ultima perfectionis certissimum signum. Mentem sublimem, id est, spiritum sublimatum & exaltatum. Mare patens, id est, aquam mercurialem perennem, fixam, & in igne permanentem. Has omnes proprietates in se continet lapis, quas ante ipsius confectionem, nemo tam exacte scire potest: sed tum demum erumpunt, cum preparatus existit: non secus ac in arbore pyro ignoratur, quales protrusura sit fructus, donec tandem oculis tuis manifestò videris, ipsam produxisse pyra, non poma, non prana, non cerasa, nec alterius generis fructus. Quia igitur Hermes proprio experimento omnes istas vires & proprietates in lapide cognovit, illas quoq; docendo, liberaliter communicat suis

suis discipulis, ad quos nondum pervenit experientia, ut & hinc aliquid utilitatis & emolumentum percipiant. Non autem pro fideli hac institutione sibi, sed DEO vult gloriam & laudem tribui. DEO, inquit, gratias agite, quæ hanc scientiam vos docuit. Hermes plantat: Paracelsus rigat: Deus autem dat benedictionem & incrementum. Huic igitur soli grates immortales persolvenda sunt pro omnibus rebus. Gratos enim diligit: Estque gratiarum actio ad plus dandum invitatio.

HERMES.

PONITE igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatem necat, donec appareat radix: deinde rubedinem, & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

SCHOLIUM.

CONCOCTIONIS tres species sunt: prima fit à calore externo igneo in humido, & dicitur elixatio. Secunda perficitur à calore externo in sicco, & uno verbo vocatur assatio. Tertia autem fit ab interno calore naturali in humido,

E S

& dici

& dicitur Græcè πενταγών. Queritur nunt
de quanam specie hic loquatur author, num de
prima, an de tertia: quia utraq; fit à calore
in humido. Sed differentia tantū est observan-
da inter utramq;, quod prior fiat à calore ex-
terno igneo: tertia verò à calore interno natu-
rali. Si res meo staret suffragio, utramq; sa-
nè speciem tam primam quàm tertiam ad opus
hoc admittendam statuerem. Est enim Na-
tura internum generationis principium: non
tamen operatur, priusquam accedat externum
aliquod adminiculum, quod excitet illud in-
ternum. Ergo calor hac in arte adhibendus
duplex est: Externus, qui excitat: Internus,
qui perficit: juxta hos versiculos:

Naturam in primis imitabere in arte magister.
Hæc massa exterior tantum calor excitat ignis:
Æthereo interior sed perficit omnia foris,

Quos ita in Gallicam nostrā transferre placuit:

Ouvrier sur tout aye cure,
Que l'art imite nature:
L'externe feu de charbon
Rend la matiere alterec:
Mais l'interne & l'ætheree
Faita ton ouvrage bon.

Uterq;

Alterq; tamen in humido fieri debet. Omnis enim generatio naturaliter fit in calida humido, quod Hermes vocat ignem humidum: quasi diceret: duplicem ignis calorem, externum & internum hic adhiberi volo. Videmus enim ex quotidiana experientia, quod Solis calore post fecundam pluviā superveniente, herba, planta, & omnis generis arbores, & fruges magis magisq; ad generationem proleſcuntur, quā aliās tempore arido, & Sirio campos nimis exurente, tanquam exucca & exangues sterilesunt. Lapidem itaq; hoc duplici coquendum calore, vult Hermes: in quo augmentatur, hoc est, in ultimam maturitatis perfectionem exaltatur, & tandem hoc ignis genere continuè conservatur, donec appareat radix, h. e. semen metallorū. Compertum enim habemus in omnib; plantis ferè & arboribus, quod post revolutam generationis terminum, tandem proferat semen, tanquam speciei suae propagandae & conservandae precipuū authorem. Eandem processū obtinet quoq; Natura in procreandis metallis, quae post absolutā omnium generationē, tandē arte adjuvante, etiā producit ipsorū semē, quod solum verus est Philosophorum Mercurius, in quem

in quem omnia metalla resolvuntur, priusquam mutua invicem, unius in aliud fit transmutatio. Juxta illud Aristotelis, meteor. cap. 4. Ubi inquit: Impossibile est unam speciem metallorum in aliam transmutari posse, nisi prius reducantur in suam primam materiam. Errant igitur omnes, quicumque metalla in mercurium crudum, & non in radicem, ut Hermes ait, sive in semen suum, quod primum & ultimum vivens in metallis est, ut cor in animalibus, reducere conantur. Natura enim semper progreditur: nunquam autem retrogreditur. Sicut enim Sol cursu suo circulari, ab una cœli plaga orientali ad alteram occiduam progreditur: non autem, nisi miraculosè, retrogreditur: sic quoque de omnium rerum generatione judicandum erit. Quod author insuper his confirmare verbis videtur. Deinde, inquit, rubedinem & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat. De rubedine & ternario numero superius abundè satis dictum est, adeò ut non necessum sit, eadem toties repetere.

HERMES.

Fili

Fili sapientum, Philosophi hac de causa invidi dicti sunt, non quod invidcant moratis, nec relligiosis, nec legitimis, aut sapientibus: verum ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda, & inde Philosophi sint Deo reddituri rationem. Nam omnes mali indigni sunt sapientia.

S C H O L I U M.

Praoccupat hic author quorundam objectionem, qui Philosophos accusant invidia: ab hoc igitur crimine ut eos liberet, differentiam ponit inter eos, quibus invidcant, & quibus non invidcant. Non invident, inquit, moratis & relligiosis, nec legitimis aut sapientibus. Cur enim his inviderent, cum horum propria sit scientia. Nulla autem est scientia vera & bona, nisi quae a Deo inspirata sit, uti supra copiose demonstratum est. Deo vero quicumque invidentia sua resistere conabitur, inanem ludet operam. Nam Theodidactus non usque adeo magnificat humanam institutionem: alium magistrum is agnoscit

agnoscit longè superiorē & doctiorē, quàm sunt pulverulēti isti hypodidascali: ut cūq. ipsi clament contra nos & nostram doctrinam. Novimus enim illorum cavillationes, dum se mirari inquit, quod & nos ad honorum & dignitatum gradus suscipiendos admittamus, cum vix unum atq. alterum verbum latine proloqui possimus. Quasi verò artium & scientiarum dignitas pendeat à latinitate, & nemo doctus haberi debeat, nisi qui latini sermonis puritatem & elegantiam ad usum calleat. O miseri censor, vestram quidem gloriam in eo quaritis, ut quicquid tenetis dicere, id purè, tersè, eleganter, ornate, praeclarè, ritè, scitè, politè, justè, venustè, graviter & graviter dicatis. Sed hoc de vobis olim prædixit Esaias cap. 33. inquit: Ubi es literatus? Ubi legis verba ponderans? Ubi Doctor parvulorum? populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertitudinem lingvæ ejus: in quo nulla sapientia. Hactenus ille. Solliciti enim magis estis de cortice, quàm de medulla rerum; & sic umbram præferitis essentia, fluxile & momentaneum stabile

bili & sempiterno. Nos autem magis delectamur veritatis doctrina, quæ cum Christi, qui veritas ipse est, & Natura legibus essentialiter sive realiter, non autem tantum verbaliter sive literaliter, ut ita loquar, conveniat. Hanc ut assequamur, summis viribus contendimus, nihil morantes, in quacumq; id fiat lingua: sive illa fuerit Hebraica, Chaldaica, Syriaca, sive Græca, Gallica, Italica, perinde nobis erit. Sufficit enim nobis rem, ut est, perfectè & exactè tenere: vobis lubenter relinquimus superficialem illam & externam verborum pompam. Ex qua quid tandem reportetis, exitus palàm docet. Quia enim fumum venditis, fugius quoq; sive pessimus oris halitus & lingua gloriosa, petulans & superba, vestrum plerosq; perfundat. Sed alijs Latina lingua peritioribus me, hanc ventilandi partem relinquam, ne rudior Latinismi, cetera vulpecula ista Aesopica, cui abscissa erat cauda, alijs quoque hanc linguam deserendam suadere videar. Diximus itaq; quibus Philosophi scientiam suam sacratissimam non invidcant, nempe ijs, qui sunt moribus probatis.

probatiss ex culti, fide & pietate praestantes, & genuina sapientia filij. Cateris autem ignavis, vitiosis, lege & benignitate carentibus iure summo invident. His enim si communicarent artem, quid quaeso aliud agerent, quam ut furioso committerent gladium, & lascivam juvenculam aut meretriculam praefererent gynaeco. Annon hoc pacto peccandi occasio, quam author supra arripiendam serio prohibet, daretur amplissima? Ergo ne tale quid accidat, & ne Philosophi de his omnibus cogantur Deo rationem reddere, nulla arte hoc malum melius praecaveri posse judicarunt, quam ut secreta sua intra taciturnitatis cancellos tuto reservarent, ac nemini quicquam de his, nisi probis & dignis, revelarent. Mali enim indigni sunt sapientia.

HERMES.

SCitote, quod hunc lapidem nomine voco: nam ipsum foeminam magnificae nuncuparunt, sive gallinam, sive salivam candidam, lac volatilium, & cinerem incombustum, ut ab insipientibus, intellectu, lege, benignitateq; carentibus,

bus, celent ipsum, quem tamen sapientibus uno noto nomine nominavi, qui est lapis sapientum. Conserva igitur in eo mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Deprecor autem vos omnes filios Philosophorum, per nostrum benefactorem, donantem vobis suæ gratiæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro, aut cuiquam inepto huius nomen pandatis.

SCHOLIUM.

Tria hic agit potissimum author: Primo recenset varia & multa lapidis nomina, e quibus unum sapientibus tantum cognitum, sufficere non obscure innuit. Quale autem istud sit, in superioribus satis superq. explicatum fuit. Deinde bis hortatur filios sapientum, ne indignos, avaros, illiberales, fatuos, ignaros & ineptos in scientiæ sacrarium introire permittant. Tertiò & ultimò docet, in lapide conservandum esse mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Per mare intelligit humiditatem Mercurij. Nulla enim generatio fit in sicco, sed in humido, ut paulò supra

F præ

prænotavius. Ergò in forma liquida mercurius conservandus erit, citrà tamen sui corruptionem. Res enim dura, inquit Raimundus Lullius, virtutem cœlestem non recipiunt, nec cœlo obediunt: quemadmodum in durum lapidem figuram suam non imprimit sigillum, sed in mollem ceram: ita materia nostra per molliem vel raritatem fit habilis ad recipiendum influxum corporum superiorum. Et per consequens hoc ipso medio obedire cogitur motui solis. Hactenus ille. Per ignem autem & cœli volatile intelligitur duplex ignis: externus & internus: qui uterq; usq; ad finem operis continuò fovendus, & conservandus erit, juxta illud Augurelli poetæ Chymici:

*Hic igitur ne qua tepidum summo veris ignem:
Et genitalem intus vim vi subeunte moveto:
Ales ut assiduo tepidis superincubat ovis.
Nascendisq; adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuò morem servare memento
Hanc ut dum Phœbi circum se verterit orbis.
At si desistas, quo vis intermoriatur
Ignea, continuò quæ foetum fomite pascit,
Nil agis & subito cum primis desinet ignis
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac frustra tentes fulcire ruinam.*

HER-

HERMES.

Nemo quicquam mihi tribuit, cui non reddiderim, quod ipse dederit, nec ipsum honorare desisti, & in hunc optimam posui significationem.

SCHOLIUM.

His paucis tractat Hermes de nota quadam veri filij doctrina: ipsa autem est liberalitas, quam si in quopiam advertit, statim bonam de eo concipit spem: & per legem talionis, ipsi ex liberali quoque animo benigne reddit omnia, quibus ab ipso antea affectus erat. Præterea eundem quoque debito suo honore non priuat, sed amanter colit, & reverenter habet. Hoc enim maximè decet verum & sincerum Philosophum, qui quò fuerit humanior, eò doctior quoque predicabitur, & maiorem etiam laudem apud omnes merebitur.

HERMES.

Fili hic lapis est celatus multorum colorum, natusque in uno colore: cognoscite illū & celate. Omnipotente concedente, morbum maximum, tristitiam,

F 2

omne

omne nocumentum, & angustiam, eo evadetis, de tenebris ad lucem, de deserto ad habitaculum; & de angustia ad dilatationem ipsius auxilio venietis.

SCHOLIUM.

DE tribus precipuis lapidis coloribus dictum est supra. Sed author hic plurimum adhuc aliorum mentionem facit, è quibus tamen omnibus unum tantum cognoscendum, eumq; cognitum celandum precipit. Quis iste unicus sit, facile colligitur esse rubicundus. Quò enim res preciosior & prestabilior, eò citius etiam in electionem venit. Rubicundus autem color ceteris omnibus laudis & praestantiae palmam facile praeipit, adeò ut nihil eo nobilius ac perfectius sub Sole excogitari possit. Quem si adeptus fueris, juxta authoris monitum celabis. Deniq; enarrat Hermes eximias dotes atq; virtutes lapidis, quibus frui poterit omnis, qui illo concedente DEO omnipotente potitus fuerit.

Summum enim ait esse preservativum adversus quoscunq; corporis gravissimos affectus: tristitiam pellit, non secus ac medicamentum illud

illud apud Homerum, quod Nepenthes dicitur, quo usa fuit Helena ad animi mœrorem excutiendum, & hilaritatem ac letitiam inducendam. Rerum jacturam & incommoda refarcit & ab omnibus erumnis & adversitatibus promptè liberat. Evehit præterea possessores de loco obscuro ad dignitates & honores maximos. Desperatos, & hinc inde in orbe circumvagantes, solatur, & patrijs restituit laribus, eosq; ex rebus adversis, omniq; calamitatum genere creptos, tam felici beat sorte: ut posthac in tranquillitate & pace totius vitæ curriculum, ex animi voto transigant.

Finis capit. primi.

CAPITVLVM SECUNDVM.

HERMES.

Fili mi, ante omnia moneo te Deum
timere, in quo est nifus tuæ dispositi-
onis, & adunatio cujuslibet sequestrati.

SCHOLIVM.

Vulgò notum est, Philosophia, esse nihil
aliud, quàm studium sapientia. In hoc au-
tem studio, qui laudabiles facere cupit progres-
sus, ante omnia in timore DEI se exerceat ne-
cesse est. Sapientia enim initium est timor Do-
mini, ut Sapiens inquit: cui astipulatur idem
Hermes lib. de pietate & Philosophia, inquiens:
Qui pius est, summè philosophatur: & sine
Philosophia summè pius esse, est impossibile.
Sed non loquitur de spuria ista gentilium Phi-
losophia, quæ nugarum tantum anilium &
falsitatum horreum est plenissimum.

Miror vos Academicos modernos, quod in
ipsa Christianismi luce, tanta oculorum cali-
gine & suffusione capti non videtis miseran-
dam illam cladem, quæ promanat ex illa Eth-

110

nica

xica Philosophia, quam nihilominus tamen publice profiteri non erubescitis. Cum enim in fidem vestram DEUS commiserit tenellas juventutis plantulas, hortumq; veritatis vobis aperuerit amplissimum, in quo illas omnis generis salutaribus & utilibus praeceptis fovere & educare debebatis, vos neglecta DEI benignitate, in gentilium idololatrarum & mendacium hominum castra impudentissimè transfugistis, & sic vobiscum hunc immerentem juventutis florem simul seduxistis, & adhuc indies seducitis. Quod si horti huius fortassis ignorantiam pretendatis, id supina ignavia vestra, negligentiaq; evidens argumentum est: siquidem is non longè abest, sed tam in vobis, quam ante & circa vos plantatus existit. Ut igitur posthàc inexcusabiles sitis: ecce hortus iste est Christus Iesus, Deus & Homo: vel si mavultis, hortus iste in Christo unitus, aliàs tripartitus existit, & sic est vel Biblicus, vel Macrocosmicus, vel Microcosmicus: ita tamen ut neque tripartitus absq; unita, neq; unitus absq; tripartito intelligi & perfectè cognosci queat. De hoc igitur horto rectè cognoscenda paucis nunc philosophari constitutum est.

Primum itaq; ut Christi Jesu naturam cognoscatis, scrutari debetis scripturam: hac enim est, qua de ipso testatur. Sed neq; vestrum rigare, neq; plantare in hoc biblico horto agnoscendo aliquid erit, nisi ipse Jesus Christus incrementum dederit, hoc est, vana & inanis erit industria vestra propria, qua conamini scripturam scrutari: ac quamvis totam scripturam ad unguem memoriter recitare didiceritis, non tamen hac scientia, de Christo essentialis, sed tantum literalis erit. Cum enim scriptura essentialiter considerata, aliud nihil sit, quam ipsemet Christus Jesus, & vicissim Christus Jesus sit scriptura ipsa: tunc nemo poterit verum scriptura sensum elicere, nisi legendo & scrutando, illam in & cum Christo Jesu essentialiter percipiat: ita ut non literam, qua mortua est, & occidit, sed essentiam Christi, qua sola vivificat, legat, hoc est, legendo ejus essentialiter particeps fiat. Hac enim realis cognitio ingentes sapientiae thesauros suppetit. Est enim in illa, ut Sap. 7. legimus, spiritus intelligentia, sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoquinatus, certus, suavis, amans bonum, actus,

eus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus: intelligibilis, mundus, subtilis. Si igitur nostri Academici Theologi pro mortua illa & literali, hanc vivificam & essentialem Christi agnitionem adipiscerentur:

DEUS bone, quanta, inde utilitas misera & mox collapsura Ecclesia redundaret: non tot rixae, tot discordiae & variae sectae ubique locorum gliscerent: sed pax totius & concordia, quam spiritus sapientiae incarnata, per proprietates illas modo à Sapiente enumeratas, operaretur tam inter doctores, quam auditores abundo propagaretur, & constanter conservaretur. Commendo igitur hunc biblicum hortum imprimis Theologis. Sufficiet enim illis hunc diligenter & essentialiter, uti dictum est, excolere: nec opus erit aliunde accersere tot ac tam varia hominum commenta: in quibus plerumque propria magis quam DE gloria quaeritur. Omnis enim scriptura, teste D. Paulo 2. Timoth. 3. divinitus (non humanitus) inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia: ut perfectus sit

F 5

homo

homo DEI, ad omne bonum instructus. Et
 hæc de horto biblico, qui est Christus Iesus, dix-
 isse sufficiat. Nunc de horto macrocosmico, qui
 est Christus Deus, pauca in medium profere-
 mus. Sicut enim de Christo Iesu testatur scrip-
 tura, sic de Christo Deo testatur creatura si ve
 magnus mundus: & de Christo homine, mi-
 crocosmus si ve parvus mundus, qui est homo.
 Hac autem ad propositum nostrum, clarioris tan-
 tum doctrinæ causa ita distinguo: quamvis nō
 ignorem, quemlibet hortum de qualibet Natu-
 ra in Christo testari. Si igitur Dei cognitionem
 in Christo habere cupis, ex macrocosmico horto
 eam tibi comparabis: non autem, priusquam
 lumen maioris mundi ex solius Dei gratia tibi
 ortum fuerit. Orto autem hoc lumine, mox cum
 Hermete Trismegista exclamando, fateberis:
 Deum esse invisibilem mundum: mundum
 vero esse visibilem Deum: & cum D. Paulo ad
 Rom. ii. Ex ipso: & per ipsum: & in ipso esse
 omnia. Idem Hermes lib. ii. ad Tatium: Deus,
 inquit, est universum: & in universo nihil est,
 quod non sit Deus. Unde neq. magnitudo, neq.
 oculus, neq. qualitas, neq. figura, neq. tempus, &
 a Deum est. Universum enim est. Universum a
 per

per omnia & circa omnia. Qui igitur univ-
 ersum essentialiter cognoscere volet, is necessario
 id cognoscet ex universo, per universū, & in u-
 niverso. Quamprimum enim quis desertor u-
 niversi factus fuerit, is non amplius versabitur
 in lumine, sed ab universo, quod est Deus & lu-
 men Naturæ, in particularitatis tenebras, ex
 quibus nulla perfectionis salus unquam speran-
 da, incidet. In hoc igitur universali macrocos-
 mica horto agnoscendo excolendoq; maximè la-
 borare, & omnem suam operā inpendere de-
 bebāt omnes Physici, medici, astronomi, Chymi-
 ci, & aliorū artium naturalium magistri. Inveniē-
 t enim in eo omnis generis pulcerrimas & utilissi-
 mas scientiarū plantas, quib. professionē suam
 quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut in
 posterū ab omni librorū de reb. Physicis scripto-
 rū lectione facile sint excusādi. Libri enim illi
 scripti similes sūt terræ petrosa, in quā semē pro-
 jectū, continuo quidē, exeritur, sed superveniēte
 Solis ardore aestuat, & quia non habet radicē, a-
 rescit. In horto v. macrocosmico nostro, terra est
 optima, in quam si semē ceciderit, fructū dabit
 centuplū & millecuplū. Restat adhuc hortus ter-
 tius, nempe microcosmicus, qui est Christus homo:

Hunc

Hanc igitur tam in Christo quàm in homine
ut cognoscamus, necesse erit nobis prius depe-
nere carnem Adamicam, & induere novum
hominem, sicut est ipse Christus, qui primogeni-
tus inter filios DEI factus est. Jam autem
in nostra potestate situm minimè est, ut exi-
mus veterem Adamicam creaturam. Sicut enim
Hermete teste, terrena non agunt in cœlestia sed
cœlestia in terrena, ita homo Adamicus non
potest in Christum agere: sed necesse est, ut
Christus agat in hominem. Nulla autem fit
generatio nova sine rei generanda putrefacti-
one vel mortificatione. Homo igitur ut de
novo desuper regeneretur, cum Christo moria-
tur necesse est, idq; per agnitionem suorum
peccatorum & seriam ac veram pœnitentiam:
in qua simul cooperante Spiritu sancto per fi-
dem veram in Christum, nova creatura se-
men concipitur, quod temporis progressu ger-
mina, producit, & tandem fructus pœniten-
tia, dignos abunde profert. Huius microcos-
mici horti cultores debebant esse omnes libera-
lium artium & Jurisprudentia professores.
Sicut enim Adam ante lapsum omni-
um artium cognitionem absq; praeceptore
perfe-

perfecte tenebat : eratq; justus & perfectus :
sic nova creatura homo poterit post regenera-
tionem in Christo, ex Christo & per Christum
omnium rerum artiumq; scientiam, omnemq;
justitiam, equitatem, & judicium rectum, sibi
absq; ullo magistro & absq; ullo corpore & co-
dice juris perfectè cōparare. Hic enim solus est
ille DOMINUS, qui dat scientiā : & ex ore ejus
prudētia & scientia. Prov. 2. Imò ille est ipsamet
& sapientia incarnata clamitans : & pruden-
tia dans vocem suam : In summis excelsisq;
verticibus supra viam, in medijs semitis stans,
juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur,
dicens : Veni dilecti mi in hortum meum, &
comede fructum pomorum meorum. Veni
in hortum meum, soror mea sponsa, messui
myrrham meam cum aromatibus meis : come-
di favum cum melle meo, bibi vinum meum
cum lacte meo : comedite amici, & bibite,
& inebriamini charissimi. Dilecte mi, des-
cende in hortum meum ad areolam aroma-
tum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas :
descende in hortum nucum, ut videas poma
convallium, & inspicias si floruerit vinea, &
germina verint mala punica. Proverb. 8. &
Cant. Cant. 5, 6. Sed

*Sed quia, proh dolor, omnes omnium artium
 & facultatum magistri, hodiè despiciatui habēt
 hunc saluberrimum & unicum omnium scien-
 tiarum hortum; qui est Christus Jesus, D E U S
 & Homo: nec insuper eo, quo debebant, modo
 tripartitum istum hortum, Biblicum nempe,
 macrocosmicum & microcosmicum, vel mini-
 mo saltem digito attingunt: in duplicem sese
 calamitatem, unà cum omnibus suis discipulis
 turpiter conjiciunt: in apostasiam videlicet, &
 imperfectam doctorum scientiarumq; adeptio-
 nem. Dum enim hoc veritatis horto relicto,
 flores scientiarum in conspurcatis & fœdatis
 gentilium agris colligere tentant, pro veritatis
 floribus, rosis & tritico, metunt mendaciorum
 spinas, tribulos, lolium & zizaniā: & sic
 transfuga iniquissimi, debitas justasq; persol-
 vunt pœnas. DEUS enim, ut D. Paulus loqui-
 tur, Rom. I. trahit illos in desideria cordis eorū,
 utpote qui commutaverunt veritatem DEI in
 mendacium. Et sicut non probant Christum Ie-
 sum pro vero omnium scientiarum horto ha-
 bere: tradit illos D E U S in reprobum sen-
 sum, ut faciant ea, quæ non conveniunt,
 repletos omni iniquitate, malitia, for-
 mica-*

nicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, &c. Hi nimirum sunt fructus apostasie. Homo enim apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: huic extemplo veniet perditio sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus. Quotus quisque autem est Academicorum, qui postquam conscientiam suam probe examinaverit, non hoc in catalogo inscriptum se quoque inveniat. Optandum itaque esset, ut resipiscerent in tempore, ne deciperentur amplius per Philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Col. 2. Si igitur sapere vultis, nolite amplius confidere in doctis sapientia humane verbis, sed in doctrina spiritus & veritatis. Ita enim transformabitur sibi videatur sedens esse in throno dei, ut sit sapiens.

Sapientia

Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud DEUM. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam vana sunt. Nemo itaq; glorietur in hominibus. 1. Cor. 2. & 3. Si verò perrexeritis sectari gentilem istam sive humanam & inanem Philosophiam, non tantum nefarii DEI desertores & apostatae permanebitis, sed insuper etiam semper discentes, nunquam ad scientiam veritatis pervenietis. 2. Timoth. 3. Quae enim perfectio speranda est ab ingenio humano, quod post lapsum primi parentis tam miserrè fœdaturum & laceratum est, ut nisi desuper à patre luminum rursus illuminetur, per se nunquam ad perfectionē ullā respirare possit. Longè vos superat Hermes, qui Philosophiae suae originem deducit ab ipso DEO rerum omnium authore. In pura igitur hujusmodi & sincera Philosophia, Hermetica, quae ab omni falsitatis lolio sequestrata est, omne vestram studium & operam ponatis: cum hac sola alumnos suos ad maiorem & ferventiorē pietatis cultum provocet; adeo ut nullum aliū finem philosophandi sibi proponant, quàm ut
expie-

ex pietatis vera cultura, DEUM, naturam, & seipſos cognoscant. Sapientia enim absq^{ue} pietate vera est stultitia.

HERMES.

Fili quicquid audis, rationare : Non enim te puto ratione privatum, nec insipientem. Igitur meas exhortationes suscipe, & meditare, & sic cor tutum coapta, ac si exhortationum author esses. Cui enim natura calida est, si frigidus fiet, non ei nocebit : similiter, qui rationalis est, claudat à se ostium ignorantiae, ne securus decipiatur.

SCHOLIUM.

Ex omnibus actionibus, qua inconsulto quodam & temerario suscipiuntur impetu, raro aut nunquam sperandus erit bonus & optatus eventus. Consilio vero & prudentia se qua in re, in Chymia certè opus est : praesertim si cum magistris ipsis colloquium fortè instituire volueris. Hi enim non contenti rationibus, rationum insuper rationes postulant : adeo rigoroso probationis hamo, omnē discipulis expiscantur angulum. At librorum solummodo

modo lectioni deditus, si rem propositam ad recta rationis amussim & naturae possibilitatem expendere, saluus eris. Sin vero nudam tantum literam spectaveris, tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem auctorem, cuius consilio nullum approbabis propositum, priusquam id firmissimis rationum momentis probe munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa, praemenda sint, supra in capitulo primo evidenter satis declaratum fuit. Si igitur his armis tanquam lorica & fortissimo corporis munimento indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omnesque sophistarum ictus a quacunque parte imminentes, sine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens super lapidem ignitum, statim diffluit, & in vaporem resoluta evanescit, sic sumpto rationum clypeo, omnes hostiles sophismatum, in scriptis sapientum ubique occurrentium, impetus praepulsabis, & sic hostibus ignorantia propriis flagatis, victoriam tandem obtinebis gloriosissimam: & eos, quos tibi antea inimicos putabas, in veram & sinceram, aeternamque tibi devinctos amicitiam experieris.

HER.

HERMES.

Fili accipe volatile, volans submerge, & divide ipsum à sua rubigine, quæ ipsum interficit, extrahe & repelle ab ipso, ut fiat vivū, ac tibi respondeat non volando in regionibus, sed volans apertè contineat. Si enim extraxeris ab angustia post angustiam, & in diebus tibi notis ratione rexeris conveniens comes tibi erit, & eris Dominus superans eo decoratus.

SCHOLIUM.

IN Chymia duo sunt principia, ex una radice orta, quæ lapidis subjectum, ab omnibus ferè declamantur Philosophis, videlicet argentum vivum, & sulphur: quorum illud volatile est & superius: hoc verò fixum & inferius: ex quorum conjunctione sæpius repetita, fit vera & Philosophica sublimatio ac fixio. Est enim fixio, cum corpus recipit spiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, & fit per frequentem reiterationem, donec producaturn cinis perpetuæ durationis, & totum in igne maneat. Est autem à principio operis, lapidis substantia, quæ per se fixissima,

G 2

spiriti-

spiritibus non fixis, vel ut Philosophi loquuntur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac similibus solvenda, ut fiat volatilis. Hac enim ratione aptior erit ad separandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus est in metallis, & certissimum imperfectionis signum.

Hac igitur ab illis amovenda est per sublimationem, totiesque illa reiteranda, donec volans a fixo retineri, visui manifestum fiat. Non autem precipitanter hic procedendum erit, neque una statim vice omnia peraguntur: sed gutta post guttam paulatim extrahenda. Possit enim aliàs fieri, ut ex nimia festinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat. Cum igitur teste Salomone, Sap. II. omnia DEUS in mensura, & numero, & pondere disposuerit; non oscitanter prætereundi sunt dies noti, scilicet Philosophis. Sapienter enim, inquit author, si ita diebus notis rexeris opus, conveniens tibi comes erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient: juxta illud Poëta stellati ita canentis:

*Proinde sophi veteres subtili indagine quendam
Commenti lapidem, sibi fida viatica cunctis*

Perman-

Permansura locis, nunquā interitura pararūt.
 Quo auxilio, varias terras, diversaq; regna
 Cernere, & à multis quàm plurima discere pos-

Et paulò post; (sent.

Quem qui habet, ille potest, ubi vult habitare
 decenter:

Nec fortunæ iram metuit, neq; brachia furum:
 Sed paucis tanto dignantur munere divi.

HERMES.

Fili extrahe à radio umbram suam, &
 sordidum, eo quod nebulæ ei super-
 eminent, cō inquinant, & à luce reti-
 nent, quia angustia, & sua rubedine com-
 burnitur. Fili accipe hunc ruborem, aqua
 corruptum, quemadmodum ignis lator
 est cinis vivus, quem si ab eo semper au-
 fers, quousq; rubor tibi purificetur, sic
 tibi societas, qua calefcit, & in qua
 quiescit.

SCHOLIUM.

Quemadmodum in Sole ambulantis corpus
 continuo sequitur umbra, tanquam co-
 mes in dividua, sic hermaphroditus noster A-
 damicus, quamvis in forma masculi appareat,

G 3 semper

homo DEI, ad omne bonum instructus. Et
 hæc de horto biblico, qui est Christus Iesus, dix-
 isse sufficiat. Nunc de horto macrocosmico, qui
 est Christus Deus, pauca in medium profere-
 mus. Sicut enim de Christo Iesu testatur scrip-
 tura, sic de Christo Deo testatur creatura siue
 magnus mundus: & de Christo homine, mi-
 crocosmus siue parvus mundus, qui est homo.
 Hac autem ad propositum nostrum, clarioris tan-
 tum doctrinæ causa ita distinguo: quamvis nō
 ignorem, quemlibet hortum de qualibet Natu-
 ra in Christo testari. Si igitur Dei cognitionem
 in Christo habere cupis, ex macrocosmico horto
 eam tibi comparabis: non autem, priusquam
 lumen maioris mundi ex solius Dei gratia tibi
 ortum fuerit. Orto autem hoc lumine, mox cum
 Hermete Trismegista exclamando fateberis:
 Deum esse invisibilem mundum: mundum
 verò esse visibilem Deum: & cum D. Paulo ad
 Rom. ii. Ex ipso: & per ipsum: & in ipso esse
 omnia. Idem Hermes lib. ii. ad Tatium: Deum,
 inquit, est univrsum: & in univrso nihil est,
 quod non sit Deus. Unde neq. magnitudo, neq.
 oculus, neq. qualitas, neq. figura, neq. tempus est
 a Deum est. Univrsu enim est. Univrsum a-
 per

per omnia & circa omnia. Qui igitur univ-
 ersum essentialiter cognoscere volet, is necessario
 id cognoscet ex universo, per universum, & in u-
 niverso. Quamprimum enim quis desertor u-
 niversi factus fuerit, is non amplius versabitur
 in lumine, sed ab universo, quod est Deus & lu-
 men Natura, in particularitatis tenebras, ex
 quibus nulla perfectionis salus unquam speran-
 da, incidet. In hoc igitur universali macrocos-
 mica horto agnoscendo excolendoq; maxime la-
 borare, & omnem suam operam impendere de-
 bebant omnes Physici, medici, astronomi, Chymi-
 ci, & aliorum artium naturalium magistri. Inveniet
 enim in eo omnis generis pulcerrimas & utilissi-
 mas scientiarum plantas, quib. professionem suam
 quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut, in
 posterum ab omni librorum de reb. Physicis scripto-
 rum lectione facile sint excusandi. Libri enim illi
 scripti similes sunt terra petrosa, in qua semine pre-
 jectum, continuo quidem exaritur, sed superveniēte
 solis ardore aestuat, & quia non habet radicem, a-
 rescit. In horto v. macrocosmico nostro, terra est
 optima, in quam si semine ceciderit, fructum dabit
 centuplum & millecuplum. Restat adhuc horto ter-
 tium nempe microcosmicum, qui est Christus homo:

Hunc

Hanc igitur tam in Christo quàm in homine, ut cognoscamus, necesse erit nobis prius deponere carnem Adamicam, & induere novum hominem, sicut est ipse Christus, qui primogenitus inter filios DEI factus est. Jam autem in nostra potestate situm minimè est, ut exuamus veterem Adamicam creaturam. Sicut enim Hermete teste, terrena non agunt in cœlestia sed cœlestia in terrena, ita homo Adamicus non potest in Christum agere: sed necesse est, ut Christus agat in hominem. Nulla autem fit generatio nova sine rei generanda putrefactione vel mortificatione. Homo igitur ut de novo desuper regeneretur, cum Christo moriatur necesse est, idq; per agnitionem suorum peccatorum & feriam ac veram pœnitentiam: in qua simul cooperante Spiritu sancto per fidem veram in Christum, nova creatura semen concipitur, quod temporis progressu germina, producit, & tandem fructus pœnitentia dignos abunde profert. Huius microcosmici horti cultores debebant esse omnes liberalium artium & Jurisprudentia professores. Sicut enim Adam, ante lapsum omnium artium cognitionem absq; præceptore perfe-

*perfecte tenebat : eratq; justus & perfectus :
sic nova creatura homo poterit post regenera-
tionem in Christo, ex Christo & per Christum
omnium rerum artiumq; scientiam, omnemq;
justitiam, aequitatem, & judicium rectum, sibi
absq; ullo magistro & absq; ullo corpore & co-
dice juris perfectè cōparare. Hic enim solus est
ille DOMINUS, qui dat sapientiā : & ex ore ejus
prudētia & scientia. Prov. 2. Imò ille est ipsa met
& sapientia incarnata clamitans : & pruden-
tia dans vocem suam : In summis excelsisq;
verticibus supra viam, in medijs semitis stans,
juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur,
dicens : Veni dilecti mi in hortum meum, &
comede fructum pomorum meorum. Veni
in hortum meum, soror mea sponsa, messui
myrrham meam cum aromatibus meis : come-
di favum cum melle meo, bibi vinum meum
cum lacte meo : comedite amici, & bibite,
& inebriamini charissimi. Dilecte mi, des-
cende in hortum meum ad areolam aroma-
rum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas :
descende in hortum nucum, ut videas poma
convallium, & inspicias, si floruerit vinea, &
germinaverint mala punica. Proverb. 8. &
Cant. Cant. 5, 6.*

Scd

Sed quia, pro dolor, omnes omnium arti-
 & facultatum magistri, hodie despiciatui habent
 hunc saluberrimum & unicum omnium scien-
 tiarum hortum; qui est Christus Jesus, DEUS
 & Homo: nec insuper eo, quo debebant, modo
 tripartitum istum hortum, Biblicum nempe,
 macrocosmicum & microcosmicum, vel mini-
 mo saltem digito attingunt: in duplicem sese
 calamitatem, unà cum omnibus suis discipulis
 turpiter conjiciunt: in apostasian videlicet, &
 imperfectam doctorum scientiarumq; adeptio-
 nem. Dum enim hoc veritatis horto relicto,
 flores scientiarum in conspurcatis & fœdatis
 gentilium agris colligere tentant, pro veritatis
 floribus, rosis & tritico, metunt mendaciorum
 spinas, tribulos, lolium & zizaniam: & sic
 transfuga iniquissimi, debitas justasq; persol-
 vunt pœnas. DEUS enim, ut D. Paulus loqui-
 tur, Rom. I. trahit illos in desideria cordis eorū,
 utpote qui commutaverunt veritatem DEI in
 mendacium. Et sicut non probant Christum le-
 sum pro vero omnium scientiarum horto ha-
 bere: tradit illos DEUS in reprobum sen-
 sum, ut faciant ea, quæ non conveniunt,
 repletos omni iniquitate, malitia, for-
 mica-

nicatione, avaritia, nequitia, plenos invidiam &c. Hi nimirum sunt fructus apostasie. Homo enim apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: huic extemplo veniet perditio sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus. Quotus quisque, autem est Academicorum, qui postquam conscientiam suam probe examinaverit, non hoc in catalogo inscriptum se quoque inveniat. Optandum itaque esset, ut resipiscerent in tempore, ne deciperentur amplius per Philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Col. 2. Si igitur sapere vultis, nolite amplius confidere in doctis sapientia humana verbis, sed in doctrina spiritus & veritatis. &c. & si confusum sibi videatur sapiens esse, in hoc se designat, ut in sapientem.

Sapiens

Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud DEUM. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam vana sunt. Nemo itaq; glorietur in hominibus. 1. Cor. 2. & 3. Si verò perrexeritis sectari gentilem istam sive humanam & inanem Philosophiam, non tantum nefarii DEI desertores & apostatae permanebitis, sed insuper etiam semper discentes, nunquam ad scientiam veritatis pervenietis. 2. Timoth. 3. Quae enim perfectio speranda est ab ingenio humano, quod post lapsum primi parentis tam miserrè fœdaturum & laceratum est, ut nisi desuper à patre luminum rursus illuminetur, per se nunquam ad perfectionē ullā respirare possit. Longè vos superat Hermes, qui Philosophia sua originem deducit ab ipso DEO rerum omnium auctore. In pura igitur hujusmodi & sincera Philosophia, Hermetica, quae ab omni falsitatis lolio sequestrata est, omne vestrum studium & operam ponatis: cum hac sola alumnos suos ad maiorem & ferventiorē pietatis cultum provocet; adeo ut nullum aliū finem philosophandi sibi proponant, quàm ut
ex pie.

ex pietatis vera cultura, DEUM, naturam, & seipfos cognoscant. Sapiencia enim absq; pietate vera est stultitia.

HERMES.

Filli quicquid audis, rationare : Non enim te puto ratione privatum, nec insipientem. Igitur meas exhortationes fulcipe, & meditare, & sic cor tuum coapta, ac si exhortationum author esses. Cui enim natura calida est, si frigidus fiet, non ei nocebit : similiter, qui rationalis est, claudat à se ostium ignorantiae, ne securus decipiatur.

SCHOLIUM.

Ex omnibus actionibus, quae inconsulto quodam & temerario suscipiuntur impetu, raro aut nunquam sperandus erit bonus & optatus eventus. Consilio vero & prudentia sequa in re, in Chymia certè opus est : praesertim si cum magistris ipsis colloquium fortè instituire volueris. Hi enim non contenti rationibus, rationum insuper rationes postulant : adeò rigoroso probationis hamo, omnè discipulis expiscantur angulum. At librorum solummodo

modo lectioni deditus, si rem propositam ad recta rationis amussim & naturae possibilitatem expendere, saluus eris. Sin vero nudant tantum literam spectaveris, tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem auctorem, cuius consilio nullum approbabis propositum, priusquam id firmissimis rationum momentis probe munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa, promenda sint, supra in capitulo primo evidenter satis declaratum fuit. Si igitur his armis tanquam lorica & fortissimo corporis munimento indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omnesque sophistarum ictus à quacunque parte imminentes, sine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens super lapidem ignitum, statim diffluit, & in vaporem resoluta evanescit, sic sumpto rationum clypeo, omnes hostiles sophismatum, in scriptis sapientum ubique occurrentium, impetus repulsabis, & sic hostibus ignorantiae proprijs flagatis, victoriam tandem obtinebis gloriosissimam: & eos, quos tibi antea inimicos putabas, in veram & sinceram, aeternamque tibi de victis amicitiam experieris.

HER.

HERMES.

Fili accipe volatile, volans submerge,
 & divide ipsum à sua rubigine, quæ
 ipsum interficit, extrahe & repelle ab
 ipso, ut fiat vivū, ac tibi respondeat non
 volando in regionibus, sed volans a-
 pertè contineat. Si enim extraxeris ab
 angustia post angustiam, & in diebus ti-
 bi notis ratione rexeris conveniens co-
 mes tibi erit, & eris Dominus superans
 co decoratus.

SCHOLIUM.

IN Chymia duo sunt principia, ex una radice
 orta, quæ lapidis subjectum, ab omnibus ferè
 declamantur Philosophis, videlicet argentum
 vivum, & sulphur: quorum illud volatile est
 & superius: hoc verò fixum & inferius: ex
 quorum conjunctione sæpius repetita, fit vera
 & Philosophica sublimatio ac fixio. Est enim
 fixio, cum corpus recipit spiritum tingentem,
 & aufert ejus volatilitatem, & fit per fre-
 quentem reiterationem, donec producat
 cinis perpetuæ durationis, & totum in i-
 gue maneat. Est autem à principio ope-
 ru, lapidis substantia, quæ per se fixissima,
 G 2 spiriti-

spiritibus non fixis, vel ut Philosophi loquuntur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac similibus solvenda, ut fiat volatilis. Hac enim ratione aptior erit ad separandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus est in metallis, & certissimum imperfectionis signum.

Hac igitur ab illis amovenda est per sublimationē, totiesq; illa reiteranda, donec volans a fixo retineri, visui manifestum fiat. Non autem precipitanter hic procedendum erit, neq; una statim vice omnia peraguntur: sed gutta post guttam paulatim extrahenda. Possit enim aliās fieri, ut ex nimia festinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat. Cum igitur teste Salomone, Sap. II. omnia DEUS in mensura, & numero, & pondere disposuerit; non oscitanter prateriundi sunt dies noti, scilicet Philosophis. Sapienter enim, inquit author, si ita diebus notis rexeris opus, conveniens tibi comes erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient; juxta illud Poëta stellati ita canentis:

Proinde sophi veteres subtili indagine quendam Commentilapidem, sibi fida viatica cunctis

Perman-

Permansura locis, nunquā interitura pararit.
 Quo auxilio, varias terras, diversaq; regna
 Cernere, & à multis quàm plurima discere pos-

Et paulò post; (sent.

Quem qui habet, ille potest, ubi vult habitare
 decenter:

Nec fortunæ iram metuit, neq; brachia furum:
 Sed paucis tanto dignantur munere divi.

HERMES.

Fili extrahe à radio umbram suam, &
 sordidum, eo quod nebulæ ei super-
 eminent, cō inquinant, & à luce reti-
 nent, quia angustia, & sua rubedine com-
 buritur. Fili accipe hunc ruborem, aqua
 corruptum, quemadmodum ignis lator
 est cinis vivus, quem si ab eo semper au-
 fers, quousq; rubor tibi purificetur, fit
 tibi societas, qua calefcit, & in qua
 quiescit.

SCHOLIUM.

Quemadmodum in Sole ambulantis corpus
 continuo sequitur umbra, tanquam co-
 mes in dividua, sic hermaphroditus noster A-
 damicus, quamvis in forma masculi appareat,

G 3 *semper*

semper tamen in corpore occultatam. Evam sive
 ve feminam suam secum circumfert. Hac vi-
 cem tenet patientis; ille agentis. Cum verò illa
 ob sexus imbecillitatem, vel potius insufficien-
 tem digestionem, impura adhuc & vitiosa, ac
 nativi splendoris perfectione orbata, ignis ex-
 amen sustinere nequit: non secus ac aquila spu-
 ria, quæ adversus solem volans, splendorem e-
 jus ferre nequit: Digneres enim lux arguit;
 idcirco omnes ista dotes, quibus exuta & spo-
 liata existit mulier, sunt ipsi per ignis viri,
 hoc est, masculi beneficium reparande: rubedo
 polluta & maculata in pristinam claritatem,
 puritatem, & integritatem reducenda: &
 tantisper depurationis opus continuand.: m.
 donec femina masculi sui vim recipiens adeo
 roboretur, ut frigus calorem, & omnes exter-
 nas injurias sustinere, nullumq; non examen
 subire, & tranquille tandem in naturali uni-
 tatis thoro cum viro gaudere & quiescere pos-
 sit. Sicuti enim Deus ab opere creationis quie-
 vit die septimo: qui dies apud Moysen appella-
 tur Sabbatum, id est, dies quietis: ita Saturnus
 nostra magnesie, ultimam manum imponit o-
 peri, & ab eo quoq; die Philosophorum septimo
 quiescis.

quiescit. Non tamen quiescendo interim opus,
 a se effectū planè deserit: sicut neq; Deus a cre-
 aturis, post absolutum creationis opus: unquam
 recedit: sed quiescere tantum dicitur uterq;
 tam Deus, quam Saturnus noster, quod novam
 speciem præter illas, quas septem illis diebus
 alter creando, alter generando produxerat,
 amplius nullam superaddat. Siquidem, ut Deus
 omnem divinitatis suæ thesaurum, quem ab
 infinita seculorum aternitate, in se tanquam
 archetypo absconditum continuerat, septenaria
 dierum numero complexus, illū nobis per ad-
 mirandum hoc creationis artificium in suis cre-
 aturis manifestavit, & tam perfectè ac græ-
 phicè representavit: ut ne minima quidem jo-
 ta sit in creatore, cujus non simulacrum alia
 quod inveniatur in creaturis: eodem modo Sa-
 turnus occultè corporum metallicorum simula-
 cra in se circumferens, per eundem, septe-
 narium, dierum numerum tandem finito ope-
 re omnia corpora explicata in lucem profert.
 Quod autem, non otiosus neq; Deus, neq;
 Saturnus sit: manifestè demonstrat rerum
 omnium continuata, hætenus multiplicatio
 quæ abq; Deo, & eodem Saturno, tanquam

secundo à DEO rerum naturalium dispensatore & gubernatore, aliàs impotens & inefficax fatisceret. Magna autem vis & potestas, summumq; secretum in hoc dierum septenario latet: ut qui magicè & ex interna sua anatomia, in partes suas siue membra resectus, representat quodammodo universale quoddam & essentialc, tam Creatoris, quam creaturae nomen: ita ut unus septenarius omnem ceterorum numerorum vim ac virtutem plenariè complectatur. Componitur enim septenarius ex ternario & quaternario, quorum characteres vulgò exprimuntur per 3. & 4. quasi dicas, ter quatuor, quae faciunt duodecim: ita ut in idem recidant septenarius & duodenarius, qui simul per multiplicatum Naturae artificia sumpti proferunt octuaginta quatuor: quorum Characteres sunt 8 & 4: qui duo numeri per simplicem additionem redeunt in suum principium, nempe in duodenarium & septenarium. Octo enim & quatuor faciunt duodecim. Duodecim autem resolvuntur in ter quatuor: qui per characteres hosce 3. & 4. revertuntur in septenarium numerum. Ex qua conversione colligitur, eandem Deum in creatio-

creatione, eundemq; Saturnum in rerum generatione, esse 7. 12. & 84. hoc est, principium, medium & finem: siue omnia in omnibus. Videmus præterea eundem septenarium, ex geminato ternario & simplici unitate, duos illos ternarios in vicem copulante constare. Saturni enim dies est ille unus, qui ex cæteris omnibus diebus, in unum quasi fasciculum collectis ac colligatis, diem quietis siue sabbatum producit: ita ut in generationum progressionem nihil amplius præterquam unus ille dies septies numeratus reiteretur, & sic consequenter in infinitum usq; per se ipsum multiplicetur. Observandum quoq; est duplex horum ternariorum discrimen, quorum alius cælestis, alius elementarius existit. Cælestis refert tria principia pura & perfectæ: Elementaris autem tria impura & imperfecta: qua per unitatem copulativam in unum septenarium perfectum, & omnibus numeris absolutum reducuntur: veluti videre est ex his circulis & planetarum characteribus: o o o - o - o a o, siue ♄ ♃ - ☉ ♀ ♁ ☽ (ooo) Hæc tres circuli primi referunt tria principia cælestia. (o) Circulus autem unicuique medius, est unitas copulativa.

(900) Tres ultimi sunt tria elementaria principia, quæ per medium circulum in unum, uti dictum est, cœunt. Johannes Dee Londinas Anglus, suam monadem hieroglyphicam in octonario demum numero sabbatizare assertit: quæ opinio, si internam rei naturam & proprietatem præbè pendamus, nobiscum minimè pugnat. Uterq; enim Sabbati dies, tam septenarius Saturni, quàm octonarius Solis invicem in essentia conveniunt. Sed hoc tantum discriminis interest inter utrumq;, quòd sicut ceremoniæ & sacrificia veteris testamenti præfigurabant Christum, in Maria virgine, à sancto Spiritu concipiendum, incarnandum, nascendum, occidendum, sepeliendum, resuscitandū, & ad gloriam siue dexteram patris evehendum: nos autem in novo testamento jam Christum non amplius in figura siue typo, sed re ipsa & actu agnoscimus conceptum, incarnatum, natum, occisum, sepultum, resuscitatum, & ad gloriam siue dextram patris sui evectum, & super omnes cælos exaltatum: sic Sabbathum Saturni per septimum diem indicat magnesiā vestram in terra Philosophica seminandam, corrumpendam, digerendam, coagulandam.

subli-

sublimandam, incerandam & figendam: Sabbatum verò Solis, per octavum diem eandem magnesiā jam seminatam, corruptam, digestam, coagulatam, sublimatam, inceratā & fixam, & insuper uno gradu altius, & supra septimum Saturni cælum exaltatam aperire commonstrat. Sic igitur sabbatizat nunc turba Philosophica, & unusquisq; manet apud semetipsum, nullusq; egreditur de loco suo die septimo Saturni, ut olim in Judaismo, siue die octavo Solis, ut nunc in Christianismo.

HERMES.

Fili carbonem vitæ extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quiescens super puteum, ab illo auripigmento, humore carente. Jam gavisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe ejus, quod contines.

SCHOLIUM.

Carbonis vitæ ignis est, quo remoto, corpora mortuo similis fit. Nec in Carbone solum, sed in cæteris rebus omnibus ignis vitam excitat, fovet & conservat. Imò vitæ essen-

essentia aliud nihil est, quam purus, putus ignis: non quidem ille crassus & corrumpens elementaris, sed subtilis ille, cælestis, & generans omnia, qui, teste Aristotele, respondet elemento stellarum.

Hic in metallis ob molis corporea crassitie extinctus, aqua Philosophica, oleaginosa, & sulphurea, resuscitandus est: quod fit, ut author vult, spacio triginta dierum. Numerus certus dierum supra silentio involutus hic manifestis exprimitur verbis. Sed quamvis aperta dierum hic fiat assignatio: industria tamen artificis in hoc opere plurimum valet. Hic enim potest variis modis, operis regimen instituere: tum ratione materia, quam accipit: ubi una præ alia perfectioni propinquior existit: tum ratione ignis, in cuius iusto ac aequo moderamine consistit totum arcanum & scientia. Si igitur scite peregeris omnia, ad hanc rem necessaria, regio diademate ornandus eris: quo olim omnes Philosophi præ ceteris hujus doctrinae ignavis conspicue emicabant.

Non autem existimes, reges ejusmodi more regum & principum politicorum, externam
poten-

potentia & divitiarum gloriam affectasse
& occupasse : cum potius plerique Philosopho-
rum in spontanea paupertate quiete vive-
re maluerint : quam colla sua molesto & per-
nitioso divitiarum iugo subdere. Unde Ana-
creon Philosophus pecuniam omnem sibi dono
oblatam, Polycrati tyranno restituit : utpote
à qua custodienda plus molestia, quam volup-
tatis senserat. In quo Hermetici, Salvatoris
ac Domini nostri exemplum imitari videntur:
qui coram Pilato apertis fatetur verbis, su-
um regnum non esse de hoc mundo. Ejusmo-
di enim mundanarum deliciarum maximi
contemptores Philosophi, summam volupta-
tem quarunt ex solo sapientia studio, & rebus
divinis indagandis: tanquam obedientes Sapi-
entis discipuli, qui Proverb. 8. dicit: Doctri-
nam magis, quam aurum diligite: melior e-
nim illius fructus est auro, & lapide precioso,
& genimina ejus argento electo. O utinam
hodiernum seculum id consideraret: non utiq;
sacra auri fame tam plurimi laborarent: qui
postquam magnam auri vim per fas & nefas
corraferunt, eodem postea ad impios & nefas-
cios usus pro dolor abutuntur, & sic ex pro-
prijs

præis nummis sibi ipsis comparant infernum
& æternum animæ supplicium.

Postquam igitur Philosophus, absoluto opere, potitus fuerit regio isto honore & gloria, per puteum, inquit author, quiescit ab illo ripigmento, humore carente. Puteus est fontis Philosophorum, ex quo ipsi hauriunt suum ripigmentum, carens humore, hoc est, aqua suam currentem quidem, sed manus non modo defacientem: quam tandiu digerunt & coquunt aliquot ignibus: donec omnis inde humor superfluus separetur & prorsus exiccetur. Credibile sanè est, non levi, sed maxima inde & incredibili voluptate affici artificem, qui tandem voti sui compos, omne id quod hætenus tempore inchoavit, spe dubia, & desiderio summo expectavit & expectavit, nunc re ipsa experitur, oculis intuetur, atque utiliter & fructuosè perfruitur.

HERMES.

Flli notum habeas, quod aqua prior erat in aere, deinde in terra, redde tu quoque eam ad superiora, per suos meos, non ineptè eam muta: deinde spiritui suo rubeo priori collecto, & parces eam conjungas.

SCHO.

S C H O L I U M.

Turba Philosophorum inquit: convertite elementa, & quod queritis, invenietis. Sunt enim elementa, ut dicit Philosophus, circulariter conversiva: propterea quod unum elementum cum altero symbolizat. Terra enim quæ est sicca & frigida participat ex una qualitate proprietate cum aqua, quæ est frigida & humida. Aer autem humidus & calidus participat cum igne, qui est calidus & siccus: & sic consequenter terra cum igne, quo ad siccitatē. Sed unum est tantum verum ac primum elementum lapidis, videlicet terra, quæ calcinatione Philosophicâ exusta, & rarefacta, solvitur postea loco humido in liquorem sive aquam turbidam, crassam, & ponderosam: hæc q̃ sublimatione subtilior reddita transit in aërem sive oleum: quod sublimationis continuatione totum igneum redditur. Sed ut penitus absorbeat eam superflua humiditas, igne fortissimo hoc oleum ultimo reducendum est in cinerem sive terram rubicundam. Et sic Draco devoravit caudam suam: & Pelicanus proprio suo sanguine, è pectore emisso, pulvis suis mortuus restituit vitam.

Hic

Hic enim Pelicani sanguis est spiritus rubens, de quo author hic loquitur. Ne quo ad colorem, rubicundus non solum est sanguis: sed in corpore etiam humano nullam venies partem (quamvis is ex partium numero immerito excludatur à medicorum Galenicorum turba) quæ plus abundet spiritibus quàm ille ipse, ita ut à medicis quibusdam præcipua vita sedes dicatur. Monet præterea author, parcè invicem conjungenda, esse elementa. Leges enim natura sunt inviolabiles; adeò ut exactè & præcisè sint observanda:

Quas ultra citraq; nequit consistere rectum. Sed ne quis scrupulosius, quàm par sit, de elementorum conjunctione sentiat: nihil cum ipsis conjungitur, quàm quod antea separatum fuit: ita ut separationis & conjunctionis unus sit author, & una eademq; causa efficiens: quæ nihil aliud est, quàm Archæus terra, qui in Philosophorum mineris, continuo suo labore operi præsto est. Huic inserviunt Gnomæ, qui ex innata scientia norunt, quid separandum aut conjungendum, quidve addendum demendumve sit: ita, ut non opus habeant

sciolis

sciolis quibusdam consultoribus: qui crassis fatuisq; suis operationibus externis, fecem pro terra, phlegma pro aqua, liquorem pinguiorem & subtiliorem pro aëre, subtilissimum pro igne venditant: hæcq; invicem confundunt, miscent & tandiu materant, donec tandem aut ab acuta illorum penetrandi vi, aut ab ignis externi violentia, vasis fractis omnia vel in cinerem & favillam abeant, vel in fumum evanescant. Et sic quidem crassis stupidisq; ingenijs, crassa ejusmodi merito conveniunt operationes.

Philosophi verò subtilius quid & dignius sua contemplatione indagantes, relicto externo isto cortice, in solum elementorum nucleum externum & invisibilem eruendum incumbunt. Quem dum ignari isti sycophanta non percipiunt, insurgunt in Philosophos, eosq; instar canum rabiosorum invadunt, mordent, calumniantur, criminantur: seq; illis longè anteposunt. Quid enim inquit sciat ille doctorculus: qui ætatem ferè totam tantum in scholis & literis discendis consumpsit: qui nondum scit vitrum aut vas aliquod probè sigillare, neq; carbonum attréctatione manus un-

H

quam

quam lasit: Majore labore & sudore opus est, antequam subtilissimi & ingeniosissimi (scilicet) Alchymistarum labores perdiscantur. Hujusmodi quadratum Polyphenum, vidi aliquando in amplissima nostra Parisiensium urbe, qui natione Gracus, sine dubio etiam semper mendax, mala bestia, venter piger; non verebatur oblatrare viro cuidam doctissimo, magno Philosopho, caballista, mago, & rerum abstrusarum peritissimo: cui sese non solum æquiparabat dicens: quantus tu es in lingua latina Philosophus, tantus ego sum in mea Graca; sed ex contemptu quoque illum in medicis tantum rebus solerter satis versatum esse blaterabat: in Chymicis autem ne secum quidem comparandum impudentissimè mentiebatur. Idem mihi aliquando contigit in Helvetia, Augusta Rauracorum: cum in diversorio quodam inter prandendum contulissem cum quodam Germano, viro aliàs literatissimo, qui postquam meas objectiones de arte Chymica solvere nesciebat, & in presentia aliorum juvenum medicorum, sibi familiarium, præ pudore erubescere, hac rixosa importunitate sua authoritatis salutem vindicaturus:

Eurus: Tu inquit, ut ex sermone tuo intelligo, prorsus ignarus es rerum Chymicarum, nec vel carbonem tetigisti unquam. Ego verò, quia antea ex propria ipsius confessione, illum diu laborando ne tantillum quidem inde percepisse utilitatis, noveram, simpliciter respondi: neq; tot ego inutiles feci sumptus, ut multi solent. Sed si miser ille scivisset, quam parum veri Chymia indagatores, de mortuis illis carbonibus solliciti essent: quamq; mihi tum temporis labia carbone vivo, ab altari Philosophico per angelicam vel potius divinam inspirationem ad me perlato, tacta ac tincta fuissent: majori fortè verborum humanitate meam quasi visset amicitiam: neq; tam difficilem sese erga me exhibuisset. Sed antiqua est illa inter homines calamitas: ut semper virtus & veritas, vim patiendo, premantur: vitium autem & mendacium, instar spume in hac immunda mundi olla, ebulliendo, semper summa petant. Quis igitur Philosophorum erudiat aut arguat ejusmodi impios irrisores: nisi fortè sibi ipsi injuriam facere, & maculam contrahere velit? Missis igitur sycophantis istis,

me nunc converto ad sapientie filios, quibus Solis occasionem dabo: & addetur eis sapientia: justosq; docebo & festinabunt accipere. Sciant itaq; sapientia filij, mixtiones nostras elementorum non esse corporeas, sed spirituales: neq; manibus, sed Archei Gnomorumq; opera perfici. Hunc igitur Archem cum suis ministris, sive spiritibus disce probe cognoscere, & haud longè aberis à veritate, mihiq; gratiam habebis maximam.

HERMES.

SCito fili, quod terræ nostræ unguentum est sulphur, auripigmentum, sifretz, & colcothar, quod est sulphur, auripigmentum, sulphura, & similia, quorum quodlibet est vilius altero, in quibus diversitas est. Ex quibus etiam est unguentum collæ, quod est pili, ungues, & sulphur, de quibus etiam est oleum petrarum, & cerebrum, quod est auripigmentum, de quibus etiam est unguis felium, quod est sifretz, de quibus etiam est unguentum alborum, & unguentum duorum argentiavorum orientalium, quæ

quæ venantur sulphura, & corpora continent.

SCHOLIUM.

Tot ac tam multiplicium nominum enumerationem non facit ad aliud, quàm ad cognitionem verae materiae lapidis: Non, quod unum ex istis nominibus, quæ partim nota, partim ignota & peregrina sunt, materiam verè & sine sophismate detegat: sed quod ingeniosi tantum sapientum filij, ex omnibus simul collectis, infallibilem tandem materiae veritatem eruere queant.

Inter omnia autem imprimis argentum vivum videtur eligendum. Nam Riplaus Angelus, Philosophus acutissimus inquit: Philosophi vocant argentum vivum, & non vulgare, sine quo nullum existens esse potest. Si igitur nihil sub Sole existit, in quo non reperiatur argentum vivum: non absurdè hinc illud omnium rerum nominibus appellare voluit author: circa quod unicum subiectum multi quidem multos labores, vanos & inutiles insumunt, diu quærentes, nihil inveniunt: sed magis magisque labyrinthis sese implicant

vinculis, adeò ut tandem omnem prorsus inle-
 evadendi amittant commoditatem. Nimia
 enim, inquit Philosophus, festinatio ex parte
 à Diabolo est: & hac quidem non parvam ip-
 sis erroris præbet occasionem. Siquidem præ-
 cipiti quodam raptu, ab insatiabili habendi de-
 siderio ac cupiditate concitato irruunt in ar-
 tem: & dum illotis manibus, sacra Philoso-
 phia mysteria, quæ temerare aut polluere ne-
 fas est tractare & re incognita, manuum ope-
 ri admoveere conantur, ordine quodam inver-
 so, sive, ut in scholis loquuntur, per ὕστερον πρό-
 τερον, in tantam confusionem illabuntur, ut
 nunquam hinc aliquid laudæ dignum conse-
 quantur. Cum igitur maximopere necessa-
 ria sit perfecta ac solida argenti vivi cognitio,
 antequam quid tentetur in hac arte: propin-
 quior autem & facilior via ad ipsius notitiam
 perveniendi non detur, quam quæ sumitur à
 virium & facultatum ejusdem contemplatio-
 ne: omnibus hujus profunde Philosophia dis-
 cipulis hoc fidele communico consilium: ut o-
 mnium primò animo suo diligentissimè consi-
 derent, perpendant, ruminent, velut ac re-
 velant quascunq; illas argenti vivi sive mer-
 curij

curꝫ Philosophici virtutes ac dotes, à Philosophis passim hinc inde in scriptis suis ipsi attributas: per has enim, tanquam per manuductionem, adjuvante simul divina clementia, absqꝫ ullo dubio perveniunt in penitissimam ipsius cognitionem.

HERMES.

AMplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum connectiones. Unguenta autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientium conjunctio uncix sulphuribus aluminaris, quæqꝫ fugientia continent.

SCHOLIUM.

Distinguit hîc author inter tincturam veram sive Philosophicam, & inter fictitiam sive sophisticam. Vera si t ex sulphure fixo & incombustibili, ob quam causã corpora quoqꝫ redduntur fixa & incombustibilia. Omnis enim transmutatio sequitur naturam transmutantis, & non transmutati. Necesse igitur est, ut sulphur eligatur optimum ad hanc rem. Vulgare alienum est, quia inficit,

H 4 dens.

denigrat, & corrumpit: habet præterea duplicem superfluitatē, inflammabilem videlicet substantiam, & terream feculentiam. Ergo indagandum aliud erit, quod ignis sit simplex & vivus, quodq; corpora mortua revivificet, eaq; in perfectionem summam, ultimamq; maturitatem perficiat. Tale, inquit Avicenna, non alibi reperitur super terram, quam in corporibus Solis & Luna: In Sole quidem perfectionis, quia magis & digestum & decoctum. Cum hoc igitur sulphure si tinctura præparetur, deq; infimo obscuritatis gradus per medium catenatim provehatur in supremum usq; dignitatis splendorem & spiritualitatem, quodlibet corpus, igne liquatum, tingit, & tam firmiter corporibus adheret, ut in æternum non amplius ab illis separetur: quia sic tingens & tingendum una tinctura facta sunt. Sophistica verò tinctura, quæ ex medijs mineralibus, ex sulphure adurente, arsenicali, aluminari, & similibus conficitur, neq; corpora, super quæ præiicitur, neq; suam propriam substantiā ab ignis violentia defendere potest, sed simul cum corporibus fugit, & ab igne evolat in auras.

HER-

HERMES.

Fili inquisita dispositio à Philosophis una est, in ovo nostro : hoc autem in ovo gallinæ minimè invenitur. Ne autem extingatur in ovo tanta gallinæ sapientia divina, ex 4. elementis compositio coaptata & composita.

SCHOLIUM.

Oli Philosophici descriptio varia hinc inde habetur apud Philosophos : quorum alij substantiam ejus in quatuor partes dividunt, juxta numerum quatuor elementorum, ut hic Hermes noster : & sic putamen est terra : albumen aqua ; tenerior pellicula aër : & vitellus ignis. Alij in tres resecant partes, in vitellum, quem sulphuri comparant ; in albumen, quod mercurio simile perhibent ; & in putamen, quod salem significare volunt. Sunt praterè adhuc alij, qui lateum ovi tres rubeos planetas representare volunt : Martem videlicet, Solem & Venerem : album autem quatuor albos, Saturnum, Jovem, Mercurium, Lunam. Ambiens autem putamen esse tanquam cælum octavum, terra sive cinere in-

H 5 combu.

combustibili, tanquam stellis fixis ornatum. Hoc ultimum, quidam ajunt, gladio igneo percutiendum, & in duas partes dividendum esse: ita ut verissimè author sentiat, ejusmodi ovum minimè esse gallina. Rectius aliquis galli, quàm gallina esse dixerit. Si enim vera est historia, qua gallus decrepitus, ætatis annum septimum vel nonum attingens, ovum parere perhibetur, ex quo nascitur basiliscus, serpens venatissimus, qui solo aspectu hominè enecat: non sanè ovum hoc, tanquam materia prima basilisci, adeò multum distabit à veneno sapientum, & mortifero, sive aqua Draconis, færente & menstruosa. Ut ut sit, in effectu certè consensum deprehendimus manifestum, ita ut minus sit dubium de simili quoq; eademq; utriusq; essentia.

Hic est sine dubio gallus ille, quem quidam Aesculapio se oblaturum vovit, si per annum à morbis liber maneret. Hanc itaq; ovi cum lapide similitudinem & conspirationem cum viderent tam veteres, quàm recentes, quidam Philosophi, haud ineptè ejus exemplum in describendo arcano Physico introduxerunt. Sunt autem præter hæc alia cause, quibus approbat

turovi exemplum. Quemadmodum enim
 ovum optimi nutrimenti, bonum & lauda-
 bilem sanguinem generat, vires ac spiritus
 vitales impensè corroborat, & candidum,
 præsertim ovi, faciem à Solis adustione tue-
 tur: Sic quoque mercurius sapientum debito
 modo preparatus & exaltatus si in parva,
 quantitate sumitur, corpus humanum non tantum
 alit & nutrit, sed ab omnibus etiam præser-
 vat morbis: & præterea corpora metalla,
 contra omnem vim ignis tuetur: adeo ut eo
 tanquam familiari & amico pabulo delecten-
 tur, & in eo, liceat mihi cum Philosophis lo-
 qui, meliorentur. Videmus porro ovum vi-
 tæ prorsus destitutum, & corpus mortuum esse:
 à naturali verò gallinæ incubantis calore
 vitam recipere, & in certo & definito
 temporis spatio, pullum vivum, plumis,
 capite, alis, pedibus, & omnibus necessa-
 rijs organis ornatum excludere: Non se-
 cus ac lapis noster, qui in crasso suo corpore,
 nullum vitale documentum præstat, prius-
 quam in propria aqua stygia solvatur, & in ea-
 dem tanquam in matrice sua, quæ idoneum

ipsi & moderatum præbet calorem, ad justum
 tempus digeratur. Quo præterlapso, in vi-
 vificum & spiritualem vertitur homuncu-
 lum, sive medicinam præstantissimam: qua
 tot virtutum energijs excellit, ut miraculose o-
 mnibus medeatur corporis infirmitatibus; le-
 pram, quartanam, morbum caducum, apople-
 xiam, & omnes morbos, quos vulgus medico-
 rum perperam judicat insanabiles, tollat atq;
 perfectè curet. An non hoc est mortuos re-
 suscitare, & mox perituros è faucibus mortis
 eripere? sive enim ovum species vita orbatum,
 sive metalla imperfecta & quasi mortua, sive
 agrotos languentes & moribundos, ubiq;
 etiam veritatem agnosces. Sed confutandus
 hic occurrit eorum error, qui speciem unam in
 aliam transmutari posse negant: ignorantes
 distinctionem illam inter species perfectas &
 imperfectas. Quicquid enim adhuc est in
 motu ad formam, ad quam ultimo ordinatur,
 dici debet imperfectum: cum autem fuerit in
 fine motus, dici debet perfectum. Ovum e-
 nim ratione pulli, dicitur imperfectum: cum
 vero in ovum introducta fuerit forma pulli, ad
 quam tendit natura in ovo tanquam ad ulti-
 mum

mun suum terminum : tunc pullus perfectus erit : & species, quã antea in ovo erat incompleta sive imperfecta, nunc dicetur in pullo perfecta.

Sic quoq; aurum cum jam pervenerit ad finem motus, & sic formatum secundum primam & veram intentionem Naturæ, ipsum solum dicitur perfectum, & cum reliqua metalla sint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta : quamvis formas ad invicem habeant diversas, per quas permanent & terminantur, & sint perfecta quodammodo in sua specie : attamen non sunt in ultimo termino motus, in quo est ultima perfectio.

HERMES.

SCito fili, quod in gallinæ ovo maximum subsidium est, & in natura propinquitas : in eo namq; est spiritualitas & elementorum collatio, ac terra natura aurum est.

SCHOLIUM.

Utitur hic author rursus similitudine ab ovo sumpta : qua inferre vult, quod, sicuti ovum gallinæ omnia ad pullum generandum necessaria

necessaria in se continet : sic quoque, orum Philosophorum, sive mercurius noster in se habet quævis sibi necessaria. In ovo, inquit, est spiritualitas & elementorum collatio; quæ duo appellat maximum subsidium & in natura, propinquitatem. Per spiritualitatem autem intelligit facultatem formatricem, spiritum opificem, & primum pulli gignendi auctorem. Is enim ex coordinatione elementorum, quibus utitur tanquam instrumentis, omnia membra tam avu gallinacea, quam Hermetica, naturali sua & insita scientia disponit, & factum Philosophicum perfectè elaboratum & omnibus numeris absolutum, tandem in hanc lucem edit: quem author respectu elementarij artificij, terram esse dicit: Terram verò esse aurum, hoc est, opus completum. Præterea si literalem vocabuli (OVUM) anatomiam paullo accuratius examinabimus, inveniemus in eo omnia, ad metallicam Philosophiam necessaria. Fiunt enim metalla ex geminis principijs: ex tribus nimirum propinquis: qualia sunt Sal, Mercurius & Sulphur: & ex quatuor remotis: quæ sunt quatuor elementa, ut terra, aqua, aer,

aer, & ignis. Ut igitur de propinquis
 primum philosophemur, litera O, Phi-
 losophorum sal. sive Sol est: qui pri-
 mum fabricat corpus, quod artifex tracta-
 re, & in quamcunque formam ex natu-
 ra prescripto adaptare potest. Sine sale
 enim in aeternum non coagulabuntur re-
 liqua duo principia, Mercurius nempe &
 sulphur; propter nimiam ipsorum spiritua-
 litatem, qua praedita sunt. Sal igitur
 hanc habet proprietatem, ut subtilia red-
 dat grossa, incorporea, corporea: occulta,
 manifesta. Unde Philosophus in Turba ait:
 facite corpora non corpora: & incorporea
 corpora: Item, sumite occultum & hono-
 rabile arcanum, quod est magnesies alba,
 & qua est cum vivo mixta, sed non accipia-
 tis eam, nisi puram & mundam, & suo im-
 ponite vasi, & orate DEUM, ut hunc maxi-
 mum videre lapidem vobis concedat. Quod
 vero attinet ad duo ista VV, eandem ambo ha-
 bent significationem: & per hanc X, ut vides
 positionem, in unam coeunt literam, videlicet in
 X, qua litera apud latinos idem, quod denarius
 numerus significat, cuius alias character ex-
 primitur.

primitur per has duas notas IO : quasi diceret,
 unus circulus, vel unica circuli revolutio
 I. enim unitatis manifestus est character: O
 verò circuli: ita ut per hanc crucem X. sive
 denarium numerum aliud nihil indicetur,
 quàm ipsemet Philosophorum Mercurius: de
 quo supra in nostris, h. eroglyphicis abundè sa-
 tis tractatum fuit. M. autem, quia millena-
 rium equipollet numerum: in quo reliquorum
 numerorum ultima est perfectio, meritò sul-
 phuris obtinebit vicem. Est enim sulphuri-
 gnus, essentia quinta, & spiritus, qui omnia vi-
 vificat & alterat, & omne germen germinat,
 & omne lumen accendit, & omnes fructus
 florere facit. Quia enim omnia in se possidet
 ac complectitur, omnes quoque has functiones,
 in naturali rerum œconomia administrat. Et
 hac de tribus propinquis dicta sufficiant. Ad-
 demus nunc pauca quædam de remotis, ubi vi-
 demus, OVUM ex quatuor literis esse composi-
 tum. Prima igitur litera O refert terram.
 Terra enim Philosophica rotunda esse debet,
 & circularis, ut cælum motu suo circa eam o-
 perari, & vim suam in illam mittere queat.
 Nisi enim rotunda esset terra, Sol & alij Pla-
 neta

neta circa ipsam operationes suas exercere non
 possent: sed cursus illorum aut in circuitu im-
 pediretur, aut velociori motu precipitaretur:
 ut Paracelsus docet in sua aurora. Dna verò
 sequentes literę VU, aquam representant &
 aerem. Primum verò V, quia consonans est,
 litera obtusior, imperfectiorem quoq; crassio-
 rem & obscuriorem aqua qualitatem denotat.
 Alterum verò U vocalis, hoc est, litera sonan-
 tior ac clarior, perfectiorem, subtiliorem, &
 clariorem aeris significat proprietatem. Est
 enim aer Philosophorum oleum: quod tinctu-
 ram imprimis constantem, fixam & stabilem.
 Aqua verò etiam si madesaciendo quoq; tingat,
 levi tamen momēto ista tinctura rursus abster-
 gitur. Ultima deniq; litera M, ignem manife-
 ste nobis depingit. Ut enim M, millenarius
 numerus omnia continet: ita quoq; ignis o-
 mnia tandem in se transmutat, adeoq; cuncta
 ignea, hoc est spiritualia & cœlestia reddit.
 Si igitur tria illa principia propinqua, sal,
 mercurius, sulphur; & quatuor hac remota,
 Terra videlicet, Aqua, Aer, & Ignis, arte no-
 stra secreta in unum reducantur corpus: sep-
 tenarium metallorum numerum sive verum
 I illud

130 DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO
illud Philosophicum sive magicum electrum
conspiciuè nobis exhibebunt: in quo omnem
naturam mineralem quiescere & sabbatiza-
re, præ luculenter satis ostensum fuit. Ex
quibus omnibus palam convincitur: OVUM
sibi ipsi ad partum philosophicum producen-
dum sufficere: nec opus habere aliena alchy-
mistarum, sufficium, & inseruatorum hœmi-
um in additione.

HERMES.

Filius ad Hermetem inquit: Sulphu-
ra nostro operi convenientia quæ
sunt, cœlestia, an terrena? Et ille: quæ-
dam sunt cœlestia, quædam verò terre-
na.

SCHOLIUM.

Sequitur hic brevis Dialogus, in quo inter-
locutores sunt filius & pater. Filius quæstio-
ne proposita scire cupit à patre: num sulphura
in opere nostro sint cœlestia, an verò terrena.
Ad quæ pater respondens ait: esse ea non uni-
usmodi, sive ejusdem generis: sed quædam cœ-
lestia esse, quædam terrena: interim tamen
in confesso manet: ambo esse sulphura. Per
cœlea

*cælestia sulphura intelligo Solem : per terrena
verò Lunam. Sol enim est corpus calidum, fi-
xum, rubrum, & incremabile, qui Lunam fœ-
minam suam frigidam, volatilem, candidam
& combustibilem perficit, & in gloria sua so-
lium evehit & exaltat. Quod autem ut fiat,
miscendum est pugnans cum igne eis conve-
niente, præliantur, & amicitia fit constans : ut
mox in sequentibus, pluribus dicetur.*

HERMES.

*Filius : Pater, puto cor in superioribus
esse cœlum, in inferioribus terram.
Pater. Non est sic : verum masculus est
cœlum fœminæ, & fœmina terra mas-
culi.*

SCHOLIUM.

*Aliam questionem proponit filius, rogans
num cælestia à cælestibus, & terræna sive
inferiora à terrenis gubernentur, foveantur,
& vivificentur. Cor enim vitalis functionis
principium in homine, hic locum vitæ, hoc est,
virtutum formalium in quolibet mundana
distribuendarum obtinet. Sed respondet pater,
quod res non opinioni filij consentanea sit,*
I 2 *sed*

sed aliter sese habeat. Cælum enim, inquit, est masculus terra: terra verò femina cæli. Unde optime cum Hermete convenite arbitror Platonicos, qui cælum intelligunt genitarum gignendarumq; formarum omnium seminibus conspersum: ejus verò animam seminales rationes comprehendere, quas una divina mens omnes suo quasi sinu gerit. Quicquid igitur mundi universitate comprehenditur, id Deus cælo elementisq; conservandum, ortuq; assidue continuandum subjecit, ut jam nihil, vel ex semine gigni genitumq; conservari sine cælo possit, nisi quid Deus, ijs quasi ministris omissis, ex se proxime miraculo efficiat. Quæcumq; etiam sponte sua, nullo semine prodeunt, ut stirpes pleraq; & animantes, metalla omnia, omnesq; lapides, ex uno cælo formas proprietatesq; sumunt, quod semper præstò est, & in omnem materiam idoneis præparationibus instructam, formam immittit, qualem illa meretur. Hac itaq; cælestis causa præstantissima & nobilissima omnium est formarum exemplar, cujus per omnia diffusa virtus quocumq; penetrat: quam Plato mundi animam, alius quidam datorem formarum, Aristoteles universa-

nim, inquit
 ina cœli
 arbitror
 genitarum
 um semina
 seminale
 a divina
 sicquid
 ditur, id
 ortuq, a
 nihil, ex
 vari sine
 inistru
 t. Qu
 odeunt, al
 alla omni
 mas prop
 o est, &
 rationib
 alem illa
 praestanti
 arum ex
 rtus quoc
 nimam, a
 ristoteles

Ierusalem naturam appellavit. Terra verò
 est subjectum & receptaculum omnium radic-
 rum influxuumq; cœlestium: ipsa à cœlo sæcun-
 data, omnium ex seipsa est gignitiva: omni-
 umq; sæcunditatum receptiva, & veluti pri-
 ma parens, etiam omnium pullulativa, cen-
 trum & fundamentum, & mater omnium.

HERMES.

Filius. Pater, quicquid istorum est di-
 gnus altero, an esse cœlum, vel ter-
 ram? Respondit, uterq; altero indiget:
 mediocre enim propositum est præcep-
 tis. Ac si diceres. Sapiens imperat o-
 mnibus hominibus: Mediocris enim
 est melior eo, quod omnis natura cum
 sua adunatur socia. Invenimus in vir-
 tute sapientiæ, quod mediocre coadu-
 natur. At ille Pater, at quid illorum est
 mediocre. Respondit: unicuique natu-
 ræ tria sunt duorum. Primò utilis aqua:
 deinde unguentum: inferius verò fax
 manet.

SCHOLIUM.

Sigitur magico quodam matrimonio copulanda sunt cælum & terra: queritur, utrum præstantius in arte sit, cælumne, an terra? Respondetur: Neutrum seorsim quicquam præstare, nisi simul ambo conjungantur. Cum verò cælum sit in substantia sua adeò simplex, purum, & omnis alterationis expers, ut & hæc ob causam ἀσύμμελον ab Aristotele nuncupetur: dubium hîc multis oritur, quomodo possit ejus aliqua portio sive particula, hîc ad nos demissa, commisceri cum terra, nostra, crassa, impura, & varijs alterationibus obnoxia. Sed scrupulum istum ex animo tibi eximit Hermes his verbis: Mediocre enim inquit, propositum est præceptis. Quid verò mediocre sit, explicat rursus in sequentibus, ubi dicit: Unicuique natura tria sunt duorum, primo utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò sex manet. Idem est ac si diceret: Cælum & terra non possunt invicem conjungi sine medio: non secus, ac anima & corpus, ut alibi laquitur, non possunt in unum corpus uniri sine spiritu. Spiritus igitur mediator legitimus est omnis veri matrimony tam naturalis, quàm supranaturalis. Cælum enim

ob na-

ob naturam suam simplicissimam, ac summam perfectionem, est instar animæ. Ut igitur cælum siue anima cum terra siue corpore naturali unionis thoro copuletur, necessario spiritus, qui cum utroque participat, & propterea mediocris, hoc est, non simplex & purus nimis, neq; nimis crassus & impurus ab Hermete vocatur, suo intercessionis iure & autoritate hanc copulationem firmam ratamq; efficiat. De hoc spiritu ita loquitur Marsilius Ficinus lib. 3. de vita, cælitus comparanda cap. 3. Spiritus iste, inquit, est corpus tenuissimum, quasi non corpus, & quasi jam anima, & item quasi non anima, & quasi jam corpus. De eius virtute minimum est natura terrea: plus autem aqueæ: plus item aërea: rursus ignea stellarisq; quam plurimum. Hactenus ille.

Hic quoq; Hermes noster trium facis mentionem: Aquæ, unguenti, & facis. Solam autem aquam utilem, ponunciat: facem autem ait in fundo tanquam inutilem residere: unguentum verò ad utrumq; ambi-gens in medio relinquit. Est igitur unguentum Spiritus ille, qui manet in medio:

aqua verò siue *Anima* in cælo, & corpus siue
terra in fundo.

Iterum anima, defecata sola in cælum
ascendit, quia prius de cælo descendi-
rat, juxta illud *Johan. 3.* Nemo ascendit in
cælum, nisi qui descendit de cælo, filius homi-
nis, qui est de cælo, mediator videlicet & sal-
vator generis humani, Dominus noster *J. E-
SUS CHRISTUS*, qui spiritu suo salvifico,
hominem in tenebroso hujus corporis ergastulo
illuminat, & in vitam æternam tingit. Is
enim est vera lux mundi, cujus unica guttula
totius mundi tenebras in meram lucem, ipso
Sole septies clariorem, convertit: & ut non
minus, verè, quàm eleganter pièque canit
Poëta:

— — — — — cujus de lumine lumen
Omne micat, sine quo tenebrescunt lucida,
de quo
Lucescunt tenebræ, atq; in amentæ noctis i-
mago,

Et *Solomon Rex lib. Sap. cap. 7.* inquit. Is est
candor lucis æternæ, & speculum sine macula
DEI majestatis, qui omnia innovat, & per na-
tiones in animas sanctas se transfert, amicos

DEI

DEI & prophetas constituit : quiq; speciosior Sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus invenitur prior. Quemadmodum igitur Christus, almo suo ac divino lumine hominum corda accendit, illustrat, & saluari sacrosancti Spiritus igne purificat : Sic quoq; lumen Naturæ, omnia hæc inferiora, mundana & naturalia non tantum illuminat, fovet & conservat : sed accedente saltem elementorum separatione, mixanda quoq; præstat non tantum in metallis repurgandis, sed vim quoq; habet maximam in lapidibus expolien- dis & exaltandis, quos per multorum tempo- rum circumvolutionem, in cœlestem ac cristallinam claritatem perfectè convertit.

HERMES.

DRACO autem in omnibus his habi- tat : Ejus autem domus sunt tene- bræ & nigredo in eis, & per eam in aë- rem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente : dum autem fumus eis per- manet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumum depone, & ex unguento nigre- dinem, & ex fece mortem. Et habita-
disso-

lutione munere triumphali, quo scilicet possesores vivunt.

SCHOLIUM.

Diximus jam de cælo & terra; deq; eorum matrimonialis conjunctionis medio, aere videlicet sive aqua, quam spiritum appellavimus. Est enim aqua nihil aliud, quam ær coagulatus: Aër vero est spiritus ille vitalis, cuncta permeans entia, omnibus vitam & consistentiam præbens, ligans, movens, & implens omnia. Unde senior Philosophus: Aër, inquit, est ex aqua nec separatur ab ea, & ex ambobus consistit vita uniuscujusq; rei. Videmus enim non raro ex aquis stagnantibus, fatentibus, & putrescentibus statim insci ærem, qui ex tanta corruptione terram consuetam omnem inscit, omnisq; generis febres ardentes, pestilentes, aliosq; similes horrendos affectus inducit, qui nullo remediorum genere a medicis curari possunt. Quod cum animadvertenter nonnulli sagacioris ingenij medici, huic malo sola causa ablatione succurrendum esse judicarunt. Aerem itaq; venenatis & noxijs vaporibus contaminatum, magno lignorum incendio expiarunt, & tam exquisitè

visitè repurgarunt, ut sublatis prorsus pesti-
 ntibus istis & nocentissimis halitibus, fere-
 am, claram, optimam & saluberrimam effi-
 erent aeris substantiam. Idem usu venit cælo
 nostro Philosophico, quod in resolutione sua pri-
 ma siue putrefactione adeo horrendè inquina-
 tur, ut tanquam venatissimus Draco suo att-
 ectu omnia inficiat: Vnde etiam dicitur in te-
 nebrosa domo habitare: nigredinem, fumum,
 facem, & mortem ipsam in se possidere. Quam-
 diu igitur cælum ita infectum manet, in pri-
 stinam naturam simplicem, puram, fixam, &
 perennem redire nequit.

Quamobrem author precipit, ut Draco per
 nigredinem ascendat in aerem: quod vix con-
 tinget, ob ejusdem crassam & ponderosam cor-
 poris molem: qua non sursum tendet, prius-
 quam ignis vi & potentia in vitro Philoso-
 phico resolvatur in aëream & vaporosam sub-
 stantiam: & ita soluta frequenti aeris ven-
 tilatione exactè perpurgabitur: & primævam
 cæli naturam recuperabit. Quem finem si
 affecti fuerint artifices, DEO imprimis hym-
 num canentes, cum letitia piè exultabunt.

HER.

HERMES.

SCito fili, quod unguentum medio-
cre, quod est ignis, est medium inter
facem & aquam, & perscrutator aquæ,
quia unguenta & sulphura dicta sunt,
quia inter ignem, oleum & sulphur
proxima propinquitas est, quia quem-
admodum ignis accendit, sic & sulphur.

SCHOLIUM.

Author ipsemet jam explicat dubium,
quod ariri possit ex vocabulo mediocris:
& dicit esse ignem. Quanta autem sit vici-
nitas vel potius identitas inter ignem, oleum
sive ærem, quem supra spiritum esse diximus,
& sulphura: (quæ omnia cum ignis natura
participant) quod author probat ex omnium in-
flammatione, quam in momento, admoto ig-
ne, concipiunt tam apertis hîc ab ipsemet Her-
mete declaratur verbis, ut si pluribus in ijs elu-
cidandis immoraremur, vel ipsissima & evide-
nti veritatis luci, tenebras potius offunderemus.

Sedulo tamen advertendum interim est
tam hîc quam alibi, quod ex sulphuribus, de
quibus Philosophi loquuntur, ea tantum sint
eligen-

enda, quæ principijs suis sint propinquiora. ut enim, teste Hippocrate, calore naturali regis abundant infantes recens nati, & vix uberibus natura ablaetari, quàm adultiores: ita inter sulphura rerum, quorum differentia longè latèq; se extendit, nobiliora & præstantiora sunt ea tantùm, quæ primitiva, siue mercuriali origini sunt viciniora, quàm quæ longius hinc recesserunt. Propinqua autem sunt, quæ extrahuntur ex ipso mercurio, auro & argento. Remotiora, quæ ex reliquis metallis: Remotissima verò, quæ ex cæteris mineralibus, omnibusq; animalibus & vegetabilibus educuntur.

HERMES.

SCito fili, quod omnes sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic meæ sapientiæ subditæ sunt. His in mirabilibus occultis elementis, artes casuum sunt, quas finita & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci vult in hanc nostrâ occultam sapientiam, arrogantia vitiû, à se expellere: & pium & probum, & profundæ rationis esse, hominibus propin-

pinquum, sereni vultus, salutare diligenter, & sibi patientium arcanorum esse observantem.

SCHOLIUM.

Quod hodiè apud nos Philosophia, id olim apud vetustissimos Philosophos sapientia studium appellatum fuit. Dicitur autem Pythagoras primus fuisse, qui tam splendidum & magnificum sapientis titulum recusavit: & ex singulari quadam modestia maluerit sapientia amator sive Philosophus, quàm sapientia salutaris. Cui astipulatur Theodorus, Zvingerus, magnum illud Germania lumen, volum. 3. Theatr. vit. hum. Sapiens, inquit, solus Deus. Huius amator est, & imitator Philosophus, in intelligendo simul, & agendo. Amat, ut potius; imitatur, ut exprimat. In hanc sententiam quoque canit stellatus sive renatus ille Poëta Marcellus Palingenius in his versibus:

— — O demens, reperiri qui sapientem
Posse putas quenquam in terris, sapere ille videtur,

Qui minus est alijs stultus, licet insipiens sit.
Convenit haud dubiè solis sapientia divis.

Hic

igitur quando Hermes ait, omnes sapientes in mundo, suæ sapientiæ subditas esse, ingendum id est, de omnis generis scientiis & artibus sive disciplinis, quas ut supra cap. I. demonstravimus, sub se complectitur unica Philosophia Hermetica Theophrastus Paracelsus, genus illud Philosophorum & medicorum mentem, ex eodem Hermetica Philosophia summento, doctrinam suam aliquot centum, librorum commentariis comprehensam deduxit: ex Philosophica libertate sæpe numero Chymia non ex hoc tribuit Philosophiæ nomen. incerta & confusio, in tradendis artibus iniquè à nonnullis accusatur. Sed si usmodi censores rectè affecti fuissent Paracelsi consilium, procul dubio non tantæ reprehensionis præcipitatione in eum irrexissent. Jacobus Zvingerus filius Theodori, vir aliàs doctissimus & in Philosophia, tam Hermetica, quam Peripatetica, solerter admodum, & felici ingenio versatus, Paracelsum ait confuse & indistinctè nimis has tradidisse artes, easque fere omnes sub una Chymia complexum fuisse &

cum tamen diverso considerationis respectu singula consideranda fuissent. Chymia enim dicit sua esse principia peculiaria; item Physica, Astronomia, Theologia, ceterisq; artibus, sua quoq; ab alijs diversa esse. Sed posita hoc, ita esse: quomodo verò poterit quæso aliquis Chymia ignarus, solidè perscrutari Physices principia, quæ juxta communem philosophantium opinionem, sunt tantum mera hominum somnia, utpote quæ omni certitudinis fundamento carent, nec quantum, aut qualia illa sint, verè aut perfectè sciri potest, nisi accedat Chymicus, qui ad oculum demonstret horum certitudinem. Astronomi quoq; in prognosticis & divinationibus sæpenumero adeò à vero scopo aberrant, ut illorum fides nostro sæculo valde periclitari ceperit, idq; ob nullam aliam causam, quàm quod Chymia imperiti ex astrorum superiori tantum firmamento affixorum, & longissimè hinc dissitorum viribus, situ, & constellatione, futura prædicere conantur: in quo tamen turpiter falluntur. Multò enim certior prognosticandi ratio sumitur ex illa Astronomia, quorum principia, Chymica demonstratione adeò sunt stabilita, ut non nisi insensatus &

⁊ mente captus illa negare ausit. Astra
 ⁊ Chymicus non longè hinc distantia, sed
 è ante pedes jacentia contemplatur, imò
 manibus tantum illa tractat, sed ascen-
 tum quoq; infortunatorum ⁊ maligno-
 n cursum, hùc illùc, prout vult, impellit, o-
 neq; malum in tempore. praeavet, ⁊ arte
 geniosa depulsat. In Theologia verò si for-
 incredulus quidam ac sacrarum literarum
 dis⁊ ignarus, quales olim fuere gentiles
 erig, IDEM negaret, divini numinis pote-
 atem, majestatem, ⁊ gloriam tam perspicuè,
 sine omni hesitationis scrupulo demonstra-
 ti Chymicus, ut quasi vi aliquis ire cogatur in
 onfessionem DEI alicujus opt. max. cujus po-
 estas ⁊ magnificentia sit infinita. ⁊ immen-
 sa. Sic consequenter judicium esto de ceteris
 quoq; omnibus propemodum disciplinarum ge-
 neribus.

Quod cum ita sit, maximam sane Chymia
 dignitatem ⁊ excellentiam esse nemo inficias
 ibit. Este nim illa fax ⁊ lumen, cujus splen-
 dore, arrium ⁊ scientiarum veritas, qua aliàs
 pseudodoctorum vitio in profundo ⁊ tenebro-
 somniadorum pelago demersa jacer, euctari

K

⁊ clarè

& clarè illucescere incipit : Et sicut nihil repa-
 ritur, quod, teste Psalmista regio, se abscondit
 à calore Solis; sic nulla est ars & scientia, tam
 ambigua & fallacibus fundata principiis, quæ
 non per Chymicæ scientiam, tanquam ad lapi-
 dem Lydium, probetur : & abstrusa, ejus
 & abscondita, veritas in lucem, tandem
 revocetur. Merito igitur reliquæ scien-
 tia, hanc tanquam suam dominam ac Regi-
 nam agnoscant, eiq; ut decet, ancillantur, ac
 ministrent. Mirantur multi, cur Chymici
 authores, artem suam tam multiplici scriben-
 di stylo prodiderint : terminos sive vocabula
 artis mutuantes modò à Physicis, modò ab astro-
 nomis, geometris, arithmeticiis, medicis, theolo-
 gis, &c. Causam si nescis, dicam. Chymia per se
 simplex, perfectæ, circularis, universalis, am-
 plissima, magnificentissima & regia, sola in
 supremo artium folio constituta, cæterarum ar-
 tium seu scientiarum operâ & ministerio, tan-
 quam regina famulabatur & pedissequis suis uti-
 tur : unde etiam ipsa mirabili consensu &
 conspiratione in hujus unius dominae suæ mini-
 steria promptissime unaq; concurrunt & con-
 fluunt. Sed qui crasso sunt & hebeti ingenio,

consensum hunc in artibus vix olfacient, nec quantumvis pramoniti, capere satagent: hinc etiam sibi non temperant a bonorum vituperijs. Quibus verò

E meliore luto finxit præcordia Titan: ita ut ab omni mentis vertigine liberi & immunes, artium & disciplinarum naturam peritus inspiciant, hi aequiori animo in Hermetem & Paracelsum erunt, & Chymiam artem nobilissimam sua eminentiæ & dignitatis laude non tantum non privabunt, sed tantorum etiam virorum institutum, tamquam laudabile, nec sine gravi receptum ratione, comprobabunt.

Nullum planè dubium est, quin Zvingerus, vir alias acuto & perspicaci ingenio, hanc veritatem jamdudum sat perspectam agnitamque teneat: interim tamen, dum in Peripateticorum placitis liberior versa'ur, in y g'ut'cung' tutandis sibi quoque partē aliquam vendicat, videtur in hoc D. Pauli exemplū imitari, qui, ut multos lucre faceret, multis similis factus est. Reliqui verò, qui sine rei cognitione, de tam præclaris mundi luminibus, tamquam cæci de coloribus, perversi judicij sui venenum exuunt,

K 2 similes

similes videntur canibus ad venationem ineptis, qui licet magnum quidem latrando excitent strepitum, nihil tamen capientes plus nocent, quam profunt. Sed omiſſis his, nunc ea, quæ in textu ſequentur, breviter perſtringenda aggrediemur. Enumerat author quædam artiſticiſ requiſita: & primum neceſſum eſſe, inquit, ut is, qui occulta hujus ſapientia lumen intueri cupit, ſit ab omni ſuperbia & arrogantiâ alienus. Superbis enim reſiſtit DEUS, & humilibus ſolis largitur ſuam gratiam.

Deinde pius ſit & probus. Nihil enim homini pietate ac probitate utiliſ, quibus & DEO & hominibus ſe commendat. Sit præterea acri & profundo ingenio præditus: ſine quo vix ſe extricare poterit ex perplexis illis & ſalebriſis Philoſophici labyrinthi caſſibus. Humanitatem etiam & comitatem erga homines, in alloquijs & ſalutationibus frequenter exercent: & deniq, ſibi concedita à DEO vel à præceptoribus arcana non temerè in vulgus diffundat, niſi DEI in ſe iram concitare, & in præſentiſſimum vitæ diſcrimen, ſe ipſum petulanter conjicere velit.

HER.

HERMES.

ET hoc scias fili, nisi sciat mortificare, generationem inducere, spiritus vivificare, mundare, & lumen introducere, quousq; bellentur, incolorentur, & à maculis mudentur, velut à nigredine & tenebris, nihil scit, nec ei perficitur: si autem hoc sciverit, magnæ dignitatis erit, adeo ut reges ipsum venerationentur. Hæc arcana fili, oportet nos custodire, & ab omnibus improbis & insipientibus celare.

SCHOLIUM.

Mortificare Philosophus significat in partes suas dissolvere ac putrefacere. Senior enim Philosophus: Scias, inquit, quod non sit generatio absq; corruptione: unde studeas in putrefactionem. Et alius Philosophus in Turba: putrefactio, inquit, est maxima, & attrahit maximum arcanum. Magnetica hæc arcanorum attractio, in omni generatione naturali perspicue relucens, & non nisi Philosophia mystis & initiatis doctrina filiis cognita, multa ubiq; operatur admiranda in Natura.

K 3

Per

Per hoc enim medium, tanquam per scalam Jacobi, fit in magno mundi alembico continuus elementorum ascensus & descensus, & unius in alterum conversio: ita ut inferiora cum superioribus arctissimo matrimonio fœdere invicem copulentur, & tandem illa per hæc perficiantur. Quod matrimonium rectè à Paracelso, magno Philosphorum artifice, Camahæa dicitur. In principio itaq; generationis, in putrefactione videlicet spiritus vitales languidi adhuc sunt & debiles, adeò ut prorsus mortui videantur: qui ex digestionis continuatione indies magis magisq; corroborantur, & quasi reviviscunt, & ad summum repurgati novum recuperant perfectionis lumen: quod sua claritatis efficacia, omnes maculas & nigredinem sive tenebras in corporibus abstergit ac delet, non secus ac Sol discutit & pellit nubes: ipsiq; colorem inducit fulgentissimum, & splendissimum: quo inducto opus suum perfectum habebit artifex, & dignus erit, qui regis afficiatur honoribus. Hunc autem scopum nisi affectus fuerit, in vanum laboravit omnia.

Ecce

Benè igitur operanti, benè erit, Regesq; illi fauebunt, maximisq; ornabunt dignitatibus. Tandem conclusionis loco, in hoc paragrapho, addit author communem illam admonitionis formulam, de arcano ab improbis & indignis celando: quàm ideò tam frequenter repetit, ne caeleste sophici silentij sigillum fortè frangatur, & sic ars nostra sacratissima in impiorum manus delapsa, nefariè profanetur.

HERMES.

ET scias fili, quod lapis noster ex pluribus rebus, & varijs coloribus, & ex quatuor coadunatus & compositus est elementis, quæ nos oportet dividere, & per membra scindere, & artus sequestrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo est, aquam & ignem in eo habitantem custodire, qui ex 4. elementis, & eorum aquis, sua aqua continere, scilicet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in vase sincero, & ne fugiant spiritus à

corporibus : nam sic tingentes fiunt & permanentes.

SCHOLIUM.

Elementorum divisio & compositio, in lapidis & metallorum generatione, nulla potest similitudine melius explicari, quam per oleorum Chymicorum preparationem. Ut igitur rem penitus a capite ad calcem usque oculis subjiciamus, exempli loco proponemus, olei baccarum juniperi confectionem : quam aliquis vix aggredietur, nisi primo omnium ex semine juniperi è terra nasci instituerit arbusculam sive juniperum, qua in primo anno sterilis, non nisi caudicem, ramusculos & folia profert, quæ omnia tanquam partes crassiores terra vicem obtinent. Et hæc est prima lapidis operatio, quæ ejus dicitur putrefactio sive solutio in terram. Anno sequenti secundo pergit Natura operari in arbusculam, & nulla accedente alia cultura, vel extraneo auxilio, nisi Solis tantummodo calore naturali, juniperus incipit ferre flores cineritios quasi & ad album colorem inclinantes, qui teneritudine & mollietate sua aquam represen-

LANT

tant Philosophicam: vel lapidem in elementum aqua resolutum. Sic anno tertio, Natura robur magis magisque crescit & augefcit in arbore juniperi, quæ in tertia revolutione annua (annus enim producit non ager) flores illas in bacculas albicantes commutat: juxta illud Philosophorum axioma: Corruptio unius est generatio alterius. Ejusmodi baccula jam continent quidem in se oleaginosam quandam pinguedinem, sed crudam adhuc, neque satis decoctam. Vnde aëri comparanda veniunt. Quarto & ultimo anno candentes illæ bacculæ vertuntur in baceas nigras, qui color consummata in illis, & perfectæ maturitatis signum est: ultra quem natura sine artis auxilio operari amplius nequit. Continuato enim hætenus digestionis tempore, tam exquisitè à Natura igne sunt excoctæ & maturatæ, ut ignea natura participes reddita, tota in ignem evaserint: adeo ut per se altiorem elementorum ordinem ascendere nequeant, nisi arte adjuvantur. Quoniam autem admixta adhuc corporea crassities in his baccis, spiritumque igneamque medicinam essentiam multum impedit, adeo ut tardius penetran-

K s. netran-

netrando, vires suas in corpore agri, non libere exerere possit: artis adminiculo adhibito, corporea ista & inutilis substantia inde separanda est: ita ut interior tantum & purior Natura vis, quae sola, juxta Hippocratem, morborum medicatrix est, in oleo subtili, penetrante & juvante relinquatur. Quod oleum Chymico artificio ita preparatum, non amplius in se continet crassitiem ullam, nec igneam aut corrumpentem habet naturam, sed aetheream & caelestem, purissimam & subtilissimam: sic enim tinget corpus humanum in sanitatem summam, & in eo statu diu cum eo permanebit. Quicumq; igitur cupit elementorum divisionem & compositionem in magno Philosophorum opere exactè instituire: is sibi exemplum hoc, de oleo juniperino ante oculos ponat: naturam sequatur, & cessante natura, artem sibi operis adjuvantem sociam adsciscat. Ars autem, teste Bernhardo comite Trevisano, Naturam solo igne adjuvat.

HERMES.

Obene.

O Benedicta aquina forma pontica,
 quæ elementa dissolvis. Oportet
 autem nos cum hac aquina anima, ut
 formam sulphuricā possideamus aceto
 nostro eam miscere. Cum enim aquæ
 potentia, compositumq; solvitur, clavis
 reformationis est. Tunc ab eis mors, &
 nigredo fugiunt, & sapientia proce-
 dit.

SCHOLIUM.

Magna vis ac potestas inest aqua Philo-
 sophica, adeo ut merito hereticæ dica-
 tur. Satis enim laudari, aut verborum inco-
 ngruis depradilari, vix potest. Sicut ex m. aqua
 fontana sordes rerum abluunt externas: ita hac
 aqua elementa non tantum dissolvit, sed quoq;
 internas corporum impuritates auferit. & jun-
 cta aceto Philosophico, elicit ex ipsis sulphur
 incombustibile, quod per projectionem imper-
 jecta metalla, tingit in aurum, & argen-
 tum.

Hac aqua est clavis artis, qua quæ sapientia
 aperiantur, hoc est, solvuntur corpora, cō
 magis coagulantur, eaq; sunt nobiliores,
 præstant

præstantiora & perfectiora: adeò ut nullum prorsus vestigium mortis, nigredinis & imperfectionis amplius in ipsis remaneat.

Hujus aquæ præparatio paucis cognita est, propter artificij ingeniosam subtilitatem: quam vulgares illi Alchymista in suis destillandis aquis minimè adhibent.

Quicquid enim in hac arte absq. Natura simul adjuvantis adminiculo præsumitur, opus vanum & irritum est. Aquarum enim fontium, regiarum, aliarumq. similium ponticitatem, & solvendi vel atterendi potius facultatem habentium, & propterea aurifabris etiam usitatarum præparatio, tam aliena est à vera Chymia, ut major sit similitudo colorum in Aethiopè & Dano, quam in Sophistica illa & in vera præparatione. Rectam itaq. veramq. præparandi rationem non à magistris sed ab ipsa natura discendam planè arbitramur. Videmus enim ipsam ex profundis montium abyssis ad nos mittere rivulos aquarum, præstantissimis omnis generis virtutibus ac donis, tam ad Chymiam, quam medicinam præditarum: quarum præparationem ipsa sola absq. ullo consiliario absolvit. Hujus generis
fons

fons habetur in Vngaria, cuius aqua facultatem habet omne ferrum in cuprum transmutandi. Sunt præterea alij, in quibus si lignum ad tempus certum detinetur, indurescit & vertitur in lapidem. Similem ferè fluvium quendam in Thracia quoq; inveniri, author est Ovidius his versibus:

Flumen habent cicones, quod potum, faxea
 reddit

Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.
Præter thermas autem & acidulas infinitas, quæ passim in Gallia nostra & tota Europa occurrunt, nuper in superiori Germania, in Misnia videlicet, propè Schnebergam urbem, sicut à quodam Germano amico ad me perscriptum est, fortè fortuna à quadam muliere agrotante per somnij beneficium inventæ sunt acidula: quarum effectus in multis morbis gravissimis percurandis summopere prædicantur. Ad harum & similium aquarum præparationem nullus unquam accessit Pharmacopæus, nullus deploratus Alchymista: & nihilominus tamen Natura solers ac sagax simplici sua operatione, opus produxit multo artificiosius ac ingeniosius; quàm pomposis & bullosis suis receptis

ceptis & processibus, ut vocant, unquam perficeret omnis seplasticorum & sophistarum cohors. Philosophi dicunt: ignis & azoth tibi sufficiunt. Disce igitur primum à Natura, azoth siue aqua istius Philosophica præparationem. Hanc postea aquam præparatam siue artificialiter adjuvante Natura producetam, simplici operatione, ad imitationem ejusdem Naturæ in igne solo coques, nec te tædeat: & sic haud dubiè optatum finem consequeris. Hac quidem operatio siue coctio simplex quidem est & linearis, sed tamen non rustico planè modo siue ingenio perficienda. Igitur antea dixi, simplicem illam quidem esse, sed absconditam & paucis cognitam, hoc est, ingenio am. Qui igitur ingenio valet, in ea studiosè & fœlietè indaganda, spretis inierim omnibus sophisticorum processuum ambagibus, haud frustrabitur: sed hac ipsa occasione, in profundissima alia Natura secreta & penetralia penitus introibit.

Finis cap. secundi.

CAP.

CAPITVLVM

TERTIUM.

HERMES.

SCito fili, quòd Philosophi nexibus
ad pugnandum contrà ignem, vincu-
lant roboratis, quia spiritus solutis cor-
poribus, desiderant inesse, & ipsis gau-
dent. Habitis autem ipsis, ipsos vivifi-
cant, & in eis habitant, & corpora eas
continent, nec ab eis unquam separan-
tur.

SCHOLIUM.

UT spiritus cum corporibus perfectè unian-
tur, & arctissimo confederationis vin-
culo invicem conjungantur, corpora prius cum
azoto & igne mundanda & abluenda sunt.
Est enim ablutio nigredinis terminatio, vel
mundatio, donec album fiat perfectè al-
bum, & rubeum plenè rubeum. Mun-
datis hoc modo corporibus, spiritus ex na-
turali quadam propensione trahuntur in il-
lorum amorem: quo ardentè inflammati,
subito

subito cum corporibus coniunguntur, & sic
 bo tam indissolubili societatis vinculo in-
 cem colligantur, ut in aeternum amplius
 separentur.

Sed noli existimare, hanc copulationem
 fortuitam: sed quia tanta inter corpora & spi-
 ritus intercedit affinitatis propinquitas: fac-
 ineant hoc penne invicem & indissolubili
 amicitiae fœdus. Ab uno enim fonte & prin-
 cipio prodierunt ambo. Corporibus autem
 priores & hinc etiam nobiliores, & presta-
 tiores sunt spiritus, qui corpora, sive, ut Ma-
 filius Ficinus loquitur, escas sibi congruas
 quibus allicerentur, effecerunt: & semper
 benterq; habitant in eisdem.

HERMES.

TVnc elementa mortua vivificantur;
 & corpora composita tingunt, & al-
 ternantur, & mira opera permanentia o-
 perantur, ut inquit Philosophus.

SCHOLIUM.

Domus, ut loquitur Paracelsus, per se sem-
 per mortua manet: soli vero inhabitantes
 vivunt. Sic corpora metallorum sunt do-
 micilia

micilia suorum spirituum, qui, dum à corporibus recipiuntur, terrestrē illorum corpulentiam paulatim attenuant, corrigunt, & vi sua vivificandi, vitam in ipsis sopitam excitant. Vita enim in metallis latenter quiescit, nec vim suam ostentare potest, priusquam corpora exaltata, & in spiritum (spiritus enim solus vivificat) versa fuerint. In hanc dignitatis ordinem adducta, tū demum perfectionem quoque reliquis imperfectis corporibus, ex ea, qua pollent, superabundanti tingendi virtute & facultate, communicabunt: & contactu suo omnia in fixam & permanentem transsubstantiabunt naturam. Hec autem est proprietas medicinae nostrae, in quam corpora redacta sunt, ut ejus una pars primum tingat corporis imperfecti partes decem: deinde centum: tertio mille: quarto decies mille, & sic fiat progressus in infinitum. Ex quo manifestè elucet summa verbi istius efficacia, quo Creator creaturam universam affatus, dixit: Crescite & multiplicamini. Quanto enim magis solvitur medicina, tanto magis crescit in virtute & potentia: quae alias sine solutione in simplici suo perfectionis statu permane-

L

ver.

ret. Fontes igitur cæli & divina misericordia sunt aperti, qui nullo ingenio humano exhaustiri possunt: nihilq; a nobis desideratur aliud, quam ut vasa debita adhibeamus ad excipiendam tam salutarem ac divinam aquam, quæ ex istis promanat fontibus. Non enim deficient, quousq; hoc mundi seculum durabit: hoc verò transeunte & cessante, DEUS omnium fontium rivulos rursus in se contrahet: nec amplius ipsos emanare aut effluere permittet. Sic gratia fons inexhaustus erga genus humanum est Christus, ex quo quanto sapius potamur in hoc seculo, tanto magis crescimus in spem, fidem & charitatem erga illum.

Debemus igitur sedulo operam dare, ut assiduo ferventiq; pietatis exercitio, sacroq; penitentia igne corda nostra soluta quasi & aperta, indies hauriant tam saluberrimam vivificantq; huius fontis aquam. Quicumq; enim in hoc seculo gratia, cum virginibus prudentibus non sibi comparaverit huius aquæ thesaurum & copiam sufficientem ad vitam æternam consequendam: is frustra emptionem illius, cum jatu is istis virginibus in altero spectabit mundo.

HER.

HERMES.

Oaquina forma permanens, regalium creatrix elementorum, quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita, & juncta quiescis.

SCHOLIUM.

Quod author hic lapidis materiam non simpliciter aquam nominet, sed aquinam formam: in illorum gratiam factum est, qui aqua nomen audientes, de aqua communi aut artificiosis, nescio quibus gradualibus, tingentibus, solventibus, & similibus ipsum locutum, falso sibi persuadere potuissent. Multi enim adhuc hodie reperiuntur, qui aquas elicere conantur non tantum ex metallis & medijs mineralibus, sed & ex lapidibus, silicibus, & sexceteris similibus rebus: quibus perperam utuntur ad sua magisteria sophistica. Author igitur de diti opera non simpliciter aqua, sed aquina forma mentionem facere voluit. Sed plurimus numerus est eorum, quin inter eos etiam, qui Philosophie titulum sibi solis hodie in Academijs arrogant, qui hanc aquæ essentialem formam, de qua author loquitur, ne per transennam quidem adhuc aspexerunt:

L 2

ac pre

ac pertransennam quidem adhuc aspexerunt, utpote quam imperscrutabilem ferè omnes sibi opinantur: sibiq; prorsus incognitam esse à trò profitentur: Et nihilominus videri volumus Philosophi summi & excellentissimi. Ego verò contrà, de illis sic statuendum aestimo: quòd quicumq; substantialem formam ignorat, principia ut etiam scientia naturalis ignoret, necesse sit. Quanta igitur illorum in hac Philosophia parte scientia sit, alijs nunc iudicandum relinquo.

In uno ambo peccant tam alchymistici, quàm Academici sophistæ. Cum enim inquirenda rei veritas erat ex essentiali Natura libro, tanquam quodam lumine certam ac veram ad naturalis scientia fontem viam monstrante: ipsi hac luce neglecta defecerunt ad inanes & frivolas gentiliùm & sophistarum opiniones, ex quibus nullam hæctenus certitudinem haurire potuerunt, nec in posterum haurient unquam. Et sic dereliquerunt fontem sive venam aquarum viventium, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Jerem. cap. 2. Si nescis fontem, ex quo vivificum illud decorum nectar & Am-

& Ambrosia, sipe aqua viva profluant: Ecce
 quaso, quid Esther cap. 10. in suo libro dicat:
 Parvus, inquit, fons est, qui crevit in fluvium,
 & in lucem Solemque conversus est, & in aquas
 plurimas redundavit. Hic arrige aures Chy-
 miophyte. Sin verò minus capax es tantorum
 mysteriorum, quæ in enumeratis his verbis
 compendiosè comprehenduntur, audi Bernhar-
 dum Trevisanum, de hoc fonte fusiùs ita lo-
 quentem: Fons, inquit, est valdè mirabilis &
 terribilis virtutis, præ cæteris omnibus totius
 mundi fontibus. Pertinet autem ad regem
 solum hujus patriæ, quem fons optimè novit,
 & ipse fontem: Relucet insuper fons iste clarus
 velut argentum, & cælestis est coloris. Hæte-
 nus ille. Est itaque aqua ex hoc fonte scatur-
 iens, permanens & creatrix regaliū ele-
 mentorum, hoc est, ut Bernhardus id explicat:
 Fons attrahit ad se regem, & post centum &
 triginta dies tandem emergit Rex splendidus,
 nitens, & diademate regio coronatur: quo po-
 steà fratres sive aulicos suos quoque ornabit:
 modo priùs benè in eodem mandati fuerint
 fonte, ita ut omnem deponant leprositatem, &
 internam corporis immunditiem. Hoc enim

166 . DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO
modo inter ipsos facta concordia & pace, re-
gnum suum felici ac jugi possidebunt admini-
stratione.

HERMES.

Lapis noster pretiosissimus in sterco-
re ejectus, est carissimus, vilis & vili-
simus, quia oportet nos duo simul ar-
genta viva mortificare, & venerari, sci-
licet argentum vivum auripigmenti, &
orientale argentum vivum magnesia.

SCHOLIUM.

Lapis dicitur pretiosus simul, & vilis, pro-
pter duplex argentum vivum, ex quo com-
ponitur. Est enim primum argentum vivum,
res vilis & abjecta, qua omnibus in locis repe-
ritur, in fimo, in vijs publicis, in planitie, in
montibus & vallibus: & homo ne horula u-
nius momentum vivere potest sine eo: imò o-
mnia viventia, tam animantia, quam vege-
tabilia, ut herbae, plantae, arbores eo indigent:
omnia enim protegit à corruptione, & ipsa e-
tiam mineralia cuncta sine omni exceptione.
Visne scire quid sit? Non est aurum, non ar-
gentum, non gemma, nec lapis ullus pretiosus:

hec

hæc enim omnia magno constant pretio, nec numeranda veniunt inter ea, quæ sunt vilia & exilia. Ecce dicam: SAL est, non autem vulgaris ille, quo cibi culinarij condiuntur, quamvis ex una quoque qualitate, dissolvendi nimirum, cum eodem participet: sed est sal petra: Petra, inquam: quo mercurius urrens in optimum & perfectissimum metallum, & silex in durissimum adamantem transmutatur. Pauci (scio) verbis meis fidem adhibebunt: sed si æquè ac Philosophi, experientia edocti scirent, quomodo ejusmodi saltra in omnibus rebus reperiretur, & quomodo ex ejusdem omnibus artificiosè posset exhibi: sibi ipsis tum, tanquam oculatis testibus, fidem sine dubio non derogarent, & in pretiosum, salem, qui ab ignorantibus tantum vilipenditur, & propterea vilis à Philosophis dicitur, non tam levisiter cum sordibus, quisquilijs, & fimo abicerent: sed majorem reverentia & industria, illam ab omnibus potius vendi angulis colligerent. Neque hic specto auris consiliū, qui ex justa quadam & bonaurvidia, ne vulgo promiscuè innotesceret,

auripigmentum vocavit. Non enim hic auctori, sed cupidis discendi studiosis gratificandam esse duxi: quos in equis & bonis conatibus suis pro virili juvare consilium haecenus fuit, & posthac semper erit. Cur enim persuaderem discipula rem querere Roma, Praga: hic, illic; cum maximo sumptuum dispendio, quae tamen ubiq; & in omnibus locis reperiri posset. Exemplo rem declarabo. Si aegrus aliquis solo radiorum solarium aut lunarium aspectu possit curari: ego verò medicus in consilium vocatus, suaderem aegrotanti, ut proficisceretur in Italiam, Solem vel lunam aspecturus, & eorundem ibi radios excepturus: an non stultum hoc esset consilium, cum idem mihi Sol, eademq; luna hic in Gallia aequè ac in Italia singulis diebus per totum oriantur annum. Sic multi poenitentiam acturi, frustra in Italiam & Hispaniam iter instituunt.

Minori enim pretio & labore illam domi emerent à Sole iustitia, unico salvatore ac Domino nostro Jesu Christo, qui gratis per fidem solam nobis promissit peccatorum veniam. Sed tantum dixisse sufficiat, de argento vivo vili & vilissimo: nunc pauca quadam annecte-

mus

mus de pretioso & carissimo: quod orientale
 argentum vivum magnesia author nuncu-
 pat. Sed non loquitur de argento vivo, quod
 videtur: neq; de magnesia vulgò nota. Sed
 per argentum vivum intelligit humiditatem
 illius mixtionis, quæ est humiditas radicalis
 lapidis nostri. Et per magnesiã intelligit
 totam mixtionem, de qua extrahitur ista hu-
 miditas, quæ argentum vivum nostrum voca-
 tur: quæ quidem humiditas currit in igne, &
 in eodem igne totum compositum dissolvit,
 congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & persi-
 cit, hoc est, omnia facit in omnibus. Unde
 retiosissimus est thesaurus eius, qui eam novit,
 & possidet. Meritò autem dicitur magnesia.
 Iagna enim est ejus vis & facultas, quæ in-
 ar magnetis universalis, omnia ad suum at-
 trahit centrum, quacumq; in se converfus tam
 pèrioris quàm inferioris mundi ambitus com-
 pectitur: adeò ut per hujus beneficium in mi-
 nime quantitatis corpusculo, vis acicula mu-
 nem referente, liceat totum comprehendere
 mundum. Sed majus secretum latet, in
 pretiosa magnesia, quàm in argento vi-vo
 est. Philosophi igitur miris illam modis accu-
 tarunt,

tarunt, nec nobis de illa plura dicere aut manifestare fas est.

HERMES.

O Natura maxima naturarum, creatrix quæ continet, & separat mediocria naturarum, cum lumine venit, & cum lumine genita est, & quam tenebrosa nebula peperit, quæ omnium mater est.

SCHOLIUM.

Una est natura universalis, quæ ab Aristotele definitur esse principium motus & quietis. Vel est, ut huc Hermes loquitur, creatrix omnium naturarum, hoc est, productrix rerum omnium. Et ob hanc causam, quia omnia procreat ac gignit, omnium quoque nominibus a Philosophis appellatur. Deus enim summus rerum epifex, & totius mundi architectus, Naturam hanc unam ac solam, rebus naturalibus gubernandis prefecit, quas ignis sua ac percussu rugore, quem ipsi rerum conditor in prima creatione indidit, fovet ac conservat. Estque eadem Natura linea quadam viridis, quæ gyrat universum. Unde causa sola est, quod

regulis annorum revolutionibus, incens-
et vere, species rerum omnium revires-
novam recipiant germinandi & pro-
di vim, per quam crescant & multipli-
: ne fortè ipsa species intereant, & sic
in Natura, quod maximum esset fla-
, daretur: Vnde rectè canit *Kingius*.
iment terræ, & genitalia semina pascūt:
unc resonant avibus virgulta canoris,
erem repetunt certis armenta diebus.

Item Ovidius:

plandi soles, ignotaq; prodit hirundo,
itidum celsa sub trabe fingit opus.
q; quæ latuit cerealibus obruta fœci-
rit è tepida molle cacumen humo.
tur autem natura in hac inferiora per-
luna, & reliquarum stellarum radios,
Iermes sub vocabulo luminis intelligit.
enim irradiatione sive illuminatione
duntur rebus elementaribus varia vi-
dona, pro varijs ac diversis rerum spe-
. Queritur hinc, num Chymicus Naturæ
operâ & auxilio indigeat in elaborandis
canis & magisterijs? Sed facilis est res
ijs, qui norunt Chymicam, artem similem
agricultura, in qua partem sibi vendicat
Natura.

Natura, partem agricola, tanquam operator & artifex externus. Ut enim solummodo hic principaliter occupatur in agro præparando & seminando: reliquum autem generationis perficiende & absolvenda opus, unica committit Natura: sic quoque DUCH inprimis Natura, comite vero arte, opus suum Chymicum aspiciatur omnis verus artifista sive Chymista. Hermes præterea hinc mentionem facit Natura, quam tenebrosa peperit nebula: per quam nihil aliud intelligit, quam magnetisam Saturni. Saturnus enim, Græcè $\chi\epsilon\omicron\nu\varsigma$ & appellatus, hoc est, tempus non aliter universa, generationi obnoxia, in hoc mundo generat ac producit, ac magnetis ipsa, qua mater & genitrix dicitur omnium.

HERMES.

Ubi autem regem coronatum filia nostræ rubæ ei conjungemus, & in levi igne nondum nocentibus, concipiet, & filium conjunctum & super-eminentem, quo igniculo permanentem, cibabit illa, & vivit igne nostro.

SCHO.

SCHOLIUM.

gina sive filia Philosophorum rubea, est una. Non autem mireris, quod, quae a-
 ut & splendor est albedinis, nunc rubea
 r. Est enim Luna metallica sive Phi-
 ca etiam masculina natura: quae Soli,
 proximo desponsata, concipit gignitq; fi-
 lium Philosophi suum vocant Mercuri-
 Hic ubiq; est mirabilis, cuius parentes,
 modo habuit altrices & nutrices, nunc
 aluntur & nutricantur. Vt enim inge-
 versato, & miris imbutus artibus, in-
 a novit etiam epulas atq; dapes pennis
 s gratissimas preparare: nec vulgari
 di modo: sed potius ad moderatissimum
 i ac caelestis ignis calorem ipsas coquit
 Quibus paratis & in mensa Philo-
 um rotunda, quae ultra decem aut ad
 um duodecim personas non capit, apposi-
 ter, mater & reliqui ejus agnati ac-
 int, & convivium celebrant verè Phy-
 icum per integram septimanam. A-
 utem cibum, præter Mercurialem, hoc
 em filius ipsis offert, non admittunt: ne-
 tiuntur quempiam ex peregrina fami-
 lia,

lia, qui non proxima sanguinis necessitudine
 ipsis junctus sit, cum ipsis accumbere. Sin-
 ro, ut non raro fieri solet, cibi in mensa apposti
 fortè refrigerant, Rex ex sola intus oculorum
 suorum instar ignis rutilantissimi resplenden-
 tium, in momento efficit, ut recalefant, & na-
 talefacti gustu fiant saporosus & delicati, quibus
 se reficiunt mirum in modum, & ad sacieta-
 tam usq; comedunt, ita ut ad multum tempus
 neq; sitiant amplius, neq; esuriant. De ejus-
 modi coquo, qualis est hic noster Mercurius, sibi
 prospicere debebant omnes reges ac Principes,
 propter summam ejusdem necessitatem. Non
 enim cibos parat tantummodo alimentarios,
 sed etiam medicamentosos, qui corpus ab o-
 mnibus morbis liberant, idq; sanum ad ulti-
 mum usq; vite terminum præservant ac
 custodiunt. Vbi cumq; igitur talis reueristur
 coquus, Pharmacopæo amplius non opus erit:
 una enim eademq; operâ utriusq; ille persun-
 getur officio.

HERMES.

Cum

Im autem dimittis ignem super forum sulphuris, intret super illum inus cordium abluatur eo, & ejus quinationo extrahatur, tunc altera & ejus tinctura ex igne remaneat, ut carnes. Filius autem noster enitus sumit tincturam ex igne: il-
verò mors & mare fugiunt & te-
r.

SCHOLIUM.

*Une quod vivit, propter inclusum ignem vivit, sulphur ergo in se absconditum quoque et ignem, qui per ignem externum exci-
vita vivere manifesta incipit: & ita, in te occultum in sulphure erat, nunc
um nunc existit. Ignis autem officium non solummodo vivificare, sed etiam de-
e, & heterogenea segregare tantisper, separatis fecibus tandem appareat tin-
purissima & rubicundissima, quæ calor-
representat carnes, scilicet retens macta-
sanguine adhuc conspersas sive cruen-*

*Hic est sanguis iste Leonis viridis, de
passim mentio fit apud Philosophos.*

Viridis

Viridis autem dicitur non propter colorem, sed propter vitam, quod videm externum, sed propter vitam viriditatem, juxta hunc versum:

*Lata viror vita est, moerori convenit atque
Color &c.*

Vnde etiam ista solummodo tinctura, quae in omnibus recentibus, rubeis, & sanguine ad maturitatem madentibus similis est, perfectionis gradum attigisse dicitur. Ejusmodi enim carnes, nihil aliud sunt, quam sanguis modo coagulatus, perfectio adhuc & pleno spirituum vitam & virore abundant: non secus ac sanguis in hominibus viridis, qui propter viriditatem suam circumfluit spirituum vitalium copia.

Multi haecenus versati sunt in eo errore, quod putarint, viriditatem indagandam, esse spiritum vini, vel vino, aliquot vicibus, ut rursus solent destillato. Viderunt enim, vinum, antequam ex uvis exprimeretur, & in doliis recondideretur, in vitibus, quae folijs, floribus, & uvis immaturis virides apparebant, crevisse: unde ab hac externa viriditate Leonem Philosophorum viridem appellari opinati sunt: sed turpiter in eo decepti, à vera Leone viridi & rubeo cognoscendo, longissime aberrarunt.

nim leo animal fortissimum, omnium
 rum animalium robur in se solo comple-
 : ita tinctura Philosophorum præstan-
 , omnium rerum tincturas in sese con-
 quæ in tam fragili vitis ligno, aut in eo,
 xinde provenit, minimè quærenda est.
 odo enim potest ex re corruptibili &
 stibili elici tinctura incorruptibilis, fixa
 ombustibilis? Possuntne de spinis uve,
 tribulis ficus colligi? Simile sibi simile
 et procreatq̃. Vnde, teste Horatio, for-
 um creantur fortibus. Et cùm secun-
 dhermetem in lapide siue tinctura nostra
 is fortitudinis fortitudo fortis; ex re no-
 & perfectiori utiq̃, quam ex ligno aut
 hus vitis, illam extrahendam esse, conje-
 quilibet potest.

ua autem sit illa res, videtur author a-
 ndicare his verbis, ubi dicit: & ejus tin-
 ex igne remaneat rubea: item, Filius
 rex, genitus sumit tincturam ex igne.
 valam constat: ignem esse illam fortitu-
 fortem, siue veram Leonis viriditatem.
 ung, enim tinctura ab igne fugit: im-
 ta & immatura censeri debet, & per
 M conse-

consequens diutius in igne nutriendā, donec perficiatur. Sin verò in igne nutrita, antiquam pristinamq. suam formam retineat, et potius corrupta, in deterius vergat, ea tanquam res ab opere Philosophorum magno aliena, prius excludenda, et procul hinc ad Antiquas ableganda erit. Quemadmodum enim inter homines, nonnulli reperiuntur, qui ex longo usu, et assuesactione, venenum corpori humano alias contrarium et inimicum, sine noxa assumere, et instar alimenti alicujus familiaris in ventriculo concoquere ac digerere possunt: Sic etiam lapis noster, in quo ab initio mors et tenebrae, hoc est, imperfectio et impuritas dominabantur, paulatim in igne coctus, indies magis magisque ignis naturam assimilatur, et tandem in ignem totus vertitur ac veluti salamandra in igne, tanquam proprio suo elemento sive matrice habitat, eoque uicè gaudet et delectatur: qui etiam temporis diuturnitate transit in essentiam quintam et tincturam Physicam, tam ad metallicam quam humana corpora.

HER

HERMES.

lis radios draco fugit, qui foramina
 bſervat, filiusq; noſter mortuus vi-
 rex ab igne veniet, ac conjugio gau-
 dit, & occulta patebunt, & lac virgi-
 deal babitur. Filius jam vivificatus fit
 ator ignis, & ſupereminens tinctu-
 Filius enim eſt beneficium & Phi-
 ſophiam habens.

SCHOLIUM.

*Draco ſignificat terram, & eſt nigrum ni-
 grius nigro. Serpentes autem & Dra-
 ces gaudent potius locis ſubterraneis, petro-
 & obſcuris ſpeluncis, quàm luce Solis ſive
 propatulo. Lucente igitur Sole fugiunt,
 latibula ſua repetunt, ne à tam claro lumi-
 ſplendore, quem ferre nequeunt, nimis
 queantur. In vas igitur probè munitum
 clauſum, nec niſi unicum foramen, par-
 m ac rotundum, per quod Solis radij in-
 re poſſunt, habens, Draco inclufus Soli
 donatur per menſem Philoſophicum:*

M 2

quo

quotemporis spatio, membris ejus penitus dis-
 solutus, morietur: & fátore suo lethali, acce-
 dentem quoq; regis filium inficiet, & neci tra-
 det: Ambo igitur mortificati, & in vitrum a-
 liud mundum inditi ponantur ad Solem per a-
 lium mensem Philosophicum: vel si hyemis
 tempore, Solis calor sit remissior: similem in hy-
 pocaussto, vel alio loco conveniēti & idoneo exci-
 tabis. Et tum temporis filius calore Solis per-
 cepto, paulatim à vita spiritu recreabitur &
 revivificabitur: draco verò ab eodem calore
 urgentius pressus, penitus consumetur, & re-
 digetur in nihilum. Rex autem videns, im-
 becillum nimis esse calorem Solis, pro filio suo
 à draconis veneno prorsus liberando balneum
 parare jubet pro se & filio: & extincto dra-
 cone, ipse cum filio suo balneum calefa-
 ctum ingreditur, quem ex amore pater-
 no continuis amplexibus fovet, & interim
 lac virginis ei ad membrorum refectio-
 nem in magna copia quotidie præbendo,
 tamdiu hoc fomenti balneum continuat: do-
 nec filius, omnibus veneni pravitatibus absum-
 ptis, pristinum corporis robur & venustatem
 recuperet: & dignitate, virtute & splendore
 prorsus

us similis evadat patri, adeò ut vix inter
 ignoscas differentiam. Pater in aeternum
 eferit filium, nec vicissim filius patrem.
 enim umbra corpus, sic filius patrem con-
 sequitur: tam perfecto enim & constan-
 ore invicem juncti manent, ut nulla vis
 entium externa, sive sit ignea, sive aë-
 reo, sive aqua, aut terrea, tam firnum ami-
 nactum dissolvere amplius queat.

Præsertim filius, ut nihil nunc dicam de
 , qui in omnibus similis est filio, in nova
 generatione dux est tam potens & fortis,
 & media incendia vicorum sive domo-
 absq; ulla læsione transeat. Et sicut
 , nihil juris habet in aurum: sic nullam
 habet potestatem in aureum hunc he-
 : qui meretur idcirco summo jure vocari
 calcaris sive auratus eques magnificus
 clytus: quiq; præterea tanta sapientia
 tus est, ut è longinquis regionib; ad eum,
 i Regina de Saba ad Salomonem, multi
 diè confluant Philosophi, & solidam sibi
 sophia cognitionem, ac scientiam (ex quo
 rerum intelligentia potius requirenda
 quam ex eo, qui eam ex lumine & flu-

mine ipsius Naturæ, tanquam ex ipso fonte *abertim* haurit) ab ea comparent. Quam af-
secuti siue adepti (hinc Philosophi Adepti no-
minantur à Paracelso : indeq; nomen suum
habet Philosophia Adepta) gratiarum actio-
nem, prout decet, pro tantis beneficijs modestè
referunt, & cum pace revertuntur in regio-
nem suam.

H E R M E S.

Venite filij sapientum, & nūc gaude-
amus, & simul lætemur, quia mors
consummata est, & filius noster regnat,
& jam rubea toga, & Chermes indutus
est.

S C H O L I U M.

Sicut victor magnanimus è bello reversus,
publicè & solemniter agit triumphum : &
undiq; in publicis plateis acclamatio populi, in
letitia & congratulationis signum exauditur :
sic quoq; Hermes existimat, sibi acclamantibus
congratulantibusq; simul sapientum filijs post
partam in hoc Chymico bello victoriam, nunc
triumphandum & manibus pedibusq; in lati-
tie signum plaudendum esse : ut qui tot mon-
stra horrenda devicerit : tot terribiles dra-
cones

ut venenatos serpentes, & malignos spiritus
 profligavit & mortem denique ipsam confe-
 superavit. Sed cui potius prima gloria
 debetur pro tanta victoria impetrata,
 filio regis: qui tanquam alter Hercules,
 insuperabilem laborem in tam
 multis debellandis hostibus, sustinuit: Vnde
 regni Philosophici heres legitimus, &
 ubea ac purpurea indutus, summum dig-
 nitatis gradum obtinuit, & tanquam invictis-
 mundi monarcha, ab omni hostium in-
 & impressione, regnum suum tuetur, ac-
 dit. O terque quaterque beatus, qui divina
 litus adjutus, hujus reguli favorem &
 am sibi conciliabit, ipsique tanquam fidelis
 is, consiliarius, & cubicularius vigilan-
 istet: salarium enim, quod suis expendit
 us & familiaribus amicis, superat omnes
 omnium Craforum Crafforumque, quot-
 quot hoc seculo vivunt,
 thesauros.

Finis tertij capituli.

CAPITVLVM
QVARTVM.

HERMES.

INtelligite filij sapientum, quòd hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri vis mihi meum, ut adjuvem te.

SCHOLIUM.

EXpandi manus meas, inquit Dominus exercituum apud Esaiam os tota die, ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Quis quæso similior est huic populo, quàm Chymista erroneus & ignarus: qui neq, lapidem clamantem neq, rectè Philosophantem audit: sed in seductionum de vijs continuo versatur. Quomodo verò audiat lapidem, quem non agnoscit, aut quomodo benignam præbeat aurem Philosopho, quem neq, intelligit, neq, intelligere cupit. Vana enim scientie persuasio, cum tamen nihil sciat, adeò illum excacat, ut sæpenu-
merò de magno quodam mysterio aperte lo-
quen-

em non capiat: sua tantum sibi placent: ignorantiam rerum multam habet in Chymirationibus: non doceri, sed docere vult unde etiam non abs re doctoris vel alterius tatis titulum gerit: quem turpitudinis infamia contaminaret, si doctiorem praenoscere ullum. Hac vana, inquam, asio multis haecenus nocuit, & adhuc inroceat, quò ad finem artis non perveniant. Veritate enim quadam in altum plus justonantes, & vetut Icarus propius ad Solem tentes, cum eodem in profundum erroris us precipitantur, ex quo in posterum sine imo labore vix evadunt. Lapidem & philosophum uno quasi ore loquentes audit veris studiosus. Lapis quidem rem ipsam nude verbis exhibet: Philosophus vero rei verin essentialem verbis exprimit: & ipso ossi res postulat, demonstrat: ita ut etiam am eandemq; ambo doceant veritatem, philosophus tamen sit tanquam praeceptor immedius inter lapidem & discipulum. Praer igitur clamat, Audi me discipule, & docte: Largire mihi tempus auscultandi, & tutis te juvabo optimis, tibiq; & tuis saluta-

M s

luta-

lutaribus: Me enim si auscultando rectè per-
ceperis: magnum Naturæ lumen, de quo paulo
post, videbis & ipsius quoque lapidis profundum
agnosces secretum. - Discipulus itaque discipli-
na subditus & obediens, hujusmodi monita
non sperni, sed fideliter sequitur, votique tandem
sui compos redditur. Ignorantiam enim suam,
quam habet, commutat cum magna scientia,
saltem auscultando & meditando, adeo ut non
tantum præceptorem, sed ipsum etiam lapidem
quem antea surdus præ inscitia, non audiebat,
nunc clamantem assequatur. Sed quam am-
plius utilitatem inde capiet discipulus? Volun-
tati magistri obtemperavit: naturale quoque
lapidis desiderium, explebit. Obsequio dis-
ciplina satisfecit magistro: artificio pyrotech-
nia satisfaciens etiam Naturæ & lapidi. A
magistro impetravit scientiam, & sapien-
tiam: per lapidem inveniet sanitatem &
opulentiam, & alia multa commoda, de quibus
mox audiemus.

HERMES.

Sol

lumen meum & radij mei sunt in me interni. Luna verò propria meum lumen omne lumen superans, & bona meam, quibus bonis meliora sunt, gaudium, gloriam, divitias, & delicias ingentibus largior, & quod inquirunt, discere & intelligere facio, ac divina videre.

SCHOLIUM.

Vando Philosophi loquuntur de radijs Solis, de lumine Luna, deq; aliorum astroluminibus, non id accipiendū est de nudo colore externo, qualis est lucerna sive candela accensa: qui vicinum tantum aeris committit illuminando, reddit perspicuum & lucidum, sine alia quacumq; vi & impressione vi- & animata. Umbram enim & superficiem ejusmodi mortuam, sive relallaceam, ut celsus loquitur, haud curant Philosophi; eam tantummodo & intus latitantem vident rerum medulla, hancq; solam singulariter veniunt per radios suos essentielles & Philosophicū internū. Ut autē duplex horum radiorum differentia magis innotescat, claudoctrina causa exemplum fulminei radij
nuc.

hâc producemus : cujus scientia sive proprietat naturalis talis est, ut non promiscuè cum lumine feratur in quamvis aëris partem, nec aërem luce tantum externa illustret, sed vi quadam magnetica & innata pellatur ac rapiatur in locum certum, sua natura magis consentaneum & familiarem, quem solum ceteris omnibus illasis tangit & ferit, vimq; suam actuosam evidenti nota impressa, clarè demonstrat.

*Hinc videmus saepenumcrò ensen sive ferrum in vagina à fulmine dissolvi, corio vagina integro adhuc & illeso : item hominis interdum cutem à fulmine aduri, vestibus externis intactis, aut vice versa : ut ejusmodi plura videre licet exempla in historijs naturalibus. Ex quibus palàm liquet, quòd Philosophi de radijs, qui absq; vitalium virtutum energia, lumen tantum prabent otiosum & sterile, minimè sunt solliciti, sed de illis tantum, qui cum lumine, efficacem simul & vivam formarum sive virium essentialium & economiam administrant : quorum effectum eximium explicat author in sequentibus verbis : *Ubi ex ejusmodi luminum radijs, multa solerti inda-**

igatori bona evenire asserit, veluti gau-
 dium, letitiam, gloriam, divitias, & delicias:
 àt magnificè extollit hanc scientiam, ut
 sit illam divinam, àtàm nobilè & præ-
 ti. subjecto, quàm humanam, appel-
 -

HERMES.

Cce quod Philosophi de scientijs
 celaverant literis septem scribitur:
 s enim sequitur alpha, yda, & lib-
 - , similiter sequitur Sol, volens ta-
 - dominare, artem custodire, junge-
 - bubæ aquæ filium, qui est Jupiter,
 - est occultum arcanum.

SCHOLIUM.

[On certò constat de vocabulo isto septem
 literarum, in quo auctor totam scientiam
 latari dicit. Impossibile enim est, omnia
 osophorum enigmata ad unguem eruere &
 uibus sapenumero rimandis, citius sen-
 - quàm verba pervenire licet. Quale e-
 istud vocabulum sit, ingenue ut veritatè
 er, ignoro prorsus ac quamvis aliquis di-
 -

vinando propius ad authoris mentem accedere videretur, semper tamen de eo dubio relinquere-
 tur: cum nemo, absente authore, possit hunc hesitante scrupulum planè tollere. Ergo suspensa de verbis lite, operam tantum dabo, ut verum sensum & ipsam rei essentiam eliciamus. Opinio mea sic fert, (alteri interim liberum relinquo opinari quicquid volet) quod non procul à veritate aberrare videatur, qui dicat, vocabulum istud septem literarum esse septem corpora metallorum, quæ sub unico verbo, nempe PLANETA, haud absurde comprehenduntur.

Saturnus enim est Planeta: Juppiter est Planeta: Mars est Planeta: Sol est Planeta: Luna est Planeta: Venus est Planeta: Mercurius est Planeta: ita ut omnibus septem corporibus conveniat nomen Planeta. Accedit & hoc, quod si Græcè scribatur, post primas duas literas sequatur alpha, & paulò post yda. Confirmat præterea hanc nostram opinionem Philosophus lib. de conjugio Solis & Lune, his verbis: περ ΔΕΥΑ, inquit, si considera veris stellas, id est, Planetas erraticos, id est, metallorum corpora, non est inter nos, scilicet Philosophos.

disse.

SECRETO

CAPITULUM IV. 191

differentia id est, diversitas, in hoc, quod opinantur, id est, de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc preparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius & sulphur fixum & incombustibile per naturam rectificatum: & propter hoc preparatio nostra surgit per seras, & claves aperientes seraturas, id est, problemata obscurata. Haec enim ille, Vt ut sit; alium sensum ex authoris verbis vix extorquebis: quod vel ex consequentibus verbis palam evincitur: Vbi dicit: Solem cum aqua filio siue Jove esse conjungendum, & hoc esse occultum arcanum: Per aqua enim filium innuit mercurium, & per Solem sulphur fixum & incombustibile: in quorum duorum conjunctione totum latet arcanum. Sed quia Philosophus supra inquit, lapidem suum preparare sapientes ex his metallis, & per hoc: nihil aliud intelligit per hoc, quam aurum siue Solem. Vt enim Sol in firmamento tantam claritatem solus obtinet, ut solus cum est exortus, obscuratis omnibus alijs appareat: ita Sol Philosophorum siue metallicus ortus, siue in vase Philosophico natus, occulte in se continet reliqua metallorum corpora.

& cate-

gentem
o dubio
authori
tollere
tantum
rei effe
(quoniam
uisquid
rare videa
tem lita
qua sub
d abstracta
Juppiter
ol est Plac
laneta
us septem
e. Accen
t prima
post yda
pinionem
Luna
ra veru
metallu
Philosoph

& cateris occultatis ipse solus apparet. Dicitur enim est Sol, quasi solus, quod unus sit, & non plures: quia tanta sit magnitudine, ut tanquam dux, & princeps & moderator luminum, cuncta sua luce lustret & compleat.

H E R M E S.

Auditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripsi subtilissima investigatione, & contemplatione vobis demonstravi, quoddam unum novi. Nam quis intelligit, quod sincera investigatione & ratione inquiritur? Ex homine non fit, nisi quod ei simile est, & ex tauro idem: & si quod animal cum aliena specie cubat, nascitur, quod neutro simile est.

S C H O L I U M.

Qui facile credit, facile decipitur. Ut igitur supra, ita & hic denuo monet author, ut dicta ejus recta rationis bilance expendantur: non autem crasso modo, prout nuda sonat litera, accipiantur. Et sicut res, quas proponit, non levi, quod ajunt, brachio tractat, nec quicquid

vicquid illi in buccam venit, statim suo infelice libro: sed in illarum descriptione & demonstratione utitur subtilissima investigatione & profunda contemplatione: ita lectorem quoque decet esse sedulum & diligentem in legendis & meditandis ejusdem scriptis. Qui enim oscitanter, & sine intellectu aliquid in hoc opere præsumat: is similis videtur claudicanti, qui fracto aut laeso altero crure, cursus certamini scelerè immiscet. De sincera autem investigatione, per quam nihil aliud intelligit, quam rationem rectam, veram & Naturæ legibus consentaneam, supra dictum est.

Deinde speciem per sui similem speciem propagandam docet. Frustrà enim laborat, qui de spinis, ut supra diximus, uvæ colligere tentat. Ex homine enim non nascitur, nisi homo, nec ex brutis, nisi suum simile. Ordo nemini specierum propagandarum, quem Deus in creatione instituit, manet inviolabilis. Deus igitur rebus omnibus, huic ordini subiectis, suam quoque addidit crescendi & multiplicandi benedictionem. Omnis autem generatio extrà hunc ordinem instituta, maledictionis divinae haud dubiè obnoxia est. Cujus rei ex-

N

emplum

emptum habemus luculentissimum in mulis
 qui ex coniunctione equorum & asinarum
 vel asinorum & equarum procreant, fecun-
 dum semen pro sua speciei multiplicatione &
 propagatione non obtinuerunt. Cum enim
 specierum ejusmodi confusio sub hoc divino
 creationis ordine non comprehendatur, merito
 etiam istis non indita fuit per benedictionem
 divinam vis illa crescendi & multiplicandi.
 Loquor autem hic de speciebus completis ac
 perfectis, sive illas ideas Platonicas, sive coe-
 ritas & specificas seminum rationes, sive scintil-
 lulas igneas speciales, sive formas specificas,
 alijsve pluribus appellare velis nominibus:
 quas omnes in universum mundum diffusas,
 & pulcherrimo ordine in vicem distinctas,
 Deus in creatione per solum verbum FIAT
 produxit. Contra sacrum autem & incontami-
 nandum hunc ordinem maxime impingunt
 falsarii & spurij alchymistae, qui ex temerario
 quodam ausu, & confusione plusquam Babylo-
 nica, specierum invicem mixtionem molian-
 tur. Coniungunt enim ea, quae DEUS dis-
 junxit: quae vero coniunxit, disjungere &
 separare ordine inverso impie conantur.

Non igitur mirum est, si proximo illos pede comitetur maledictio divina: idq. ob causam modo relatam. Quicquid tandem agis, hoc tibi firma mente persuasum habeto: **DEUM** omnibus actionibus, quas homo proponit, tam in verbo suo scripto, quam in natura, sive creaturis, sua virtute infallibiliter quoq. adesse. Quomodo enim possit vis ac potestas omnipresentis **DEI** infinita, quæ essentialiter rebus universis inest, rursus ab illis tam levi momento separari. Sed actionibus justis, cum lege & ordinatione divina congruentibus, præsto est ut æquus, benignus, bonus & misericors pater: Perversus autē & ordini divino repugnātibz, tanquam severus omnis iniquitatis, perversitatis & confusions ultor, & justus vindex. Cum sancto enim, inquit regius Propheta, Ps. 18. sanctus erit, & cum viro innocente innocens erit. Et cum electo, electus erit, & cum perverso pervertetur. Discant igitur hinc alchymista in posterum sapere, ne falsis & sinistris suis opinionibus & deliramentis, quæ tam divinis quam naturalibus adversantur legibus, plus justo tribuendo, & frustra contra stimulum calcitrando,

196 DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO
*in gravissimas pœnas Deo & Natura persol-
vendas, incurrant.*

HERMES.

JAm Venus ait: Ego genero lumen,
nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi
meum esset metallum siccum, omnia
corpora mei indigerent, quia caliquefa-
cio, & eorum rubiginem deleo, & sub-
stantiam extraho: me igitur & fratri meo
junctis, nihil melius ac venerabilius,

SCHOLIUM.

Venus inter septem mundi dominos sive
Planetas relata, dicitur mater amoris &
pulchritudinis, cujus stella Solem antecedens
dicitur Lucifer, quasi lucem ferens, vel, ut au-
thor loquitur, lumen generans: Ubi verò lu-
men, ibi quoque vita: vehiculum enim vitæ est
lumen, quod nullam partem corporis Physici, a
suorum radiorum contagione immunem relin-
quit. Ergo taceant in posterum, quicumque vitæ de-
rogant metallis. Nihil enim existit in rerum Na-
tura, quod non mediante hoc Veneris lumine,
h. e. per generationem naturalem productum sit.
Metalla

Metalla verò naturaliter in mineris suis procreata quis negabit? Non igitur vita sua carebunt: licet hac in ijs manifestè, ut in animalibus & vegetabilibus non sese prodant, priusquam à corporea sua mole, qua vita actiones in ipsis obtundit & reprimat, liberentur, idq; per ejusdem luminis beneficium: cujus officium est, tenebras mortis fugare, & illarum loco inducere vitam.

Non autem hoc lumen indagandum erit in corporibus metallicis, propter nimiam ipsorum siccitatem, hoc est, terrestrem crassitiem. Nisi enim siccum esset meum metallum, inquit author, omnia corpora mei indigerent. Neq; cuprum aut as, sed Venus, Planeta & sydus cæleste ait: Ego genero lumen. Per Venerem igitur essentiam intelligo astralem, lucidam & splendentem: qua ignea sua vi non secus, ac carbonum ignis corpora liquefaciat: non autem liquefaciat simpliciter, sed liquefaciendo etiam simul rubiginem delet, & substantiam, hoc est, occultam tincturam, extrahat. Quod tum fiet, si Venus & ejus frater invicem copulati, & Vulcani fallacis, catena invisibili tandem ligati teneantur: donec Ve-

nus in proprio thoro impragnata, post 9. mensium revolutionem, sobolem pariat ipsis parentibus præstantiorem & nobiliorem.

HERMES.

R Ex autem dominator, suis fratribus testantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regno vestro induor, & cordibus lætitiā ingero, & ego victus ulnis, & pectori meæ matris & substantiæ ejus, continere & quiescere meā substantiam facio, & invisibile ex visibili compono, tunc occultum apparebit, & omne, quod Philosophi occulta-verunt, ex nobis generabitur.

SCHOLIUM.

R Ex est aurum: Ejus autem fratres sunt cetera inferiora metalla. Regnum omnes possident commune, in quo tamen supremum imperandi fastigium assequitur solus Rex sive Sol: qui proprijs virtutum insignijs, ceteri longè antecellit. Ignem enim solus sustinet sin nexa, in quo diutissime detentus nihil deperdit: nec vinci aut destrui potest, nisi à matre, quæ est fons sive mercurius metallorum. Acci-

dit autem aliquando, ut rex animi gratia fontem ingressus lavaret: sed reversus à fonte incidit in summam corporis imbecillitatem, quam sibi inter lavandum contraxerat. Convocatis itaq; fratribus in unum, de rege restituendo deliberatum fuit. Jubetur Mercurius Deorum nuncius colligere suffragia, à quo vis fratrum vel consiliariorū: qui promptus in exequenda munere alloquitur primò Saturnū: Tu, inquit, pater Deorum, & arcana contemplationis author, nobis quæso expone tuam sententiam, & liberè eloquere, quid tibi videatur de nostro Rege, quem vidēs hīc ad summas imbecillitatis angustias redactum, nigrum, tenebrosū, & omni lumine privatum: dic, inquam, qua ratione in pristinum fortitudinis & claritatis locum rursus evehi possit. Tunc exorsus Falciger ita respondit: Me, inquit, vocant dominum temporis, omnia destruentem & conservantem; authorem mortis & vitæ. Ne igitur mentiri videar, ultrò nunc veritatem ateor, vobisq; palam dico, me authorem esse imarium tantæ ruinae, in quam rex noster cecidit.

Cum enim in fonte ipsum lavare viderem, statim sumtis meis armis hereditarijs, ad eum clam in balneum intra vi, & dormientem spiritali falcis mea veneno, subito citrà hominum opinionem sauciavi: ex quo vulnere expergescactus rex, multum profudit sanguinis. Hinc tanta imbecillitatis causa. Hec tamen infirmitas non ipsi est ad mortem aternam: sed praderit nobis in salutē nostram, qui fratres ejus sumus, & proximi consanguinei. Ut igitur cum ipso regni quoq; participes fiamus, profuso sanguine proprio, nos emundabit ab originali impuritatū illuvie. Quamvis ergò naturam adeò in ipso labefactatam cernatis, ut morti non absimilis videatur: vita tamen spiraculum prorsus extinctum non est: sed occulto temporis fomento, interim à me conservatur, donec tandem, assistentibus mihi ceteris meis fratribus, coronā quoq; regiā potitus cum eodem fuero. His dictis tacuit. Conversus igitur Cyllenius heros ad Jovem signum dedit, ut diceret sententiā: qui mo in hanc se effundit orationem: Juvans, iquit, ego pater dicor, omnes excellens in bītate, & dominus sum divitiarum & sap

*tia. Ne igitur inani & vano nomine stultè
superbire videar, in Rege nostro iuvando nul-
lum non movebo lapidem: imprimis autem ip-
sum exornabo sapientia & divitijs, omnesq;
mundi thesauros ipsius potestati subjiciam.
Præterea singulari bonitate & clementia er-
ga omnes, præsertim autem erga nos fratres
ipsius præditus, pauperibus erit refugium, mise-
ris & afflictis solatium, & mærore confectis
gaudium & refrigerium.*

*His finitis Luna compellata à Mercurio, in
hoc argumentum fari incipit: Ego, inquit, so-
ror Regis uterina, meritò habeo, quod de tristi
hoc fratris mei casu lugeam: sed unum est,
quod me solatur, ne prorsus abjecto animo de-
sperem: nempe hoc quod communi dicitur pro-
verbio: Post nubila Phœbus: Experientia
enim me subinde edocuit hujus dicti verita-
tem. Quoties enim vidi fratrem, densissi-
mis obscuratum nubibus, qui nihilominus ta-
men igneo suo ac radioso splendore illas penitus
discussit, & tandem eluctatus, rursus auream
vobis & fulgentem capitis comam benignus
reddidit? Sed sicut in ipsius ministerium se ul-
liferunt fratres & cognati mei omnes, ita
N s etiam*

etiam meis officijs ipsi nequāquam dero: & quia me appellant vulgò aquarum dominatricem, ipsum quoq; aquā meā perenni & clarā è fonte vivo scaturiente potabo: omniaq; corporis membra in eo ita reficiam, ut nihil remaneat prorsus infirmi, languidi, aut vitiosi: sed fortis evadat, robustus, pulcher, formosus, & regali decore præ cæteris omnibus maxime conspicuus.

Absoluto candidæ Diana sermone, confestim surgit Venus, quæ blando placidog; vultu subridens, fratrum turbam ita alloquitur. Quid queso fratres amici, rei est, inquit, quod in rege ac domino nostro refocillando, tam longam neccatis moram? An nescitis neminem nostrum à se ipso vivere? Nisi enim vita nobis ab hoc unico vitæ lucisq; creatore gratis impertiretur, jamdudum actum esset de salute nostra. Cum igitur omnia, quæ possidemus, bona, ipsi soli accepta ferenda sint: utpote qui ex lumine & splendore suo nobis lumen & splendorem tribuat: merito quoq; hunc cæli regem, & mundi principem, veneremur, ipsi subditi & devincti maneamus in æternū. Exigua sanè hæc est opella vestra, quæ ip-

fo

fovere & restituere conamini. Nisi enim, hac antea vobis cœlitus concessa essent munera, minima certè aut prorsus nulla foret in vobis ministrandi ac juvandi vis & potentia. Festinate igitur, & unusquisq; vestrum, quod acceptum tenet, ei quoq; lubens meritòq; rursus offerat. En, quod accepi, nunc redde, illiq; tribuo multipotentiam, fecunditatem, candorem, amorem, misericordiam, & comitatem. His cunctis, & multis adhuc alijs, prestantioribus virtutibus hunc Regem nostrum ditandum & exornandum volo. Hactenus continuatum orationis filium, abruptit Venus, & silentio facto, statim Deorum nuncius invitat Martem: qui voce gravi & impetuosâ in hac subito prorumpit verba. Magnificum, inquit, & geminatum mihi olim inditum est nomen: nec sine causa. Mars enim vocor, quod armipotente & magnanima virtute mea, maribus in bello præsum. Mavors autem nuncupor, quod magna verto, videlicet imperia & regna. Sed quicquid armata & bellicosa manu edomare nequeo: id ego & filius Vulcanus junctis viribus per maxima ignium incendia, & per fumum in cœli-

cœlicas mittimus regiones. Ignea namq; calefactionis dominus sum, nulliq; ego cederem unquam, nisi lux Apollinea, claritate & ardore suo nimio me vinceret, urgeret, pelleret, inq; fugam verteret. Ut ut sit, tantum tamen virium contribuo magno regi nostro, ut se & regnum nostrum à quacunq; vi illata defendere possit. Habet enim ex me gladium flammeum & versatilem, ad custodiendam viam ligni vite: ut nihil jam dicam de fortitudine, magnanimitate, generositate, & potestate summa ad quamvis injuriam aliam, propulsandam: adeo ut jam sit perfectissimus, nihilq; amplius ipsi desit ad regni sui splendorem amplificandum. His finitis, arbiter Deorum Mercurius annuit, & vota omnium collecta, tanquam aqua & pia comprobata laudat, pradicat. Rex igitur hætenus occultatus in umbra mortis, gloria & honore pristino recuperatis, sine mora prodit in lucem, & viribus longè majoribus auctus distribuit varia fratres dona, & beneficiorum memor, quib; ab ipsis multipliciter fuit affectus, æquè ipsos regijs honoribus ornandos seriò mandat, ult, jubet, imperat. Quibus peractis omnibus,

invi-

invisibile factum fuit visibile, & occultum, manifestum.

HERMES.

HÆc verba auditores intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirete. Homo autem principio Naturæ generatur, cujus viscera carnea sunt, & non ex alio. In hac litera meditamini: superflua verò respuite.

SCHOLIUM.

Fideliter hic author præmonitos cupit suos discipulos, & bis repetit hanc tanquam omnino necessariam, maximiq; momenti admonitionem: nihilq; aliud inquirendum esse vult, quam principium Naturæ, à quo generetur homo. Idem enim principium, quod causa est hominis procreandi, lapidis quoq; generationem promovet. Hoc autem principium est Natura, quam Philosophi ubiq; suis discipulis indagandam, probèq; cognoscendam suadent. Tam enim necessaria est ipsius cognitio, ut ab eadem quilibet artifex oleum & operam, qua ajunt, perdat. Natura enim sola na-
tura

tura letatur: & natura naturam vincit, & superat: & natura naturam continet: & tamen non sunt diversa natura, nec plures: verum una tantum. De hac natura loquitur Rosarius in hac verba: ô Natura benedicta, & benedicta est tua operatio, quia te imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quae est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res & diversas, cum tua viriditate facis diversos colores apparere. Multi agnoscunt quidem Naturam, sed virtutem ejus ignorant: quam si scirent, non utiq; vilipenderent. Peripatetici nostri hanc quidem optimè scire sibi videntur, & interrogati, quid sit Natura, promptè admodum, vel sine libro memoriterq; recitant Aristotelis definitionem: Natura est principium motus & quietis. Si verò queras, num Natura per se ipsam existat ab aeterno: an verò ab aliquo priori principio sit progressa? DEUS bone, quantum hic videas illorum in respondendo ositantiam, quantum timiditatem & incertantiam. Quocunq; enim se vertunt, nullam prorsus elabendi viam occasionemq; inveniunt. Si enim nihil ipsa prius fuisset, dicerent,

dicerem, impietatis maximā incurrerent notā.

Propria enim conscientia victi, rem aliter se habere norunt. Sin vero DEUM authorem Naturæ, ut & ceterarum rerum omnium faterentur: totum subito corrueret ipsorum Philosophiæ ædificium: Super hoc enim Naturæ & æternitatis mundi fundamentum, illud superstructum est, quo diruto, omnia simul colabi necessum est.

Sic enim Natura est ab æterno, & principium motus & quietis, nihil illa differet ab ipso DEO. Solus enim DEUS est ab æterno, & rerum omnium principium. Sed ut huic structura vitaphum prætenderent, mundana sua stultitia (sapientia volebam dicere) hanc distinctionem, excogitarunt: ubi principij considerationem duplicē adducentes, aliud creationis, aliud verò generationis esse asserunt: & sic duplicia rerum principium contrarium rationis sensum, & ipsam veritatem Theologicam, haud sine impietatis macula perperam statuunt. Nunquam enim vel subtilissimis acutissimisque rationum motoribus, ullam demonstrare poterant horum

horum principiorum differentiam. Sive enim utriusq; originem, sive naturam, aut essentiam, ceterasq; singulas proprietates quis spectarit, ne latum quidem unguem, unum ab altero differet. Idem enim verbum, quod principium erat creationis, principium quoq; fuit generationis. Ab uno enim Deo tam verbum Crescite & multiplicamini, quod verum principium est generationis: quam verbum Fiat, quod est principium creationis, promanavit.

Valde demiror imprudentiam, vel extremam potius dementiam vestram, ô Academici, quod aliàs eruditione & literarum cognitione conspicui, & claves regni Philosophici tenentes, non tandem hunc puerilem vestrum errorem recognoscatis, & veritati subscribentes, ab hoc erroris labyrintho, & vos, & vestras reducatis discipulos. Sed, cū proh dolor minus anxij aut solliciti sitis de vera & essentiali rerum cognitione, sola litera mortua sive rerum umbra, vobis ad pompam mundanam, & divitias conquirendas sufficit. Ego vero particeps minimè ero praxij, quod inde restaturi sitis aliquando. Quoniam enim

*ricultura Philosophica, non coadjutores estis
 EI & veritatis, sed Aristotclis & menda-
 rum: vereor quidem, & nimis vereor, ne
 us vestrum, quod tam debili & ruinoso fun-
 amento superadificatum est, in die olim ju-
 icy, sicut fanum & stipula exarsurum sit.*

HERMES.

UNde dicit Philosophus: Botri fit
 ex citrino, quod extrahitur ex no-
 do rubeo, & non ex alio, quod si sit ci-
 trinum, tua erit sapientia, non sit tibi cu-
 ræ, si de rubeo extrahere non studeas.
 Ecce non circumscripti, si intelligitis,
 paulò minus patefeci.

SCHOLIUM.

Duo sunt lapides: albus & citrinus sive
 ruber: hunc vocat botri, quem ex nodo
 rubeo, hoc est, ex sulphure Natura extrahere
 jubet. Sed paulò post inquit, quod si citrinum
 fuerit, non curandum sit, licet de rubeo amplius
 non extrahas. Causa est, quòd uterq; tam al-
 bus, quàm rubeus ab una eademq; radice pro-
 ceptus sit: juxta axiomata Philosophica illa:
 Quod me albificat, id ipsum me rubificat: &
 quod

quod me mortificat, id ipsum me vivificat:
 Quin et cum moritur, necum oritur. Errare
 igitur hinc conspiciuntur illi, quicunque dicunt,
 se scientiam habere tincturae Physice sive lapi-
 dis Philosophici ad albedinis usque gradum per-
 ductendi: ulterius autem ad rubedinem pro-
 grediendi viam se ignorare. Crede enim mihi,
 si rectam ad albedinem perveniendi viam se-
 mel cognovissent, non tam αἰσχροῦς & inepti
 loquerentur. Si enim rusticus uvarum vit-
 bus immaturarum adhuc & albarum gene-
 randarum modum se scire: rubicunda vero
 quomodo provenirent, se ignorare, diceret: non-
 ne se ridendum exponendumque exponeret o-
 mnibus. Eadem enim vitis per eundem Solis
 calorem externum, benignamque aeris tempe-
 statisque clementiam, tam in principio quam in
 in fine, hoc est, tam immaturitatis, quam ma-
 turitatis tempore uvas producit. Alij rursus
 dicunt, se preparationem quidem tincturae al-
 ba, quam vocant corpus, & rubea, quam ani-
 mam nominant, optime cognitam habere: sed
 conjungendi modum ipsos latere: ubi & hi e-
 videnter satis produnt grassam suam in rerum
 naturalium generatione ignorantiam, quam
 si in

*in iisdem uvis diligenti uis observarent, facili-
tè animadverterent, quanamsit conjunctio ar-
tifici necessaria. Natura enim unica & sola
conjungit & separat: neq; patitur, ut sophista
suis conjunctionibus & separationibus, ipsius
operationes subtiles & spirituales inturbet.
Si verò coacta, fortè vim patiatur: mox ab o-
pere desistit: & omnia, culpâ erronei artificis
corrumpi permittit: Est enim proverbium
antiquum: Coqui diversifrarè preparant bo-
nos & utiles cibos. Quodnamq; unus edificat:
alter rursus destruit. Quamobrem si quis in
hac arte sapere volet supra Naturam, is certius
certo, maximam & irreparabile in fine dam-
num experietur.*

HERMES.

Fili sapientum comburite corpus æris,
nimio igne, & imbuet vos gratia,
quam quæritis. Et facite, quod fugiens
non volet à non fugiente. Et quod super
ignem quiescat, licet sit ignis æstuans, &
quod calore ignis æstantis corrumpi-
tur, est cambar.

O.

SCHO.

SCHOLIUM.

PER corpus aris, persugiens, per cambar, quod
 corrumpitur, aliud nihil intelligitur quam
 Mercurius volatilis, qui per sulphur fixum &
 incombustibile in igne figendus est: ita ut in
 igne quiescat, & licet ignis sit vehementissi-
 mus, & quarti gradus, sive fusorius & rever-
 beratorius: nihil tamen corruptionis aut de-
 trimenti ab ipso prorsus sentiat: sed constans
 & fixus in ipso permaneat. Cum verò nihil
 sit in mundo, quod non obnoxium sit corruptio-
 ni, prater cælum sive corpora cælestia omnia:
 Philosophus autem suum, Mercurium in tan-
 tam perfectionem adducat, ut corporum cæle-
 stium perfectioni, vel, ut Aristoteles loquitur,
 elemento stellarum respondeat: facile hinc col-
 ligi potest: huius Mercurij fixi & incorruptibi-
 lis naturā totā cælestē ac astralem esse. Si verò
 quis causam tantæ perfectionis, in ipsis corpori-
 bus cælestibus penitus scrutari cupiat: is per
 dicti Mercurij Philosophici artificium, quo ipsi
 summa ista & perfecta in igne constantia con-
 ciliatur, hanc quoque absque magno labore in-ve-
 niet. Ut enim ignis, omnia impura & he-
 terogenea in Mercurio separat, ipsumque tandem

in

in tam fixam & permanentem vertit naturam, ut nulli amplius cedat igni, sed liberè potius in illo subilet; ita per eundem quoque ignem in principio mundi, separata sunt elementa corruptibilia ab incorruptibilibus; Corruptibilia autem tanquam faces crassæ & graves deorsum vergentes, constituerunt triplicem elementorum globum; terrestrem, aqueum & æreum. Incorruptibilia, totidem in cælo produxerunt: ita ut omnia corpora cælestia vel sint terrestria, vel aquea, vel ærea. Sed ut illa inferiora elementaria sunt crassa, sæculenta, & impura: sic e contra hæc cælestia sunt ab omni crassitie & faculentia segregata, sunt pura, pellucida, clara & perfectæ. Ignis autem locum suum occupans in medio horum sex globorum: partim participat cum cælestibus, partim cum elementaribus. Si igitur quaris, cur inferiora elementaria corpora non etiam perficiantur per eundem ignem, cum non minori propinquitati ipsi juncta sint, quam ipsamet corpora cælestia? Respondendum est, causam hanc totam pendere ab ignis vi & actione, qui naturâ suâ semper sursum agit, nunquam autem deorsum: hinc fit, quod nihil in

O 3

cælum

cælum ingrediatur, nisi id prius per ignem purificatum fuerit: adeoq; in cælo omnia pura & perfecta permaneant per hunc eundem ignem.

Si enim ignis tanta vi ageret in hac inferiora, ac in superiora, omnis statim auferretur impuritas & imperfectio ab inferioribus, hæc q; prorsus cælestibus fierent similia. Sed Deus hanc magnam & universalem separationem sibi soli usq; ad extremum iudicii diem reservavit. Interim verò suis quoq; fidelibus & electis in Christo membris, largitus est particularia ignis magisteria, per quæ corporum horum inferiorum impuritatem separant, eaq; adeo perficiunt, ut eandem cum cælestibus corporibus naturam & perfectionem nanciscantur. Hinc rectè à Paracelso. pronunciatum intelligimus: totum transmutationis arcanum consistere in igne. In hac igitur ignis arte, siue pyrotechnia, nisi quis probè exercitatus fuerit, vix aliquid effatu laudèq; dignum in Chymia præstabit unquam.

HERMES.

Et

ET scitote, quod hujus aquæ permanentis ars est æs: ejusq; tincturæ & nigredinis coloratio, tunc in verū vertitur rubeum. SCHOLIUM.

Hic differentiam ponit author, inter æs, quod aquam permanentem appellat, & inter corpus æris, quod supra comburendum præcepit. Hac est autem aqua illa permanens, quæ omnium colorum tincturas in se continet: sublatâ autem nigredine, quæ imperfectionis signum est, permanens sola aqua retinenda est: hac enim sola Mercurius vertitur in verum rubeum, hoc est, in tincturam Solis. Nihil enim perenne sub Sole, ut Sapiens testatur Eccles. 2. Et omnia vanitati sunt subiecta, hoc est, corpora quatuor metallorum, excepto solo auro, sive Sole sunt adhuc imperfecta & immunditie plena, ita ut corruptioni adhuc sint obnoxia. Ut igitur ab illa mollatur omnis corruptio, in auri naturam fixam & perennem sunt reducenda, idq; per solum aurum, non per rem corruptibilem aut peregrinam, veluti solent facere erronei alchymista suis sophisticationibus, qui ex rebus imperfectis & adhuc vanitati subiectis, suis nempe aquis gradualibus, cementis,

stratificationibus, albificationibus, rubificationibus, & similibus ineptijs, perfecta educere volunt corpora. Sed vanum est, quærere rem perfectam in imperfectis, & vivos inter mortuos. Sicut enim duplex est homo, vetus & novus: sic etiam, dupliciter consideranda sunt metallorum corpora, ita ut alia sint vetera, alia verò nova. Vetera autem sunt corpora & mortua; nova autem spiritualia & viva. Mortua verò in impuritatibus sepulchro sepulta, resuscitanda sunt virtute vivorum. Christus enim Salvator noster, qui teste Paulo factus est à DEO maledictum pro nobis, corpus suum ex sepulchro resuscitavit, non virtute veteris Adamici, sed novi hominis, qui erat DEUS & homo in una persona.

Frustrà igitur sollicitis se fatigant curis, curiosa illa muliercula, quæ una Sabbatorum valde manè veniunt ad monumentum, orto jam Sole, ut ungerent Jesum. Unguento enim alio longè præstantissimo, spiritu nimirum sancto, à patre ab æterno invisibiliter, & rursus in baptismo suo, visibiliter unctus erat Christus: cujus unctiois vi, tanquam propria potest.

fac seipsum & omnes secum mortuos re-
 scitare, & ab omni aeterna mortis corruptio-
 preservare poterat: ita ut ejusmodi un-
 ventis, ex aromatibus myrrha, & aloë, tan-
 tam rebus corruptibilibus, concinnatis, neu-
 quam indigeret. Præterea supervacaneum
 est earundem muliercularum, quamvis ex pio
 elo institutum, consillum de lapide revolven-
 do ab ostio monumenti. Hic enim lapis ni-
 hil aliud est, quam cor hominis, peccatorum
 mole, instar lapidis induratum. Hæc igitur
 lapide peccatorum moles, ut à cordibus nostris
 auferatur, & blanda, mitisq; novi hominis
 mollities inferatur, necesse est, ut angelus de
 cælo, hoc est, spiritus regenerationis in corda
 nostra descendat, & Adamicum peccatorum
 lapidem à cordium nostrorum monumentis re-
 volvat: & tunc orietur in nobis Christus, quo
 victore solo, mundum cum concupiscentiis suis
 mortuis & caducis superabimus, & in cælestis
 & immarcessibilis gloria sue regno, cum ipso
 in æternum vivemus ac triumphabimus. Eo-
 dem planè modo regeneratio quoq; metallo-
 rum intelligenda est, quæ non fit per tincturas
 corruptibiles, sed per fixas & perennes: neq;

O S

per

per peregrinas aut alienas, sed per virtutem propriam ipsorum eorundem metallorum, non mortuorum imperfectorum, sed spiritualium perfectorum. Ex spiritualibus enim solis fit verum oleum Philosophorum, ad metallorum corpora imperfecta in perfecta ungenda & tingenda: non secus ac ipse Christus est verum salutis vitæ recuperanda oleum: quo non tantum in agone mortis, sed singulis etiam vitæ diebus, imò horis atq; momentis, corpora nostra per pias preces, meditationes & actiones perungenda & revivificanda sunt: ~~ut ut Papi-
stæ olea, chrysmata, aqua, panis, sal, cinis,
ignis S. Johannis, candela, faces, cruces, & si-
milis plura, ab ipsis quidem benedicta vocantur,
sed citra expressum Dei mandatum per super-
stitionem introducta, prodesse non possunt & in-
ania hominum vacuant. & inter alia myste-
rium subtilissimum & sanctissimum opus, scilicet
& corruptibilem impermanenda.~~ Sola enim opera, quæ fecit DEUS, perseverant in perpetuum. Eccles. 3.

HERMES.

PER Deum confiteor, me non dixisse
nisi veritatem, quod devastantia sunt
emen-

emendantia, & inde corruptio videtur
in emendato, & inde emendatio appa-
rebit, & utrumq; est signum artis.

S C H O L I U M.

Iuramento confirmat author, se veritatem
dixisse de Mercurio: in quo reperitur utraq;
natura, destruens & emendans, hoc est, solvens
& coagulans: unus enim idemq; Mercurius
corrumpit & destruit corpora, rursusq; ea exal-
tat, perficit & fixat: & ita damnum, quod in-
duxit, recompensat duplo. Emendat enim &
restituit, maximo cum emolumento, quod in
perfectiōne tanquam operis principio exina-
nat. Argumentum vera artis certius habe-
ri non potest, quam quod ex materia una ea-
demq; ubiq; tam in principio quam in fine su-
mitur. Nihilq; ab arte magis alienum est,
quam quod ex rebus pluribus & diversis ortus
est. Natura enim non emendatur, nisi in sua
naturâ. Unde liquido constat, artis principium
non esse nisi unum, & in idem quoq; eandem fi-
niri. Quale illud sit principium ostendit Alanus
h. verbis, inquiens: Ars nostra incipitur cum
Mercurio, & finitur cum eodem Mercurio. Mi-
rabilis enim est natura Mercurij, utpote.

Cui.

Cui datur in varias se transformare figuras. Et est tanquam alter Protheus, qui super terram repens, mox assumit serpentis figuram: mox aquis immersus, piscem representat: mox verò alitis instar plumatus pennatusq., supremum pervolitat ætheris orbem: & interim tamen non sunt plures Mercurij, sed unus tantum idemq., semper & ubiq., manet Mercurius. Ab aurea enim, ac simplici unitate, quam Pythagorici Apollinem nuncuparunt, primum ortus, omnem rerum multitudinem prorsus aver-
satur. Hinc vel totus manet in igne, vel totus ab eo avolat. Necesse igitur erit, ut quælibet materia, ex qua noster componi debet Mercurius, ante omnia exuat multitudinem, & se recolligat ad primum unitatis numerum, qui, cum rerum omnium sit principium & finis, etiam res omnes in se continet. Circà hunc unicū Mercurium hareat artifex, & cum illo instituat quosvis labores in hoc opere necessarios. Aptus enim est & idoneus ad omnia, ad putrefaciendum, destillandum, coagulandum, redtificandum, vivificandum, sublimandum & turgendum. Absq; hoc frustra laborant sophiste in omnibus operationibus suis. Non enim
vident

vident hunc simplicem unitatis Mercurium:
 sed caci versantur in infelici diadis scilicet duali-
 tatis numero, qui litis & confusiois author di-
 citur. Quemadmodum autem omnes, qui eter-
 nae salutis, in securam vitam participes esse vo-
 lunt, à varijs & diversis curis mundanis ani-
 mae abstrahunt, & cum Lazari sorore Ma-
 ria potius, (quam cum Martha altera sorore,
 cui Dominus dicit, Martha Martha, tu multum
 sollicita es,) meliorem partem eligentes, unico
 & soli Salvatori ac Domino nostro Jesu Chri-
 sto continuè assident, à quo assiduis suspirijs &
 votis petunt aquam istam vivam, quae in eis
 fiat fons aquae salientis in vitam aeternum. Sic
 veri Philosophi non quaerunt, nisi hunc unicum
 & verum unitatis Mercurium, qui agnitus, sit
 illis in fontem vivum, ex quo hauriunt aquam
 istam Philosophicam perennem, ad corpora sua
 abluenda, & ab omnibus sordibus mundanda
 ita ut in tali simplici unitatis perfectio-
 ne, pura & immaculata in aeternum
 permaneant.

Finis capituli quarti.

CAP.

CAPITVLVM
QVINTVM

HERMES.

Fili, quod ex corvo nascitur, hujus art-
est principium. Ecce circumscriber-
do dictum vobis obscuravi, & lumine
privavi, & hoc dissolutum, hoc jun-
ctum, hoc proximum longissimum
nuncupavi.

SCHOLIUM.

Legimus in primo capite Geneseos, quod in
principio, quando DEUS creavit cælum &
scram, terra fuerit inanis & vacua, & quod
tenebrae fuerint super faciem abyssi: quodq;
DEUS dixerit, FIAT LUX. Vnde colligendum,
tenebras priores fuisse luce. Eundem planè or-
dinem, quem DEUS in creatione tenuit, vidèn-
tur hodiè omnes omnium rerum generationes
adhuc emulari, sanctèq; observare. Nihil e-
nim generatur, aut in lucem editur, quod non
principium suum sumat ex tenebris sive ex no-
cte Orphei, hoc est, ex principys invisibilibus.
Et quamvis vulgi hætenus opinione semina
illa

illa visibilia, pro veris rerum seminibus, siue
 principiis fuerint habita: verumtamen princi-
 pia aut semina non sunt: sed verorum semi-
 num tantummodo rudimenta quædam, & de-
 vicia corporea: quævis nec ipse spiritus in
 seminibus corporeis latitans, verum per se se-
 men nuncupari possit: quia corpore suo, quod
 mortuum est, retentus sumus in mortis, æcono-
 miam conspirat, nec per se sine terra spirita-
 li, viro & vero semine, quod prorsus invisibi-
 le, & ab omni corporeo vinculo liberum est,
 quicquam agere aut producere potest. Ex
 quo palam sit feminis considerationem esse tri-
 plicem: aut enim semen est corpus: aut spiri-
 tus mixtus & corporeus: aut spiritus immix-
 tus & incorporeus. Ex hoc tertio immixto,
 siue incorporeo & invisibili, tanquam ex
 corvo, in noctis nigredine & obscurita-
 te delitescente, quod propriè semen dici-
 tur, inquit Hermes, sumitur hujus artis
 principium. Sunt autem præcipuè tres ejusmo-
 di aves, quarum Hermes ac reliqui Philosophi
 hinc inde in scriptis suis mentionem faci-
 unt. Vocantur autem à nomine Hermetis,

aves

aves Hermetica, quæ noctu volant sine aliis. Prima est corvus, qui à nigredine sua dicitur principium artis: & elementi terræ refert naturam. Propè terram enim in campis, pratis agris, & locis humilibus aut super arbores in sylvis plerumq; habitare solet corvus. Altera est cygnus, & hæc dicitur ab albedine medium, eo quod aqueum elementum, circa quod cygni plerumq; versantur, repræsentat. Tertia est aquila, qua notatur ær siue oleum Philosophorum. Nulla enim reperitur avis, quæ altius volet in ærem, & propius Solem accedat, quàm aquila. De his autem avibus alibi copiosius dictum est: ita ut hoc loco superfluum sit de ijs plura addere. Obiter tantum coronidis loco addo: ne quis nominibus his deceptus fortè ducatur in errorem: aves has spirituum potius, quàm avium habere naturam. Tanta enim pernicitate ac celeritate moventur de loco in locum, ut omnium volucrum rotatum, quantumvis velocissimum, longissimo post se intervallo relinquant. Tandem anser tacite hortatur discipulos artis ad mentis sagacitatem, & prudeniam: ubi dicit, seu non perspicua docendi methodo, sed obscurè circum-

circumlocutione, & confuso ac distorto sermonis genere usum fuisse.

HERMES.

Assate ergo ea, deinde coquite in eo, quod procedit à ventre equorum per septem dies, vel 14. vel 21. Tunc fit Draco suas alas comedens, & seipsum mortificans: hoc peracto ponite in pectus panni, & in igne furni, & ne exeat à vase, diligentius custodite. Et scitote, quòd tempora terræ sunt in aqua, & frequensq; ipsum ei superponas.

SCHOLIUM.

In precedentibus tractavit author plurima ex parte, quæ ad theoriam spectant: nunc autem transit ad opus practicum, & jubet materiam, quam supra varijs modis demonstravit, assare & coquere in eo, quod procedit ex ventre equorum, hoc est, in fimo equino, vel colore simili, qui videlicet respondeat calori ventris equini: idq; per dies 7. vel 14. vel 21. Non dubium est, quin hac septenarij multiplicatio clam aliquid includat arcani: sed quia particula illa dubitativa sive disjuncti-

VA VEL, toties repetitur: non satis perspicio
 quid de temporis certitudine inde auguran-
 dum sit. Interim tamen paullo post tempo-
 ris mensura manifestius ac clarius detegitur:
 Ubi author dicit, tempora terra esse in aqua
 & fieri quousq; ipsum ei superponas. Quod
 hunc in sensum accipi potest: Materia cognitio
 universa ad opus necessaria, simul complecti-
 tur. Hanc si noveris, de modo agendi quoq; cer-
 tus eris: ita ut materia vera & tempus con-
 junctionis sint inter se reciproca & conversiva.
 Nisi enim perfectum ac completum conjun-
 ctionis tempus exploratum habeas, de mate-
 ria perfecta non potes certi quid asseverare:
 & vicissim materia perfecta cognitionem
 vix habebis, nisi totum cum toto conjun-
 gere recte sciveris. His duobus igitur,
 materia videlicet, & debito digestionis
 tempore, probe cognitis, prima decoctio sive as-
 satio fiat igni debili, qualis est calor ventris e-
 quini, h. e., qui sufficiens sit ad primum dige-
 stionis gradum. Quo peracto, draco comedit
 suas alas, & seipsum mortificat, h. e. materia
 incipit in terrâ Philosophicâ dissolvi & corrumpi.
 Postea vero solutionis tempore completo &

abso-

absoluto, calor ignis paulatim augendus, & materia in furno sine athanere Philosophorum continuis coquenda est ignibus. Vas autem, quod materiam continet, accuratissime sigillandum est, ne spiritus minerales, qui insignē penetrandi vim obtinent, transpirent, & relictā caveā, hoc est, corpore mortuo, evolent. Ipus igitur erit luto sapientia, cuius preparato est, ut sequitur:

R Collæ ustæ unc. 1.
 Farinæ hordei unc. 2.
 Cineris de ligno viridi
 Salis
 Calcis vivæ
 Arenæ
 Scorix ana unc. 1.

Omnibus in pulverem subtilissimum contritis, incorporentur cum succo plantaginis & albamine ovorum, ad justam luti consistentiam. Si hoc luto vasis orificium illinatur, & probe claudatur: nulla timenda erit amplius spirituum evaporatio.

P a H E R

HERMES.

EO igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum ejus, & acerrimoterite aceto, vel urinâ puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione, fuscæ nubes, quæ in ipso erant, antequam moreretur in suo corpore, convertentur. Reiteratus autem, prout descripsi, iterum moritur, &, ut dixi, inde vivit.

SCHOLIUM.

Lapis in se latenter continet omnes mundi colores, qui tamen non manifestantur, priusquam is liquefiat. Quoties enim liquefit in igne, toties ex eo oritur novus color, donec tandem consummatâ omnium colorum serie totus in cinerem comburatur. Hic enim cinis est Phœnix ille occultatus à Philosophis, qui senio confectus seipsum in igne comburit & consumit, & cujus cinere resurgit vermiculus, qui successu temporis per se reformatur in avem: ita ut Phœnix, mediante Pyrotechnia, cum juventute suam commutet senectam, & densò quasi rejuvenescat.

Post

Post mortem quoque hominis, similis remanet vermiculus, qui non cum reliqua corporis substantia corrumpitur, aut in nihilum redigitur: sed reservatur in spiritali mortuorum mundo, usque ad resurrectionem generalem: in qua omnes homines indutis novis & incorruptibilibus corporibus rejuvenescunt. Hic autem est ille vermis conscientie, sive bona sive mala, qui non moritur: de quo legitur apud Prophetam. Certius ex natura argumentum praestabilienda mortuorum resurrectione non datur, quam hoc ipsam: quod si mundicote nostris, quorum cor totum adheret caducis tantum, vanis, & corruptibilibus mundi thesauris, id penitus ac diligentius scrutarentur: maiorem forte curam susciperent de aeternis, stabilibus, & in perpetuum duraturis bonis conciliandis, quam prohi dolor solent. Sed pergit author, & vocat hunc cinerem cerebrum, propter spiritum subtilissimum, qui in eo latet. Sicut enim cerebrum sedes est & domicilium spiritus animalis, purissimi & subtilissimi in toto corpore humano, sive microcosmice: ita hic cinis quoque est habitaculum nobilissimi & preciosissimi spiritus totius mundi majoris,

sive macrocosmi. Aceto igitur acerrimo seu urinâ puerorum, hoc est, Planetarum metallorum, teritur hic cinis, id est, solvitur tandiu, donec putrescat, & appareat primus operis color, sive nigredo. De tribus autem primariis operis coloribus, saepe hæcenus dictum est. Sed sciendum nunc est, quemlibet ex istis his apparere in lapide. Fit enim lapis bis niger: bis albus, & bis rubeus. Hac igitur causa una est, cur author hic repetat putrefactionem, de qua etiam paulo antè egerat. Sed & ipse manifestè declarat rei causam, ubi dicit: Reiteratus iterum moritur, hoc est, semel corruptus & putrefactus, secundâ quoque vice, putrescit. Per cerebrum autem, ut dixi, intelligitur spiritus sive substantia mineralis subtilissima in aceto Philosophorum radicato soluenda.

Si aceti hujus radicati rectificatio sive preparatio innotuisset Philosophia studiosis, aliud Philosophorum solvens non esset investigandum: neque alia aqua vitæ metallica & mercurialis, neque alia lapidis aqua, quia aceti radicationis preparatio hæc omnia in se continet.

HERMES.

In

In ejus autem vita & in morte spiritibus utimur. Sicut enim moritur, spiritibus ablatis, sic restitutis vivificatur, & ipsis lætatur. Ad hoc autem pervenientes, id quod quæritis affirmatione videbitis. Narro etiam vobis lætificationis signa, & quod suum corpus figit.

S C H O L I U M.

Quando Philosophi locuti sunt de spiritibus, aut lapidem suum operâ spirituum confici dixerunt, multi sinistrè spiritus vocabulum interpretati, sibi opinionem, nescio quam, finxerunt de spiritibus malignis sive cacodæmoniis conjurandis, & in operis sui ministeriis acersendis, aut convocandis. Sed qualem inde vita exitum experti sint plerique, qui à magia hac naturali, scientiâ omnium nobilissimâ & divinâ, ad nigromanticam illam & diabolicam temerè desciverunt, sat abundè testatur historia, ita ut nemo sit vir pius, quin ex illarum relatione, horrore maximo concutiatur. Hinc multi quoque reperiuntur, qui rudes vera magia sive Philosophia, traducunt

magnum illum & insignem Philosophum Theophrastum Paracelsum: quem, licet summo jure Theophrastus, hoc est, ex DEO, non ex proprio cerebro aut cacodamone loquens, appellatus fuerit, prater suum meritum tamen, cacodamonum opera quoque usum fuisse impudentissime mentiuntur. Magus fuit, fateor, hoc est, Philosophus. Igitur & magicam secutus est loquendi formulam sive rationem. Spretis enim mortuorum corporum cadaveribus, de sola spirituum naturalium investigatione, prout verum decet magum, sollicitus fuit. Ex his spiritibus nonnulli sunt boni & benigni, utpote qui arte exaltati, & in arcum sunt redacti: Aliqui verò pravi & maligni, quorum videlicet substantia adhuc circumfluit face corporea, maligna quoque ac venenata qualitate. Sed quàm diversis utriusque pradi sint facultatibus, notum ac manifestum fit in ijs, qui vel bona vel adversa utuntur valetudine. Sani qui vivunt, hoc beneficium & donum maximum, solis spiritibus bonis, tanquam veris sanitatis authoribus acceptum ferunt. Quod sane beneficium non exiguum est, sed tanti aestimandum, ut cetera omnia felici-

felicitatis genera facillè huic uni cedant. Unde rectè dicimus proverbio Gallico: L'asante surpasse tout: id est; Nihil bonâ valetudine optabilius aut præstantius. Homines enim in perpetuâ sanitate degentes, in hoc mundano Paradiso, hac in parte similes fiunt angelis in cœlesti Paradiso, qui soli à morborum contagio immunes & securi vivunt. Econtrà verò qui crebrâ, veletiam continuâ morborum tyrannide divexantur, hujus rei causam, non nisi malignis spiritibus, ascribere possunt: à quibus sæpenumero tam magnis & intolerabilibus afficiuntur cruciatibus, ut vix majus supplicij genus excogitari possit: & sic omnes, qui in tanta miseria ac calamitate vitam transigunt, similem ferè sortem cum damnatis & maledictis cacodemonibus in hoc seculo experiantur. Hi verò spiritus tam boni, quàm mali, hoc est, salubres & insalubres, in omnibus corporibus naturalibus mixti reperiuntur: præsertim autem in chao nostro Physico, ex quo elicimus medicinam nostram catholicam sive universalem.

Unde Hermes vitam & mortem ab iisdem quæ spiritibus induci affirmat: ablati scilicet

634. DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO
cet bonis mortem: reparatis verò ysdem vi-
tam: In quo omnino consentire videtur cum ip-
so Paracelso, ita ut planè stupido sint cerebro,
quicunq; non advertant, Paracelsum de natu-
ralibus tantum loqui spiritibus, quos interdum
à tam horrendis morborum ac symptomatum
effectis, malignos sive demoniacos, per simili-
tudinem vocat. Qui verò alium sensum Para-
celso affingunt, hi illum vel non intelligunt,
vel ex singulari malitiâ depravant. Sed re-
deamus ad authoris textum, in quo clarè osten-
ditur: vita & mortis causam in spiritibus esse
indagandam: in spiritibus nimirum natura-
libus: qui in tria genera dividuntur, in ani-
males, vegetales & minerales. Qui noverit
minerales tanquam mortuos revivificare, &
sic preparando depurare, ut vegeti & animati
in corpus humanum vires suas exerant: ad
maximum pervenit arcanum.

Et hoc est illud, quod querunt omnes: quod
si adepti fuerint, gaudio maximo persasi, Deo
maximo opt. merito gratias agent infinitas.
Medicinam enim non modo summam ad cor-
pus humanum habebunt, sed poterunt quoq;
qualibet corpora perfectâ & impurâ figere,
& in

& in summam argenti aurique perfectionem tingere.

HERMES.

HAc autem figuratione priores vestri, quemadmodum ad propositum pervenerunt, ecce mortui sunt. Jam vobis metam demonstravi, & peritis librum aperui, occultas res celavi, sequestrata continere feci, diversas figuras conjunxi, & spiritus sociavi. A Deo hoc munus accipite.

SCHOLIUM.

Indicat author, artis scientiam antiquos Philosophos adumbrasse figuratis locutionibus & similitudinibus. Sed quia non amplius in vivis supersit, illorum loco jam authorem artis scopum, ad quem omnes sapientes colligare debent, demonstrasse: ita tamen, ut non nisi periti, hoc est, genuini & legitimi artis discipuli, inde veritatem saporem sibi gustaturi.

Celavit enim res occultas, juxta illud: quod occultum vis, nemini dixeris. Rerum separationem absoluit. Res diversas, h. e. superius & inferius conjunxit: & inter spiritus mortiferos & vivificos pacem.

pacem fecit, ita ut nunc ambo in perpetuam concordia societatem conspirent.

Qui igitur non poterunt ex his, quæ dictæ sunt hactenus, secretum artis capere, hi divinam majestatem precibus incessanter sollicitent, ut spiritum intelligentiæ ac veritatis ipsis largiatur.

Finis capituli quinti.

CAPITVLVM SEXTVM.

HERMES.

OPortet vos Deo gratias agere, qui omni sapienti ipsam largitur, quæ de miseria & paupertate liberat nos omnibus ejus substantijs probabilibus miraculis sum tentaturus, & Deum suppliciter deprecaturus, ut, dum vivimus, ad eum perveniamus.

SCHOLIUM.

INchoat author hoc capitulum, ab exhortatione seriâ ad gratiarum actionem & pietatem

tatem erga DEUM. Cum enim verissimum sit, omne donum perfectum desuper descendere à patre luminum, qui largitur bona sua, & imprimis hanc scientiam, cui vult: merito nos grates praebeamus erga tam benignum & misericordem patrem ac dominum nostrum. Misertus enim miseria & inopia nostra, manum suam aperit, & ingentem sanitatis & divitiarum ad nos è caelo mittit thesaurum: quo nostrum huius vitae defectum subleuat. O pium! O propitium! O clementem dominum, qui tam caelesti, tam angelico & divino plane munere nos indignos dignatur vermiculos.

Ecquis est inter mortales, cuius animus omni adamante magis induratus sit, qui ex recordatione tantorum beneficiorum non emollescat? aut quis est, qui non pro tantis donis, noctes diesq; coràm DEO flectat genua, ipsum adoret, & laudibus hymnisq; infinitis celebret. Modo unica saltem gattula vel scintillula supersit pietatis in homine, dubium non est, quin, dum in memoriam sibi revocat infinita illa & innumera divina misericordia ac benignitatis erga genus humanum, argumenta, guttula ista pietatis residua in amplissimum

mare

mare, & scintillula in maximum incendium
 excrescat. Si igitur Deus tantis nos cumulat
 donarijs in hoc mundo immundo, dum adhuc
 in corpore mortis, peccatis obnoxio, habitamus:
 quātū putas maximis & inenarrabilibus eter-
 na vita bonis nos ornabit in secutura vita:
 Vbi ab omni peccatorum immunditie liberati,
 erimus illi, qui venimus de tribulatione ma-
 gnā, & lavimus stolas nostras, & dealbavi-
 mus eas in sanguine agni: ideo erimus ante
 thronum DEI, & serviemus ei die & nocte in
 in templo ejus: & qui sedet in throno, habita-
 bit suprā nos: non esuriemus, non sitiemus am-
 pliūs, non cadet super nos Sol, neq. ullus aestus:
 quoniam AGNUS, qui in medio throni est, re-
 get nos, & deducet nos, ad vita fontes aqua-
 rum: & absterget DEUS omnem lachrymam
 ab oculis nostris. Apocalyp. 7.

HERMES.

EXinde filij Philosophorum ungven-
 ta, quæ retrahimus ex ungribus, pi-
 lis, viridi æris, tragacantho, & ossibus in
 antiquorum libris sunt scripta.

SCHO-

SCHOLIUM.

Per unguenta intellige omnis generis Sulphura arte Vulcanicâ è rebus naturalibus educta: ex quibus omnibus unum tantum reperitur fixum & incombustibile. Hoc verò investigandum erit in subiecto omnis mirabilitatis, ut Corn. Agrippa loquitur, & est res, quæ in terris & in cælis est: ipsa est actu animalis, vegetalis & mineralis, ubiq; reperta, à paucissimis cognita, à nullis suo proprio nomine expressa: sed innumeris figuris & enigmatibus velata, sine qua neq; Alchemia, neq; naturalis magia suum completam possunt attingere finem. Per sulphur autem illud fixum, cuius sæpè numero apud Philosophos fit mentio, nihil aliud intelligitur, quàm verum Natura balsamum, quo corpora metallorum mortua peruncta, à corruptione perpetuâ conservantur. Vita enim diuturnioris longiorisq; causa est salum hoc balsamum, quo res naturales si magis abundant, diutius etiam ab interitu præservantur. Ex rebus igitur, ejusmodi balsamo abundantibus, nostra medicina univ.ersalis elicienda, ut eò fiat efficacior ad corpora humana in sanitate statu conservanda, & ad hæc tes
 siro

sive ex mala victus ratione, sive hereditaria propagatione, aut quavis alia occasione subortos, abigendos & radicitus extirpandos.

Noli igitur existimare, tale sulphur reperi in unguibus, pilis, viridi aris, tragacantho, ossibus & similibus rebus momentaneis & cito perituris; sed hæc sunt tantum nomina externa, quibus author ex libertate Philosophica utitur ad internam rerum essentiam ab indignis & impijs occultandam.

HERMES.

Amplius unguenti, quod tincturas continet, fugientia coagulat, & sulphura decorat, dispositionem oportet nos exponere, & omnibus alijs unguentis figura, quod est unguentum occultum & sepultum, cujus nulla videtur dispositione, & habitat in corpore suo, sicut ignis in arboribus & lapidibus, quod subtilissimâ arte & ingenio oportet nos extrahere absq; combustionem.

SCHOLIUM.

Unguenti sive sulphuris veri Philosophici conditionem, nunc author pluribus explicat

et verbis : & primum id tincturas continere
 ait : Tincturarum enim magna est latitudo.
 Quicquid enim tingendo colorem aut proprie-
 tatem corporibus naturalibus imprimit, id tin-
 ctura nomen meretur : ita ut omnis medicina,
 qua corpora in bonâ & naturali conservat
 constitutione, & aufert morbos, rectè appelle-
 tur tinctura sanitatis : & sic e contra res de-
 struentes, ac aggritudines corruptionesq; corpo-
 ribus inducentes, nuncupentur tinctura mor-
 borum & mortis. Quot igitur in mundo res
 inveniuntur, sanitatis & morborum causa,
 tot etiam tinctura statuenda : quas in univer-
 sum omnes in se complectitur unicum istud
 Philosophorum unguentum. Habet deinde
 idem unguentum facultatem fugientia coagu-
 landi, & sulphura decorandi, hoc est, volati-
 lia figendi, & obscura illustrandi. Ejusmo-
 di autem volatilia nihil aliud sunt, quam o-
 mnia inferiora & imperfecta metalla, qua
 per hoc unguentum transmutantur in opti-
 mum aurum & argentum. Tandem un-
 guentum hoc absconditum latere dicit in cor-
 poribus, non secus ac ignis sive calor naturalis
 non autem hic sermo est de igne vulgari,

aliàs mechanicus dictus, omnia comburens & destruens) tempore veris in arboribus succum sive viriditatem generat, & temporis progressu producit gemmas, folia, & flores, tandemq; completam fructuum seminumq; maturitatem absolvit: Vel sicut idem calor in montibus & intimis terræ visceribus (linea namq; viridis gyrat universum) simplicissima rerum corpora sive elementa primum miscet, & lapides inde diversis proprietatum differentiis insignitos fabricat: sic sulphur natura sive Philosophorum tincturas veras, quas in se continet, per varias temporum revolutiones explicat; immatura perficit: inconstantia figit: immunda abluit: ignobilia & vilia nobilitat. Propter varias ejusmodi & eximias dotes, quibus preditum est, longè latèq; antefertur cæteris sulphuribus, adeo ut propterea non immerito divinum ab authore appelletur. Vas est hoc in loco materia ipsa, quæ continet essentiam pretiosam, cælestem, astralem, & vitalium spirituum copiam imprægnatam. Hi spiritus, qui instar Mercurij volatilis, fugitivam habent naturam, ingeniosâ & mirâ arte extrahuntur, & per sublimationem magis magisq; exaltantur.

*tantur, tandemq; figuntur. Sed industria summa præcavendū, ne in gradibus ignis per-
cetur. Calor enim nimis materiam nostram,
qua, ut diximus, cælestis sive astralis istius es-
sentiae vas est sive domicilium, comburet, &
sic fracto carcere, captivus aufugiet.*

HERMES.

ET scitote, quòd mediocriter cœlum
cum terrâ jungitur. Mediocre autem
est figura cum cœlo & cum terrâ, quod
est aqua. Omnium autem primò est a-
qua, quæ exit de hoc lapide: secundum
verò aurum: tertium autem ferè & me-
diocre aurum, quod aqua & fece no-
bilius.

SCHOLIUM.

Hic agitur de tribus lapidis partibus. 1.
de aqua. 2. de cœlo, sive mediocri au-
ro. 3. de auro sive face terrestri. Noli verò
mirari, quòd aurum hic facis vicem, gerat, &
aqua cœloq; vilius æstimetur. Loquitur enim
hic author de auro non vulgari, sed de Philoso-
phico, quod in uno tanquã sacco continet omnia
corpora, tam perfectæ, quam imperfectæ,

pretiosa & vilia: pura & impura: gemmas
& silices: aurum & plumbum: ita ut plum-
bum Philosopho nil aliud sit, quàm aurum le-
prosum & imperfectum: aurum autem vicif-
sim sit plumbum fixum & perfectum. Pra-
stantius autem plumbo & auro, dicitur cælum
mediocre, vel ferè aurum. Mediocre autem
ideò dicitur, quòd auri quidem pondus, colo-
rem, & cæteras proprietates habeat, sed mul-
tò sit, spiritualius, excellentius & potentius:
utpote, cujus virtutes exuperant vulgare
aurum.

Unde etiam vulgare, per projectionem tingu-
gitur à mediocri, & plusquam perficitur: estq;
hoc aurum mediocre, verè lapis ille pretiosus,
in cuius comparatione omne aurum, arena est
exigua, & tanquam lutum estimabitur argen-
tum respectu illius. Sap. 7.

HERMES.

IN his autem tribus sunt fumus, nigre-
do & mors. Oportet ergò nos ab
aquâ fumum superexistentem, ab un-
guento nigredinem, & a facie mortem
depel-

depellere, & hoc dissolutione. Quo per-
acto, maximam habemus Philosophiā,
& omnium secretorum secretum.

SCHOLIUM.

IN his tribus, hoc est, in unico subjecto, ex
tribus composito, quod notum est in capitulis,
latent hæc tria, fumus, nigredo, mors; quæ non
nisi unum sunt: caput nimirum mortuum: quod
depuratur & revivificatur per solam disso-
lutionem. Nisi enim corpus salvatur, nulla fit
spirituum coagulatio. Solutione enim corpo-
ris impuri & fumosi, spiritus puriores & nobi-
liores, tanquam succenturiati, novæ indies
& prestantiores vires atq; proprietates indu-
cunt: & nigredine ablata, albos & rubicun-
das Philosophorum flores proferunt: morteq;
expulsâ vitalibus & astralibus tincturis o-
mnia perfundunt atq; replent. Et hæc est Phi-
losophia consummata, & omnium secretorum
secretum. Sed quid sit Philosophia consumma-
ta, in superioribus fusè explicatum est. Ad
quamvis Hermes hic tantummodò loqui vi-
deatur de transmutatoriâ Philosophiâ: alibi
tamen disertè fatetur, omnes sapientias sue sa-
pientia

pientia subditas esse. Cum autem Christus Sal-
 vator noster, unica & sola vera sit sapientia
 ab aeterno, non existimo, aliquem veram sapien-
 tia participem fieri posse, nisi is & spiritum
 Christi simul habeat. Per hunc enim spiritum
 solum, accessum habemus liberum ad abscon-
 dita tam divinarum, quam naturalium re-
 rum mysteria pervenienda. Is enim est, qui, te-
 ste Paulo, scrutatur omnia, etiam profunda
 DEI. Nemo enim cognoscit, quae DEI sunt, nisi
 idem, quem accepimus, spiritus DEI. Huius so-
 la virtute similes efficimur in hac vita Enochi
 & Eliae. Sicut enim hi, teste scriptura, vivi fu-
 erunt assumpti caelum: ita & nos per Christi spiri-
 tum, in his terris adhuc ambulantes, tanquam vivi
 in caelum extollimur. Cum enim per caelum ni-
 hil aliud intelligatur quam vita aeterna: Chri-
 stus autem sit ipsa met vita: de se ipso enim lo-
 quens, inquit: Ego sum via, veritas & vita:
 necessario inde sequitur, quod qui in Christo
 manent, & Christus in illis, non amplius in
 mundo, sed in caelis, ubi Christus est, versentur,
 hoc est, non amplius terreni ac mundani idolo-
 latrae, rebus caducis, sed spirituales & immor-
 tales Christo soli adherent. Non igitur expe-
 ctan-

Etandus est alius Enoch, aut alius Elias, qui ante adventum Christi in mundū veniat. Sicut enim Antichristus non habitat in uno solummodo individuo, sed in toto Antichristiano corpore, quod ex pluribus constat membris, diffusus regnat: ita Enoch & Elia spiritum non acceperit sola quadam singularis persona: sed omnes veri Christiani & pī, præsertim Philosophi, qui in eadem ambulantes spiritu in vasis suis fictilibus, ut cum Paulo loquamur, habent thesaurum immortalem & incorruptibilem, nempe Jesum Christum: à quo Elias olim, tanquam de spiritali petrâ bibens, spiritum quoque eundem acceperat, ita ut spiritus Elie, non alterius sed ipsius quoque Christi fuerit: qui solus est verus Elias artista, nos deducens in omnium artium veritatem: quin imò solus is est consummata Philosophia, & omnium secretorum secretum.

Finis capituli sexti.

CAPITVLVM
SEPTIMUM.

HERMES.

O Filij Philosophorum, corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum perfectissimum, rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes devastant, neq; aqua alterat, quia ejus complexio est temperata, & natura directa, in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec superfluum quicquam in eo est. Ideo Philosophi ipsum prætulerunt, & magnificaverunt, dicentes, aurum sic haberi in corporibus, sicut Sol in stellis lumine suo est splendidior: eo enim Dei nutu, omne vegetabile, omnis terræ fructus perficitur: sic aurum omne corpus continet, vivificat, quod **I**xi fermentum est, sine quo nequaquam perficitur.

SCHOLIUM.

Septem corpora, sunt septem metalla, aurum, argentum, stannum, æs sive cuprum, ferrum,

ferrum, plumbum, & argentum vivum. Inter
 hæc præstantissimum est aurum. Vnde etiam
 reliquorum rex & caput ab autore vocatur.
 Sed erras, si hoc dictum putas de auro vulgari,
 cujus usus est in officinis monetariorum & au-
 rifabrorum. Aurum enim nostrum, inquit
 Philosophi, non est aurum vulgi, sed est æs, si-
 ve electrum minerale, cujus compositio in se,
 complectitur omnia metalla: juxta illud, O-
 mne aurum est æs, sed non omne æs est aurum.
 Hoc verò æs sive aurum rectè comparatur So-
 li, qui, teste Hermete, post DEUM gubernat
 mundum, & illuminat omnia mundana, sive
 animata sive inanimata: & est gubernator
 vitalium, vel totius vivacitatis frequen-
 tator & dispensator: de quo Palingenius ita
 canit:

— — — — O Sol, qui tempora mutas,
 Et cum temporibus, quicquid generatur in
 orbe.

Hujusmodi virtus generativa & seminaria,
 cujus vi crescunt & propagantur omnia, inest
 quoque in viriditate æris nostri: de qua Philo-
 sophus loquitur: Totum illud, inquit, quod est
 perfectum in ære, est illa sola viriditas: qua

25

in

in ipso est : quia illa sola viriditas per nostrum
magisterium vertitur citò in verissimum au-
rum nostrum. O benedicta viriditas, qua cun-
ctas res generas : quod vel inde constat, quòd
nullum vegetabile atq. fructus nullus appa-
ret germinando, quin sit ibi viridis color. Ex
quo manifestè colligitur, aurum hoc Philoso-
phorum siue as habere longè alias proprietates
atq. vires, quam vulgare illud : quod, teste
Mirandula, parvo pulvere insperso in igni
fugit : ac potest resolvi in calcem & aquam
limpidam : imò hydrargyrus id penitus de-
struit : ita ut longè differat hoc vulgare à ve-
rò Philosophorum auro : quod, præter comme-
moratas virtutes etiam perfectissimum est, &
incorrumpibile : quodq. naturam habet Elixiris
siue fermenti. Est autem Elixir, ut Rosarius
inquit, medicina completa, magisq. depurata
& digesta, quam aurum & argentum, eò quòd
ipsum Elixir habet vim convertendi omnia
imperfecta corpora in aurum & argentum,
quod ipsa per se minime perficere possunt : quia
si de perfectione suâ alteri darent : ipsa imper-
fecta existerent : eò quòd non possunt tingere,
nisi quantum se extendunt. Hinc constat, au-
rum

rum Philosophicum esse quid præstantius, nobilius ac pretiosius ipso auro & argento, cæterisque omnibus metallis vulgaribus. Quasi verum multi hanc auri sive aris viriditatem in vitriolo, & cupro sive ære vulgari: sed errore decepti à vero scopo longè aberrarunt. Causa erroris fuit ipsorum crassa ignorantia, qua secuti sunt literalem, in scriptis Philosophorum sensum, cum tamen Philosophia Chymica non contèpletur metalla, quatenus sint corpora, sed quatenus redacta sint in substantiâ subtilissimâ, spiritualem ac cælestē. Est ergo aurum nostrum non corporeum: sed summè depuratum, & ad astralem naturam adductum. De quo hæc dixisse sufficiat.

HERMES.

Sicut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cum corpus sublimaveris, mundaveris, & turpitudinem à facie separaveris, cum conjungere & simul miscere volueris, pone in eis fermentum, & aquam terrâ confice: donec Ixir fermentetur, & ut pasta fiat fermentū. Meditamini & videte, utrum et fermentū fiat de alio, quàm de suo natura.

Inspi-

Inspicite ergò, quomodo fermentum non est, nisi de pasta ipsa.

SCHOLIUM.

PAULO superius mentionem fecit author fermenti, idq; aurum esse apertis & manifestis verbis indicavit. Pergit igitur nunc pluribus demonstrare necessitatem fermentationis: & aliquas ordine operationes ponit: quales sunt sublimatio, mundatio, facum separatio, conjunctio & mixtio, quae singula necessario requirunt fermentationem. Est enim fermentum quasi anima, quae pastam eadem proprietate, quâ ipsa est insignita, fermentat. Ne verò dubites, id verum artis esse fermentum, ab authore supra propositum: considera solummodo finem intentionis tuae, & mox fateberis aliud non esse, quàm hoc ipsum. Aurum vis producere: Ergò aurum tuum quoque erit fermentum. Quemadmodum fermentum pasta ex eadem materia constat, ex qua ipsa pasta: utriusque enim materia est farina: sic fermentum lapidis aurifici est aurum: argentifici argentum. Vide saltem, ut fermentum.

tum, quo uti voles, semper sit re fermentanda
 efficacius, purius, & astralius, magisq; digestū,
 & non errabis. Expurgate vetus fermentum,
 inquit D. Paulus, ut sitis nova conspersio.
 Ad regenerationē enim novi hominis, requiri-
 tur novum fermentum, quod veteri isto longē
 sit efficacius, purius, nobilius, celestius, spiri-
 tualius. Tale autem novitatis, puritatis,
 sinceritatis & veritatis fermentum est ipse
 Christus, quo in baptismo per ipsius mortem o-
 mnes, verē credentes, fermentantur. Vnde
 Matth. 13. simile dicitur esse regnum cælorum
 fermento, quod acceptum mulier abscondit in
 farina satis tribus, donec fermentatum est
 totum.

Quale igitur hoc novum est fermentum,
 talis quoq; debet fieri pasta inde fermētata. Ni-
 si enim pasta candem cum fermento virtutem
 & proprietatem acceperit, verē & debito mo-
 do fermentata dici non poterit. Hinc elucet
 evidens discrimen inter Christianos veros &
 falsos. Veri, virtute novi fermenti operan-
 tur juxta novum hominem veritatem & vi-
 tam: falsi autem secundum veterem hominem
 mendacium & mortem. Hac autem postrema
 bene;

tenebrarum opera, regenerato homini omninò devitanda & fugienda sunt. Medicum enim enim fermentum, scilicet veteris hominis, ut Paulus docet, Gal. 5. corrumpit totam massam. Quicunq; igitur massam suam, tam theologicè quam Chymicè, rectè fermentare velit: vetera impuritatis & corruptionis corpora relinquat, nihil enim stabile aut laudabile in illis unquam inveniet. Est autem in utraq; scientia fermentatio necessaria. Qui enim in Theologia ignorat Christum, ab eodem quoq; ignorabitur. Nosse autem Christum realiter, est credere ipsius verbo, & servare ipsius mandata. Sic enim cum ipso erimus una massa, & à propria ipsius verbo in essentialem & perpetuam amicitiam ejus fermentati. Jamq; non amplius nos dicet servos, sed amicos. Amici enim, inquit ad discipulos, mei estis, si feceritis, quae praecepio vobis. In Chymia quoq; necessariam fermentationem esse palam fit ex eo, quòd si non mescas fermentum cum Elixire, non coloretur corpus, sicut debet, quòd si sine fermento non exhibit neq; Sol, neq; Luna. Est enim fermentum anima, quae corpori imperfecto, mediante aqua, vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam reducit.

HER.

HERMES.

ET nota, quod fermentum confectionem dealbat, combustionem verat, tincturam, ne fugiat, continet, & corpora lætificat, & in vicem conjungi & ingredi facit. Et hæc est clavis Philosophorum, & finis operum, & hac scientiâ corpora emendantur, & eorum opus, Deo annuente, peragitur.

SCHOLIUM.

Dubium maximum hæc de fermento oriri videtur, quod antea aurum esse diximus: nunc autem fermenti in confectionem quoque dealbare author confirmet: sed facile id solvitur per Philosophum, qui dicit: non est aurum, nisi prius fuerit argentum: Item aurum nostrum, est tinctura, iuc anima sive fomentum operis, sine quo nequaquam peragitur, sed quando dealbatum fuerit aurum, h. e. corpus album, neque sit argentum, nisi prius fuerit Mercurius. Vide Sol fingitur à Philosophis tres habere facies in cælo: nigram, candidam & rubicundam: ita ut facile credendum sit, fermentum hoc non tantum dealbare confectionem, sed etiam, ut author paulo post docet, à combustionem & fugam custo-

custodire tincturam, eiq³ in projectione conciliare ingressionem. Sed quia fermentum non potest ingredi corpus mortuum, nisi mediante aquâ, quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: id in omni fermentatione notari debet pondus uniuscujusq³. Si igitur terram foliatam albam ad album Eluxir volueris fermentare, ut stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminutâ, tunc recipe terra dealbata seu foliata corporis mortui patres tres, & de aquâ vitæ reservatâ partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam. Fermentum autem sit preparatum, ut fiat calx alba fixa & subtilis, si ad album tua procedit intentio: si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinissima autri preparata, & non erit aliud fermentum. Tanta igitur est fermentationis præstantia, ut author eam non dubitet appellare clavem Philosophorum, hoc est, principium & finem operum, videlicet albi & rubei: utpote cujus beneficio corpora emendantur, hoc est, in superiorem perfectionis statum exaltantur: sicq³ tandem opus rubeum ultimumq³ divina aspiciente gratiâ, perficitur, & ad finem perducitur.

HER.

HERMES.

NEgligentiâ verò & malâ de eo opinionone, opera corrumpuntur, ut fermentum massæ, & coagulum lacti ad caseum & moscus in aromatibus.

SCHOLIUM.

NE fortè quis erret in secreto fermentationis, & falsâ quadam opinione, de eâdem conceptâ, opus potius per ipsam corrumpi, quàm corrigi & emendari existimet: author tria proponit exempla, quæ tacitè spectanda esse præcipit. Ut entan fermentum massam, coagulum lac, & moscus aromata non corrumpit in deterius, sed ut ex massa fiat panis: ex lacte caseus: & aromata grato mosci odore à corruptione & carie conserventur: Ita etiam fermentum Philosophorum materiam nostram primò corrumpit quidem, & in nigredinem ipsam convertit: non tamen, ut eò redactum opus ita in nigredinis morte relinquatur: sed potius tota confectionis massa, per omnes colorum mutationes fermentetur ac tingatur. Calor namq; agens in humido primò efficit nigredinem: & calor in sicco causat albedinem: nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinẽ. Quæ varietas colorum soli fermento adscriben-

R

da

aa est : & sic corruptio unius, est generatio alterius : estq; fermentum, fermenti fermentum : veluti Philosophus inquit : Qui non gustaverit saporcm salium, nunquam perveniet ad optatum Fermentum fermenti : fermentat enim finitum per excellentiam. Appropria ergo fermentum, quod est anima ante fermentacionem, ut sit pulvis calcinatus, solutus, & induratus : quoniam si benè non preparas fermentum, nil valet tuum magisterium. Et scias, quod non est fermentum, nisi Sol & Luna, hoc est, aurum & argentum, istis Planetis appropriata. Ideo quia sicut Sol & Luna alijs Planetis dominantur, & ipsa ad suam naturam convertunt : ideo à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum, in corporibus introduci : quia, est ejus anima. Hæcq; anima, vitam inducit corporibus mortuis, & imperfectis : ut simul cum vivis & perfectis vivificentur & perficiantur. Sic enim verbum Christi verum est fermentum sive anima vivificans in Lazaro mortuo, & quatriduū jam sepulto ac fatente. Quamprimum enim Christus dicit : EXI FORAS Lazare : ecce statim mortuus resurgit, & prodit de sepulchro. Tam efficax enim est verbum Christi, ut illud

in

in effectum producat, id, quodcumq; per illud pronuncietur. Quod infinitis propemodum exemplis, tam ab ipso Christo, quam à suis discipulis, alijsq; sanctis viris atq; Prophetis, prastis, passim in sacris comprobatur literis. Et hoc est integrum ac verum verbum Dei, ex perfecta & vera fide profectum. Ideo etiam essentialiter statim per id efficiunt omnes sancti, quicquid volunt. Multi equidem hodie gloriantur in hoc verbo, sed dum putant se integrum ac verum habere, vix ac ne vix quidem dimidiū sunt adepti. Nam ab ipsorum effectis, siue fructibus, manifestè cognoscimus, ipsos non habere nisi nudam literam, & mortuam umbram verbi, nequaquam verò ipsam verbum verum, essentialiter & efficaciter: adeo ut merā paleam vacuā, gravisq; carentem triturare videātur. Si enim verum haberent, etiam per illud demonstrarent effectus, similes effectis verbi, ab ipso Christo, ab apostolis & alijs viris sanctis prolatis. Lumen enim, quod non lucet, nec aërem finitimum collustrat, non est lumen, sed luminis tantum inane & sterile nomen. Lumen autem lucem simul ac splendorem rebus afferens, hac verò luminis verū & essentialē nomen meretur. Quamobrè sicut hodie infinitus est

numerus eorum, qui hoc inani & sterili verbo utuntur ad lucrandum tantummodo panem pro corpore suo alendo: paucissimi autem sunt, imò vix unus atq. alter, qui hoc verbum efficaciter & essentialiter adhibeat tam pro suâ quàm aliorum animarum salute: ita etiam ingens est alchymistarum deploratorum multitudo, qui artem Chymicam exercentes solummodo inhaerent rebus sive fermentis mortuis, & particularibus quibusdam sophisticationibus: pauci verò reperiuntur, qui vivam & efficacem Naturæ essentiam, & universalem omnium corporum medicinam, legitimo modo inquirunt atq. scrutantur.

HERMES.

Certus aurei color ad rubedinem, & natura non est dulcedo, idè de eo sericum constituimus, quod est Ixir: & de eo constituimus encaustum, quod scripsimus, & sigillo regis lutum tingimus, & in eo colorem coeli posuimus, qui se videntibus visum augmentat.

SCHOLIUM.

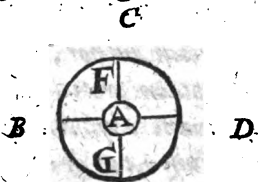
Quamvis non satis constet, quid author velit per dulcedinem & sericum: inferius tamen sese explicat, adeo ut facile conjectari

Etari liceat, id esse fermentum aureum ad ru-
 bedinem; cuius descriptionem vel adumbratio-
 nem potius per encaustum, hoc est, figuras, si-
 militudines, & tropicos loquendi modos, ha-
 etenus in his capitulis tradidit. Notandum au-
 tem hic est, sigillū regis, hoc est, auri sive Solis,
 quod lutum, hoc est, est massam mercurialem
 tingit, esse unum ex secretis sapientum. Vnde
 etiam à quibusdam dicitur sigillum sapien-
 tum: vel sigillum Hermetis sive Mercurij.
 In quo inquirendo multi hætenus, sed plerique
 in vanū laborarunt. Non enim id est cera Hi-
 spanica, neq. suber, neq. colla sive gutten, neq.
 luti quoddam genus, quo vasa vitrea, terrea,
 aut alia huius generis perlutantur, vel obtu-
 rantur: sed est quædam natura dispositio cer-
 ta, ad cuius legem infallibilem res in vase
 Philosophico inclusa, suis obsignantur proprie-
 tatibus ac coloribus, usq. dum omnium facta
 fuit apparitio, & tandem etiam prodeat exop-
 ratissimus ille color Cyanæus sive cælestis, qui
 saluari splendoris sui efficacia, visum intuen-
 tis non obscurat aut obtundit, veluti fieri vi-
 demus ab externa Solis splendore: sed acuit,
 potius eum, ac roborat: neq. hominem sua visu
 enecat, ut Basiliscus: sed potius morti jam pro-

ximos, profuso proprio sanguine revocat, & pristina vite incolumitate ipsis restituit, ut Pelecanus. Dicitur enim Pelecanus, rostro suo in gyrum flexo, proprium odere pectus, & sanguine inde effluere, pullos suos mortuos irrigare, & sic vite restituere. Unde Chymici instrumentum quoddam habet destillatorium, quod huiusmodi Pelecani gyri circulari formam refert. Sed admonendi hic sunt veri artis indagatores de hoc Pelecano, magnum arduumque secretum in illo a Philosophis occultatum esse. Sicut enim Pelecanus avis est viva, non mortua, ita etiam Philosophi ad magisterium suum postulant corpora non mortua, sed viventia, hoc est, spiritualia, & summam vitalium facultatum fecunditatem praeclatam. Sicut etiam sanguis effluens e pectore mortuis pullis reddit vitam: ita viriditas nostri Leonis rubei, vitam in mortuis & obscuris metallorum corporibus consopitam refuscitat, eaque pristino splendore & claritati restituit. Et sicut tandem sanguis ille non elicitur, nisi factum prius ab ipso Pelecano gyro, seu circulo: dum enim rostrum applicat pectori, totum collum cum rostra flectitur in circulare formam: sic artifex verum, & tingentem Leonis sanguinem evocare non poterit, nisi prius

spiri-

spirituum circulatio sive destillatio circularis fiat: hoc est, exterius intro, interius foras: item, inferius sursum, & superius deorsum pellatur: ita ut exterius & interius, inferius & superius simul in uno circulo conveniant, neq; amplius cognoscas, quid vob exterius, vel interius, inferius. vel superius fuerit: sed omnia sint unum in uno circulo sive vase. Hoc enim vas est Pelecanus verus Philosophicus, nec aliud est in toto mundo querendus: ac sine hoc frustra laborabit omnis falsarius alchymista. Sed ut melius intelligantur ea, quae modo dicta sunt, hanc placuit sequentem subscribere figuram.

A est interius, & tanquam principium & fons, à quo reliquae literae defluunt: & simul etiam finis ultimus, in quem ceterae omnes, tanquam fluvij in Oceanum sive mare magnū refluxant. B. C. D. E. Haec quatuor significant exterius.

R 4

C.F.

C.F.Superius.E.G.Inferius. Quae litera in universo omnes A.B.C.D.E.F.G.septenarium Magicum occultum, manifestè exhibent: de quo aliàs copiosè satis à nobis tractatum fuit, ita ut supervacaneum sit, nunc plura de eo addere.

HERMES.

Aurum ergò pretiosissimus est lapis, carens maculis, temperatus quoque, nec ignis, nec aër, nec aqua, nec terra corrumpere potest fermentum universale, cuncta rectificans temperatâ compositione, quod flavi sive veri citrini coloris est.

SCHOLIUM.

Jam aperte fateretur author, aurum Philosophorum esse lapidem pretiosissimum, longèque plures dotes, & munera ipsi tribuit, quàm vulgare possidet aurum. Et ut de cæteris nihil dicamus, manifestum hic apparet discrimen inter aurum Philosophorum & vulgare: quod vulgare lapis pretiosissimi nomine, nulla jure appellari possit: siquidem simplici perfectione tantum ornatû, a corporeâ illâ coagulatione nondum sit liberatum: Et quamvis sit purum, temperatum, & ab ignis, aëris, aquae vel terre

terra injurijs tutum & immane: non tamen
ut fermentum universale, cuncta ad tempe-
ratam naturam reducere potest: sicut flavus,
verusq; ille citrinus color, hoc est, auri essentia
quinta sydereæ & cœlestis, à corpore suo crasso,
impuro, ac terrestri segregata:

Si sapias, umbrarum fuge mortua corpora.

Namq;

Constans est solus SPIRITUS: umbra fugit.

Universalitas enim sive Catholicismus non
consistit in corpore, sed in spiritu. Spiritus enim
solus penetrat omnia, quantumvis solidissima,
corpora. Sic Catholicismus religionis, seu vera
Ecclesia, non consistit in visibili quodam &
corporeo hominum cœtu: sed in invisibili & spi-
rituali, piorum ac verè credentium in unicum
Jesum Christum, consensu ac conspiratione.

Qui enim extrahunc Regem omnium regum,
verè catholicum, in quo & per quem sunt o-
mnia, quiq; solus est & unicus spiritualis, ve-
ra Ecclesie pastor, præsul, & episcopus summus,
subscribit particulari cuidam Ecclesie, is jam
est sectarius, schismaticus & hæreticus. Regnū
enim Dæmō venit cū observatione, sed est in-
tra nos, inquit Salvator noster ipse Luc. 17. Item
ibidem quoq; hortatur suos discipulos, ut ab

R. S.

ejus.

eiusmodi sectariorum seductionibus sibi caveant: ubi inquit: Venient dies, quando desideretis videre unum diem filij hominis, & non videbitis: & dicent vobis: Ecce hic: ecce illic: Nolite ire, NEQUE SECTEMINI. Ex quibus palam convincitur, quod certa externa secta non sit subscribendum: quemadmodum hodiè fieri videmus: ubi plurimi hominum, ex nimia simplicitate seducti, huic vel illi secta nomen suum dant, falso sibi persuadentes, se sub numero certorum sectariorum, horum vel illorum, comprehensos, errare amplius non posse, sed certius certo inde animæ beatitudinē & vitam eternam reportaturos, cum neq. Ecclesia, quam unusquisq. suā solummodo verā esse perperam opinatur, errat. Unde tot dissensiones & controversie in religione repullulāt, in quibus singula pars suam opinionem meritis propugnat: magis autem pleriq. illorum occupari videntur in particularibus sive proprijs verbarum phrasimq. deliris, quam in universali scripturā sacrā & verba Dei serio piēq. excolendo. Si enim hujus virtutem cognoscerent, infinitas quæstiones stultas, inutiles, & vanas, quæ non nisi contentiones & lites generant, intermitterent: & hominem hæreticum post unam

&

& secundam correptionem de vitarent, scientes, quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus, Tit. 3. Sed quares, ubinam sint illi veri Christiani ab omni sectariorum contagione liberi? Et tibi respondeam ad hanc questionem, vellem scias, illos non esse quarendos in monte Samaria, non Ierosolymis, non Roma in Italia, non Geneve in Gallia, non Lipsia in Germania, non Cracovij in Polonia, non Praga in Bohemia, non Olsmutzij in Moravia: sed ubiq, per totum dispersas mundum, in Turcia, in Persia, Italia, Gallia, Germana, Polonia, Babecoria, Moravia, Anglia, in America, etiam ad extremos Indos. Ex omni enim natione, DEUS sibi colliget Ecclesiam. Vera autem verorum Christianorum, vota hac erit propria, quod, teste ipsa veritate Christo, Joan. 4. neq, in monte hoc, videlicet Samaria, neq, Ierosolymis, neq, alibi adorabunt patrem. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in SPIRITU & VERITATE. Nam & Pater tales quærit, qui adorēt illū. Spiritus est DEUS: & eos, qui adorēt eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Ex his igitur cogni-
 in perspectiva, unicuiq, nunc iudicandum relinquo, qui nam

quinam sint illi, qui sunt sub verâ Ecclesiâ, nec ne? & ubinam locorum in hoc mundo, verus Christianismus, verâq; colatur & exerceatur religio. Factâ itaq; comparatione, idem esto iudiciû de Chymia verâ & falsâ; sive de universali & particulari: deq; veris & spuris ejusdem indagatoribus.

HERMES.

Aurum sapientum coctum & benè digestum ignea aqua Ixir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius, plumbo: quod est temperatâ compositione fermentum Ixir; & è contrario distemperatû distemperatâ compositione.

SCHOLIUM.

Aurum & aqua ignea, quantumvis exquisitissimè per artem cocta & digesta, nullibi tamen perfectiora, meliora & prestantiora reperiuntur, quàm in mineris & radicibus suis: ubi nullum adhuc ignem sunt experta. Sicut in auro videre est, modo è terrâ suâ extracto, quod planè crudum adhuc existit, & à superfluitate suâ nondum sejunctum aut separatum. Unde quoq; ejusmodi aurum magis aptum est, & idoneum ad regenerationis opus. Siquidem spiritus ejus adhuc sunt liberrimi, nullaq; forti corporum coagulatione detenti.

Hinc

Hinc promptius agunt, velociusq; tinctura
 preparationem accelerant, quam si auri corpus
 prout vulgò habetur, accipiatur. Omnia namq;
 corpora, sicut & suprà mentionē fecimus, prin-
 cipijs suis vicinib; præstant ijs, quæ per diu-
 turnam coagulationem à primitivâ suâ spiri-
 tualitate & fecunditate longius recesserunt.
 Non mirandum ergo est, quod patres primi in
 seculo aureo, quod creationi proximum & à
 benedictis & fecundis creatoris uberibus qua-
 si nondum ablactatum, tanto virium virtu-
 tumq; vigore, hoc ferreum nostrum longè su-
 perabat, in tam multos longævitatis annos suâ
 produxerint vitam. Hominum enim corpora,
 tum temporis nondum tam fædè corrupta erāt
 à teterrimâ illâ luxuria bestia: quæ sensim per
 propagationē adeò increvit, ut in hoc fere viti-
 mo seculo, nihil ab eâ sanū appareat. Huic cor-
 ruptelæ mox successit vita brevitās. Vnde jam
 Nascendo morimur, pendetq; ab origine finis.
 Eidem calamitatis iugo quoq; sunt metallorū
 corpora obnoxia, quæ vix è mineris suis eruta,
 statim corporeo rigidoq; mortis carcere inclu-
 duntur, ex quo nulla speranda liberatio, nisi re-
 lieta nobis esset aurea illa vitæ clavis, quâ solâ
 omnes portas clausas in mortis isto carcere re-
 sera-

seramus, & captivos inde spiritus in pristinum
vita theatrum producimus. Per hanc autem vita
clavem intello, vitales mineralium radices, in
quas si corpora reducantur, sunt novae regene-
rationi apta, ita ut veram ex illis iuncturam tum
habere possis. Accedit insuper aqua ignea, qua
nihil aliud est, quam Mercurius Philosophorum
ex iisdem minerarum radicibuseductus. Haec a-
qua est mater, qua aurum in ventre suo conces-
sum solvit, eique inter digerendum, debitum pra-
ebet nutrimentum, donec 40 septimanis elapsis,
terminoque gestationis Philosophici foetus abso-
luto, pariendi tandem sive natiuitatis hora ad-
veniat. In fine igitur digestionis, quando nimi-
rum instat dicta hora natiuitatis, demum ori-
tur anima non autem prius neque citius. In hoc
igitur puncto: totum est periculum.
Transacto autem hoc puncto nullum amplius
est periculum. Aurea igitur proles nostra in lucem
producta, quamvis respectu Saturni senioris,
sive plumbi, ob aetatis imbecillitatem inferior vi-
deatur, longe tamen lateque illum superat pondere,
coore, viribus, constantia & ceterisque virtutum donis
Frigidis enim qualitatibus nimis corruptus Sa-
turnus propter intemperiem suam, neque ignem, neque
aerem, neque ceterorum elementorum insurgens resistere
potest. Infans autem noster fortissima & tempe-

ratissima est cōpositionis: ita ut non solū repellat a se omnē vim externā, sed propter secundā virtutū affluentiam & copiam, quā abundat, priorū parentū infirmitates sanat, & quēvis corporum Mercurianā in summam auri perfectionē tingit. HERMES.

PRīmū enim opus ex vegetabili fit, secundū ex animali in gallinæ ovo, maximū est subsidiū, & elementorum constantia; ac terra nostra aurū est, de quo omne fericum constituimus, quod est fermentum Isir. SCHOLIUM.

DIStinguit hic author opus magnū sive generalē in duo specialia, nēpe in vegetabile, & in animale, quod ultimū in gallina ovo perfici ait. Sed quāvis plura & infinita huiusmodi opera fingantur a Philosophis: tamē non est nisi unū verum, quod ab elementorū equali & temperatā permissione solum constās, firmū & fixū est: ob quā causā maximū quoq; sanitatis est subsidiū, nec minūs inopia. Fundatur autem in terrā auri, quæ merito Isir, sive Elixir, sive fermentum Philosophorum appellatur. Hoc autē fermentū duplex esse, paullo suprà monuimus: Solis videlicet & Lunæ. Per fermentū Solis intelligitur sperma viri, & per fermentū Lunæ sperma femina: ex illis fit primò cōiunctio,

postea generatio vera & casta: fermentū aurū,
aurū est: sicut fermentū panis, panis est. Et si-
cut in operatione panis modicum fermenti le-
uat & fermentat magnam copiam pasta: ita
etiam illud modicum terra, quod continet iste
lapis, sufficit ad nutrimentū totius lapidis. Unde
Avicenna inquit: Fermentum reducit sibi
appositum ad sui naturam, colorem, & saporē
ad omnem modum, videlicet de potentia in a-
ctum. Nam confectionē dealbat, seu multipli-
cat spiritualitatem corroborat, combustionem
annihilat, tincturam continet, ne fugiat, cor-
pora leuiat, & se invicem facit ingredi, & con-
jungit, quod finis est operis, sine quo Elixir non
peragitur, quemadmodum pasta sine fermento
non fermentatur: quod dicitur fermentum
fermenti, & coagulum coaguli. Non enim fer-
mentat tantum corpora inferiora & imperfe-
cta, sed ipsum quoque aurum reddit de perfecto
corpore plusquamperfectum: estque fecundissi-
ma mater, quae, quod saepius impregnatur, tantō
pluries concipit ac parit: & in infinitum sua
speciei prolem propagat. Ipsa sola est clavicula,
quae claudit & aperit: & iterū claudit, & ne-
mo aperit: sine quā clavicula nemo in hoc seculō
potest pervenire ad perfectionē huius scientiae.

Finis capituli septimi.

Con-

Conclusio totius tractatus.

HÆc sunt, vir Nobilissime ac magnifice, fantor & Meccenas observande, quæ de septem hujus tractatus capitulis, in tui gratiam commentari visum fuit. Utinam quid in me esset, quo grati erga te animi significationem, quantulamcunq; ponere possem: me haberes utiq; ad omnia paratissimum. In Galliam enim quoties te advenisse audiebam, toties summo perfusus gaudio ac lætitiâ, mihi unice gratulabar. Ut enim de cæteris tuis meritis jam nihil dicam, quibus me multis tibi modis obstrinxisti: ex solâ tuâ conversatione & colloquio quodtidiano, a quo me discendi avidum non tantum non repellebas, sed amicè potius invitabas, & humanissimè insuper rogabas, in cursu meo Philosophico tantum hausi utilitatis, ut cum Alexandro Magno verè mihi nunc liceat dicere: vivendi me principium à patre, benè vivendi autem à te accepisse: ita ut generatus quidem à patribus, nunc verò per te ab Eliano quodam vel divi nopotius spiritu regeneratus planè videar. Hanc autè laudè quamvis tibi imprimis tribuam, nolo tamen inficiari, me quoq; aliorum plurimum adhuc virorum doctissimorum colloquijs interfuisse, tam in Gallijs, quàm in Germaniâ, quæ ubertate quidem, & fertilitate maximorum, & præstantissimorum ingeniorum, alias regiones in

S

ab-

abstrusis ejusmodi artibus indagandis quodammodo languidam, ne dicam pigram, & omnino torpescentem, longo post se intervallo relinquit, optandū sanè esset, ut alij, honestā quādam emulatione perciti, hac in parte Germanorum industriam & solertiā summam imitarentur. Non enim honori & laudi tantum, sed maximo quoque emolumento id futurum esset cōmuni patriæ. Cum igitur, ut dixi, tibi imprimis acceptum feram omnem studiorum meorum fructum, equum esse duxi, tibi eorundem quoque primitias, pro debitā gratiarum actione, consecratas atque dicatas offerre. Quicquid autem hoc tandem sit, rogo ne patiaris in alienas incidere manus: antequam pro tuo, quo polles, ingenij acumine, & solidā rerum experientiā probè examinaveris, & limis tuis politissimis & exquisitissimis, splendidius & magis exornatum reddideris. Sin verò accidat, ut ad aliorum quoque manus perveniat, & aliquis existimet, non omnino sibi satisfactum in quibusdam vocabulis obscurioribus, barbaris, & exoticis explicandis: velim ne tam severo id judicio male vertat: sed culpam potius transferat in eum, qui scriptum hoc, ex nativo sermone, non latinus puriusvè traduxerit. Interim tamen operam pro ingenij nostrā tenuitate sedulam navimus, ut Philosophiæ studiosis, veritatis fontem, si non in minutissimis syllabarum & dictionum apicibus, tamen in generali totius operis

explica-

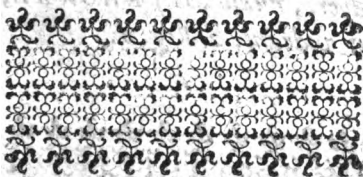
explicatione, satis apertè commonstraremus. Sin verò quis dilucidiorē rei demonstratiōnem postulat, iniquum hoc Philosophis videbitur postulatum. Secretissima enim est nostra scientia, nec nisi secretorum initiatis & Philosophiæ mystis propriè convenit. Ex his si unus fuerit per electionem divinæ providentiæ vocatus, nihil ampliùs morabitur qualescunq; locutiones, quantumvis maximè ambiguas & obscuras: sed in medijs his fallaciarum tenebris, illucescens solum veritatis lumen observabit, quoduce omnia ipsi succedent in bonum & exoptatum eventum. Viam ad hoc lumen unica parat pietas. Finge te tanquam ferrum, cupidum esse, per attractionem magnetis alicujus divini, in profundam hujus secretissimi mysterij scientiam descendendi: sed viam præ vitiorum multitudine, quæ tanquam corpus densum, inter Deum, verum piorum magnetem, & te, interponuntur, occlusam esse. Quid hinc aliud agendum censes, nisi ut vitiosum peccatorum corpus tollas, quo sublato radij hujus divini magnetis, statim te splendidissimo collustrabunt fulgore, mentemque tuam nebulosam ab omnibus obscuritatibus, & errorum tenebris penitus vindicabunt. Ego enim, inquit Christus, Salvator noster, lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Ambula igitur in luce, dum lucem habes, ut filius lucis sis, nec te tenebræ comprehendant. Joan. 12. Credere

autem in Christum, non est tantum ore fateri, *Credo*: quod potius temeraria quædam confidentia, quam vera fides appellari meretur. Nisi enim cor simul cum ore, & opera cum confessione conspirent, fides hæc mortua & instar lucernæ, cujus lumen extinctum, inutilis & vana habetur. Quemadmodum enim e diametro inter se pugnant, lucere, & non lucere, sive lux & tenebræ: ita fides vera distat ab orali sine operibus. Ex quibus differentia spectatur maxima inter Chymicæ studiosos veros & spurios. Qui enim ambulant in veritate, veritatem consequuntur: qui verò luce hac relictâ, externam tantum splendoris umbram sectantur, ad veritatis lumen nunquam perveniunt. Quoniam igitur maximam hominum partem videmus, umbrâ potius, quam rei essentiâ delectari, hoc est, delicijs hujus mundi caducis plures esse deditos, quam perio pietatis studio: non mirum est, quin maxima sit raritas eorum, qui voti sui compotes fiant. Multi enim sunt vocati: pauci verò electi. Et sicut terra magnam copiam luti suppeditat, unde sit fictile: parvum autem pulverem, unde aurum sit: sic etiam est conditio præsentis seculi. Multi enim creati sunt: pauci autem salvabuntur. Esdra 4. cap. 8. Quam obrem sicuti ab initio hujus tractatus exemplum Hermetis, hujus disciplinæ studiosis imitandum proposuimus: ita nunc in fine idem propositum alterius Philosophi, nempe Alani testimonio confir-

confirmatum volumus: qui in libelli sui, de lapide Philosophico, principio, ita artis alloquitur discipulos: Ad DEUM, inquit, mi fili, & cor, & mentem convertito, quam ad artem magis: ipsa enim donum DEI summum est, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. DEUM igitur ex toto corde totaq; anima diligito, atque in eo solo & spe & fiduciam omnem locato, sic procul omni dubio hac arte nobilissimâ cum gaudio perfruere.

✠(*)*)(✠

DEO SOLI GLORIA.

53

54

SI adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Gal. 1. Nihilominus tamen, si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: sin autem bene, quare me cadis? An quid tanquam Aquila spuria radios solares aspicere nequeas? an quod prorsus datus sis in reprobum sensum. Sed stultum si contuderis in mortario quasi prisanas, feriente desuper pilo, non tamen auferetur ab eo stultitia ejus. Proverb. 28.

Aperi, quæso, ô JEHOVAH, oculos eorum, ut videant. 2. Reg. 6.

F I N I S.

LIPSIÆ,

Valentinus Am Ende imprimebat.

ANNO M. DC. X.

THE

THE

THE

